

สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๖๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม, เลขา-คสช.

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๕๐๕.๓/๑๓
ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๑๖๓
ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๔๐๓/๓๒๖ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๓๘๑ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒
๕. สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๙/๒๙๗
ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วยความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิวิลาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวิลาส)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๔๒ (ศรีวิภา) ๑๕๓๓ (บุษกร)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

www.soc.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ spt55@soc.go.th(กัญญา/บุษกร)

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๐๕๐๙.๗/๑๓

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๒๐๐

๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๕๐๙.๗/๗๕๕๑
ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จำนวน ๑ ฉบับ
๓. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๑๘๕๐
ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๑ ฉบับ
๔. เอกสารประกอบการพิจารณา เรื่อง การประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
จำนวน ๑ ฉบับ
๕. สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๙/๙๑๕๕
ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๑ ฉบับ
๖. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐
ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอเสนอเรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นไปตามมติคณะกรรมการที่กำหนดให้ต้องเสนอเรื่องนี้ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับการบริหารราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงได้เสนอเรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ เพื่อให้คณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ โดยสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ โดยคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวเมื่อคราวการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ มีมติว่าข้อมูลที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงเสนอมายังไม่ชัดเจนและเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จำเป็นต้องมีเอกสารประกอบการพิจารณาเพิ่มเติม สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีจึงได้แจ้งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับทราบมติดังกล่าว และได้มีข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (สมคิด จาตุศรีพิทักษ์) โดยให้พิจารณาทบทวนตามความเห็นของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๒. เหตุผลความจำเป็น...

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เรื่องนี้มีความจำเป็นและเข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

๓. สารสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๓.๑ สารสำคัญ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงพิจารณาเสนอปลากัดไทย ชื่อวิทยาศาสตร์ *Betta splendens* ชื่อสามัญ “Siamese Fighting Fish” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย เนื่องจากปลากัดเป็นสัตว์น้ำที่มีลักษณะเป็นนกกู้ มีความสวยงาม มีความสามารถในการปรับตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงคุณลักษณะของการประมงไทย ได้อย่างครอบคลุม กรมประมงได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ดังนี้

๑. มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

ปลากัดไทยเป็นปลาที่มีลักษณะเฉพาะโดดเด่นแตกต่างจากสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ พบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีเป็นต้นมา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความผูกพันของสังคมไทยกับปลากัดไทยมาตั้งแต่โบราณ โดยบอกเล่าผ่านศิลปวัฒนธรรม ในรัชกาลที่ ๑ การออกกฎหมายตราสามดวงกำหนดโทษผู้เล่นพนันปลากัด รัชกาลที่ ๒ มีบทละครเรื่องอิเหนาที่อ้างอิงวัฒนธรรมบ่อนปลากัดในงานมหรสพสมโภช รัชกาลที่ ๓ มีการมอบปลากัดของพระองค์ให้เป็นของขวัญและเป็นตัวแทนประเทศ รัชกาลที่ ๔ รัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๗ มีการเลี้ยงปลากัดกันอย่างแพร่หลาย ในทางพุทธศาสนามีหลักฐานระบุไว้ชัดเจน เช่น พระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร สถาปติยานุสรณ์แห่งรัชกาลที่ ๙ พันพระอุโบสถไปด้วยหินแกรนิตประดิษฐ์ลวดลายปลากัด และเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๖ ที่ผ่านมา กระทรวงวัฒนธรรมก็ได้ประกาศขึ้นทะเบียนให้ปลากัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

๒. มิติด้านความเป็นเจ้าของและความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ปี ค.ศ. ๑๙๑๐ (พ.ศ. ๒๔๕๓) นาย ชาลส์ เทต ริกัน นักมินวิทยาชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงจากพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ รายงานว่า ได้จำแนกชนิดพันธุ์ปลากัดไทยจาก เอกลักษณ์อันโดดเด่นแตกต่างจากปลาชนิดอื่นในโลก และให้ประเทศไทยเป็นแหล่งอ้างอิงมาตรฐานหลักของปลากัดไทย (*Betta splendens*) “Bangkok, the Menam River” เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นว่ามีการค้นพบครั้งแรกในประเทศไทย ทั้งนี้ ในช่วงปี ค.ศ. ๑๘๔๙ – ๑๘๑๐ มีการศึกษาและค้นพบปลากัดหลายสายพันธุ์ที่พบในมาเลเซียและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย แต่ปรากฏว่าปลากัด (*B. splendens*) เป็นชนิดพันธุ์เดียวที่พบในประเทศไทย นอกจากนี้ มีรายงานต่าง ๆ อีกหลายฉบับที่ยืนยันว่า ปลากัด (*B. splendens*) เป็นปลากัดที่พบในประเทศไทยเท่านั้นที่มีการอ้างอิงสิทธิ์จากหลักฐานการเก็บตัวอย่างต้นแบบเพื่อใช้ในการจำแนกชนิดปลากัดที่ได้รวบรวมครั้งแรกมาจากกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ประเทศไทย จึงเป็นการยืนยันว่า ปลากัด (*B. splendens*) มีต้นกำเนิดในประเทศไทย เป็นสายพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น จนเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากล ผ่านชื่อ “Siamese Fighting Fish”

๓. มิติด้านประโยชน์ใช้สอย

ในด้านลักษณะพันธุกรรม ปลากัดสวยงามทุกลักษณะในโลกนี้ ล้วนมีที่มาจากชนิดพันธุ์เดียวกับปลากัดไทย (*B. splendens*) สู่การพัฒนาสายพันธุ์รูปแบบต่าง ๆ เพียงแต่เมื่อมีการผสมคัดพันธุ์ที่ถูกต้อง ลักษณะที่สวยงามหลากหลายของปลากัดซึ่งเป็นลักษณะพันธุกรรมที่ซ่อนอยู่ในปลากัดตามธรรมชาติของไทย จะปรากฏออกมาอย่างสวยงามกลายเป็นความหลากหลายลักษณะของปลากัดไทย จนมีผู้ให้นิยามความงามของปลากัดไทยดูจ “อัญมณีใต้น้ำ” ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ในปัจจุบันปลากัดไทยก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยในหลายประการ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง และการสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่การค้าเชิงพาณิชย์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล นอกจากนี้ ยังสามารถนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์การประมง...

การประมงของไทยและสามารถนำไปใช้ประกอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความเป็นไทยได้ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการเจรจาต่อรองตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) เพื่อป้องกันการนำปลากัดไทยไปจดสิทธิบัตรโดยชาวต่างชาติได้อีกด้วย

๓.๒ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงได้เสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ โดยจัดทำเป็นเอกสารประกอบการพิจารณา เรื่อง การประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธานการประชุม รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔ โดยผลการพิจารณามีมติเห็นสมควรสนับสนุนให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ โดยให้กรมประมงนำเรื่องนี้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕

๓.๓ ข้อกฎหมาย

๑. พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“สิทธิบัตร” (Patent) หมายความว่า หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดในหมวด ๒ มาตรา ๕ และหมวด ๓ มาตรา ๕๗ ดังนี้

มาตรา ๕ การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่

(๒) เป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น และ

(๓) เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม

มาตรา ๕๗ การออกแบบผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

(๑) แบบผลิตภัณฑ์ที่มีหรือใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

(๒) แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการเปิดเผยภาพ สารสำคัญ หรือรายละเอียดในเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

(๓) แบบผลิตภัณฑ์ที่เคยมีประกาศโฆษณาตามมาตรา ๖๕ ประกอบด้วยมาตรา ๒๘ มาแล้วก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

(๔) แบบผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวใน (๑) (๒) หรือ (๓) จนเห็นได้ว่าเป็นการเลียนแบบ

ดังนั้น พันธุ์ปลากัดไทย ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่น เป็นที่รู้จักทั่วโลกในนาม Siamese Fighting Fish และมีการบันทึกเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีเป็นต้นมา จึงไม่เข้าข่ายเป็นการประดิษฐ์ที่เป็นผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีที่ขอรับสิทธิบัตรได้

๒. พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖

“สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” หมายความว่า ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าคุณค่าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว

ในกรณี ปลากัดไทย สามารถเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์ปลากัดไทยได้ทั่วประเทศในประเทศไทย โดยยังไม่พบว่าคุณภาพ ชื่อเสียง คุณลักษณะของปลากัดไทยมีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์แห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะ ปลากัดไทยจึงไม่เข้าข่ายที่จะขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

๓. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประเพณี ปฏิบัติ หรือทักษะ ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาจมีการปรับเปลี่ยน เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน

กระทรวงวัฒนธรรมได้มีประกาศกระทรวงฯ เรื่อง การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๖ โดยปลัดกระทรวงได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สาขาความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ประเภทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีผลตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถ้ามีการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้รัฐสามารถระงับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นได้

๔. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๒ การบริหารจัดการด้านการประมง ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ มาตรา ๑๙ (๓) กำหนดนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ และนโยบายที่ได้จัดทำตาม (๓) ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการและกำกับการให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว โดยคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบการประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๖

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาแล้ว เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายภุชญา บุญราช)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมประมง

กองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง

โทร./โทรสาร ๐ ๒๕๕๘ ๐๑๘๕

E-mail: planning_policy@yahoo.com

(นายบัญชา สุขแก้ว)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) โทร. ๐ ๒๒๔๘ ๔๐๔๘

ที่...นร.๐๔๑๓(กร.๓)/๐๐๑๙ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง...ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอเรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้พิจารณาแล้ว เห็นควรนำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์)

รองนายกรัฐมนตรี

ด้านที่สุด

ที่ กษ ๐๕๐๔.๗/๗๕๕๑

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๒๐๐

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐
เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอเสนอเรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ มาเพื่อ
คณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่อง
และการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ (๑) รวมทั้งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้ต้องเสนอ
เรื่องนี้ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) กำกับการบริหารราชการกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

ในคราวการประชุมคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่
๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน ซึ่งที่ประชุมมีมติ
เห็นชอบ การประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ และให้นำเสนอเรื่องดังกล่าว เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา
ต่อไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เรื่องนี้มี ความจำเป็นและเข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
การเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ (๑) ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

๓. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อดำเนินการยุทธศาสตร์ปลาสวยงาม พ.ศ. ๒๕๕๖ -
๒๕๕๙ โดยเฉพาะในเรื่องของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่งผลดีให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลา
กัด เป็นผู้ประกอบการ ๔๐ กอปรในช่วงระยะเวลาดังกล่าว กรมประมงได้มีโอกาสนำสินค้าปลากัดมาแสดงที่ศึก
บัญชาการ ๑ และได้รับนโยบายจากนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา “ทุกอย่างต้องนำไปสู่การต่อยอด
เพื่อพัฒนาตัวเอง ทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ AEC” กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เล็งเห็นความสำคัญ
ของศักยภาพปลากัดที่สามารถต่อยอดและสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าให้กับประเทศ
อย่างมหาศาลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. เชิงประวัติศาสตร์...

๑. เชิงประวัติศาสตร์ ปลาปักธงไทย เป็นปลาพื้นเมืองของไทยที่นิยมเพาะเลี้ยงมาตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงรัตนโกสินทร์ มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens* และชื่อสามัญว่า Siamese Fighting Fish ซึ่งประเทศไทยได้เพาะพันธุ์ พัฒนาสายพันธุ์ให้มีสีสันสวยงามและหลากหลาย รวมทั้งความสามารถในชั้นเชิงการต่อสู้ จึงทำให้สามารถส่งออกไปขายยังต่างประเทศทั่วโลก

๒. เชิงวัฒนธรรมและสังคม ปลาปักธงเป็นตัวแทนศิลปะการต่อสู้ ชัยชนะคือความสง่างาม ทั้งสวยงามและอาจหาญ ขณะที่เข้าต่อสู้ยิ่งแม่พองปลั่งประกายความงามของสีสันทั้งลำตัวและครีบ โดยมีคำที่ใช้กันในหมู่นักเลงปลาปักธงและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันได้แก่

- ลูกหม้อ หมายถึง ผู้ที่มีกำเนิดผูกพันอย่างแท้จริง
- ลูกไล่ หมายถึง คนที่ไม่สู้คน ถูกข่มอยู่ตลอดเวลา
- ก่อหวอด หมายถึง การคิดกระทำมิมีริาย
- ถอดสี หมายถึง อាកการตกใจ ไม่สู้ ยอมแพ้
- คิดบิด นำมาใช้ในภาษามวยที่นักมวยต่อยแล้วกอดกันแน่น

นอกจากนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เลี้ยงปลาปักธงเป็นผู้หญิงและเป็นการประกอบอาชีพ ในครัวเรือน ทำให้มีรายได้ต่อเนื่องก่อให้เกิดความเข้มแข็งของครอบครัว

๓. เชิงพาณิชย์ การนำภาพอัตลักษณ์ของปลาปักธงสร้างความเป็น Thailand Brand ของประเทศไทย เป็นการพัฒนาระดับเพิ่มปริมาณการส่งออกและสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างมหาศาล ซึ่งในช่วง ๕ ปี ที่ผ่านมามีมูลค่าการส่งออกไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาท

๔. เชิงบูรณาการ ปลาปักธงเป็นสินค้าที่มีระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานที่ไหลลื่นและ ส่งผ่านในเรื่องการบูรณาการตามนโยบายสานพลังประชารัฐได้อย่างชัดเจนทั้งธุรกิจเอกชนรายใหญ่ ธุรกิจเอกชน รายย่อย บุคคลและชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ด้วยข้อมูลดังกล่าว จะนำไปสู่การประกาศปลาปักธงให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ โดยกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ในงานตลาดเกษตรกรเตรียม ณ ตลาดคลองผดุงกรุงเกษม ช้างทำเนียบรัฐบาล ในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

๓.๒ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงมียุทธศาสตร์ปลาสวยงาม พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ ซึ่งใช้เป็นหลักในการขับเคลื่อนให้ปลาสวยงามของไทยมีการเพิ่มมูลค่าและสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกร โดยมีกลยุทธ์ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งกรมประมงได้ดำเนินการจัดหลักสูตร เพื่ออบรม เกษตรกรในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย Branding, Product Photography, Online market และ Creative Economy จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านมูลค่าของปลาปักธงจากเดิมราคาซื้อขาย มูลค่าตัวละ ๓ - ๕ บาท จนในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีการประมูลผ่านระบบออนไลน์ซึ่งมีราคาประมูลได้สูงสุด จำนวน ๕๓,๕๐๐ บาท

๓.๓ ข้อกฎหมาย

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ หมวด ๒ การบริหารจัดการด้านการประมง ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ มาตรา ๑๙ (๓) กำหนดนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำของประเทศ และนโยบายที่ได้จัดทำตาม (๓) ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการและกำกับให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว

๔. ข้อเสนอ...

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาแล้ว เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบให้
ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมประมง

กองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง

โทร./โทรสาร ๐ ๒๕๕๘ ๐๑๘๕

E-mail: planning_policy@yahoo.com

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/๑๙๕๐

สำนักงานรัฐมนตรี
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่ ๒๕๒๕
๒๐ ม.ค. ๖๑
๑๓.๕๙ น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๙ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๕๐๙.๓/๗๕๕๑
ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐
๒. หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๕๐๒.๒/๘๕๑๒
ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๙/๑๑๐๕๖
ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐

ตามที่ได้เสนอเรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ไปเพื่อดำเนินการ
ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติมีความเห็นว่า ข้อมูลที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(ผู้แทนกรมประมง) เสนอเป็นเรื่องในเชิงพาณิชย์และสร้างรายได้ให้แก่ประเทศตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐
รวมทั้งเป็นเรื่องการพัฒนาสายพันธุ์ปลากัดให้มีสีสันที่หลากหลายและสวยงามยิ่งขึ้น ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับ
มิติเรื่องเอกลักษณ์ของชาติแต่อย่างใด ประกอบกับการกำหนดให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติเป็นเรื่อง
ละเอียดอ่อนที่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน ทุกริทธิ์ เห็นควรให้มีการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
เพื่อประโยชน์ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาแทน ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี
พิจารณาแล้วเห็นชอบให้ส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาทบทวนตามความเห็นของ
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ หากยังคงประสงค์จะนำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรี
เพื่อพิจารณา ขอให้แจ้งยืนยันพร้อมทั้งชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุผลความจำเป็นของการเสนอให้
ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติให้ชัดเจน เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

/จึงเรียนมา ...

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๒๕๖๑ - ๒
เวลา ๐๗.๕๗
เข้าบัตร

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๒๕๖๑
วันที่ ๒๙ มิ.ย. ๒๕๖๑
เวลา ๐๗.๕๗
เข้าบัตร ภายนอก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการตามคำสั่งของรองนายกรัฐมนตรี
(นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ดังกล่าว โดยเห็นควรให้ประสานงานกับคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
ให้ชัดเจน ถูกต้องตรงกัน แล้วแจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยด่วน เพื่อจะได้
ดำเนินการต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

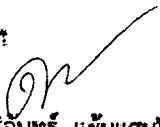

(นางณัฐฎ์จารี อนันตศิลป์)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

~~นางสาว...~~

เพื่อโปรดพิจารณา

(นางศิริจันทร์ แยมแสน)

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

ปฏิบัติราชการแทนเลขานุการกรม

๒๙ มิ.ย. ๒๕๖๑

กองวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๔๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๔

www.soc.go.th

ความถี่สูง

บันทึกข้อความ

วันที่	๒๕/๒๕
วันที่	๒๕ ๒๑ ๒๕
เวลา	๑๓.๕๖ น

รองปลัดฯ (นายอนันต์ชัย)	
รับที่	๒๕๒๕
วันที่	๒๕ ม.ค. ๒๕๖๕ เวลา ๙.๒๕

ส่วนราชการ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล โทร. ๐ ๒๒๕๐ ๕๐๐๐

ที่ นร ๐๕๐๖/๑๕๕๐

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เสนอ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
วันที่	๒๕ ม.ค. ๒๕
วันที่	๒๕ ม.ค. ๒๕
เวลา	๑๐.๐๕ น

เพื่อโปรดพิจารณากรมประมงพิจารณาดำเนินการต่อไป

(Signature)
 (นายศรีบุญ พูลลาภ)
 หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี

เรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ด้วยสำนักงานรัฐมนตรีขอให้แจ้งกรมประมงพิจารณาดำเนินการ กรณีสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นชอบให้ส่งเรื่องขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาทบทวนตามความเห็นของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติซึ่งมีความเห็นว่า ข้อมูลที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผู้แทนกรมประมง) เสนอ เป็นเรื่องในเชิงพาณิชย์และสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ รวมทั้งเป็นเรื่องการพัฒนาสายพันธุ์ปลากัดให้มีสีสันที่หลากหลายและสวยงามยิ่งขึ้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับมิติเรื่องเอกลักษณ์ของชาติแต่อย่างใด ประกอบกับการกำหนดให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน และเห็นควรให้มีการจดทะเบียนสิ่งปงชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อประโยชน์ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาแทน ทั้งนี้ หากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสงค์จะนำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ขอให้แจ้งยืนยันพร้อมชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุผลความจำเป็นของการเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติให้ชัดเจน เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาดำเนินการโดยประสานกับคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติให้ชัดเจน ถูกต้องตรงกัน และแจ้งผลการพิจารณาให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบโดยด่วน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ทั้งนี้ เห็นสมควรแจ้งกรมประมงพิจารณาดำเนินการและแจ้งผลให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ที่ กษ ๐๒๐๑.๐๖/๓๑๔ ๓๑๕๖๓๖๖
 ๒๕ ม.ค. ๒๕

(Signature)
 (นางศิวารณ พรหมเสถียร)
 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

รักษาการแทน ผู้ช่วยเลขาธิการ
 สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(นางศศิธร ภาทอง)
 ผู้อำนวยการกองกลาง
 สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

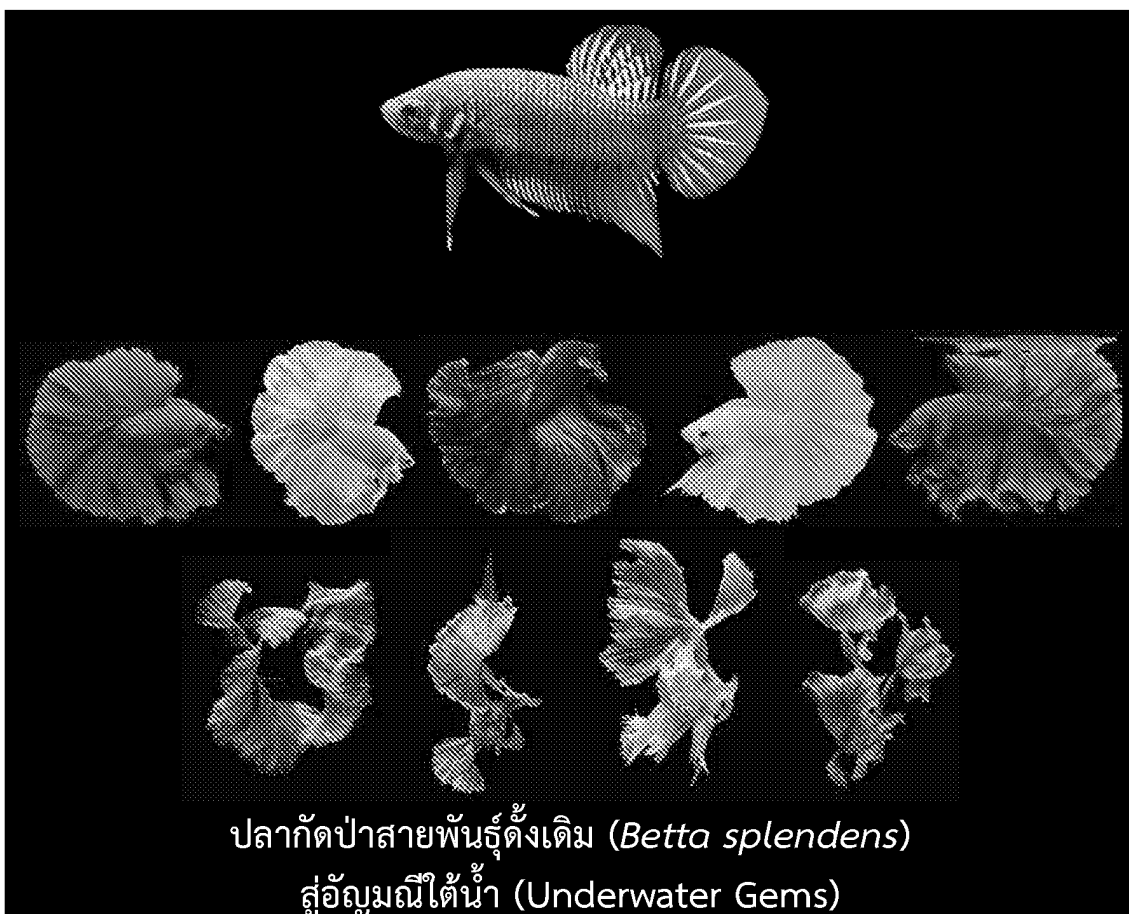
ดำเนินการตามเสนอ

(Signature)
 (นายอนันต์ชัย เอนกวิทย์)
 รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านผลิตทางการผลิต

เอกสารประกอบการพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรี

“ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

กรมประมง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๕๖๒

บทสรุปผู้บริหาร

ตามที่ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้นำเสนอเพื่อให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ต่อคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมี รองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธานคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบและให้นำเสนอเรื่องดังกล่าว เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป จากนั้นได้นำเสนอ เรื่องดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และมีข้อเสนอจากคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มีความเห็นว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องในเชิงพาณิชย์และสร้างรายได้ให้แก่ประเทศจากนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ เห็นควรให้มีการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อประโยชน์ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา และ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วเห็นชอบ ให้ส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาทบทวนตามความเห็นของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ พิจารณาการขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติแล้ว มีความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี ตามแนวทางดังต่อไปนี้

๑. มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

วัฒนธรรม ประเพณี และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ก็ได้พิสูจน์ให้เห็น เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า คนไทยรู้จัก ค้นเคย และมีความผูกพันกับปลากัดมาตั้งแต่โบราณ และเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๖ ที่ผ่านมาก กระทรวงวัฒนธรรมก็ได้ประกาศขึ้นทะเบียนให้ปลากัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

๒. มิติด้านความเป็นเจ้าของ และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การประกาศให้ “ปลากัด” เป็นสัตว์น้ำประจำชาตินั้น เป็นเรื่องที่ชาติใด ๆ ก็สามารถทำได้ แต่ “ปลากัดไทย” (ชื่อวิทยาศาสตร์ *Betta splendens*) นั้น เป็นสายพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น จนเป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางในระดับสากล ผ่านชื่อ “Siamese Fighting Fish” หรือ “Siamese Betta” ซึ่งถูกใช้เรียกขานกันมาอย่างยาวนาน ด้วยเหตุนี้ ชื่อ Siamese จึงเป็นเครื่องสะท้อนอย่างชัดเจนว่า ปลากัดไทยนั้น มีต้นกำเนิดมาจากประเทศไทย และสามารถใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ความเป็นเจ้าของได้

ดังนั้นจึงเห็นควรให้ใช้เหตุผลนี้ ประกาศให้ “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของ

๓. มิติด้านประโยชน์ใช้สอย

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ในปัจจุบัน ปลากัดไทยได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยในหลายประการ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง และการสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่การค้าเชิงพาณิชย์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล นอกจากนี้ ก็ยังสามารถนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์การประมงของไทย และสามารถนำไปใช้ประกอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความเป็นไทยได้ (คล้ายกับกรณีปลาคาร์ฟ ที่เสมือนเป็นสัญลักษณ์การประมงของญี่ปุ่น) นอกจากนี้ ก็ยังสามารถในการเจรจาต่อรองตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) เพื่อป้องกันการนำปลากัดไทยไปจดสิทธิบัตรโดยชาวต่างชาติได้อีกด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	i
สารบัญ	ii
สารบัญตาราง	iv
สารบัญภาพ	v
ความเป็นมา	๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ	๒
๑. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา	๒
๑.๑ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๒
๑.๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖	๓
๒. กฎหมายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๓
ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ	๔
ช้างไทย	๕
ดอกราชพฤษ์	๕
ศาลาไทย	๕
สัตว์น้ำประจำชาติของนานาชาติ	๕
ข้อมูลปลากัดไทยกับการประกาศให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ	๗
มิติที่ ๑ มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	๗
๑.๑ มิติด้านวัฒนธรรม	๗
กึ่งพากัดปลา	๗
ภาษาและคำศัพท์ต่างๆ	๗
หินแกรนิตประดิษฐ์ลวดลายปลากัด	๘
พระเครื่องพิมพ์สีปลากัดไทย	๘
ปลากัดไทยมหามนต์	๘
ปลากัดไทยสมใจนึก	๙
เสกกระดาดเป็นปลากัดไทย	๙
๑.๒ มิติด้านประวัติศาสตร์	๑๐
สมัยกรุงธนบุรี	๑๐
สมัยรัชกาลที่ ๑	๑๐
สมัยรัชกาลที่ ๒	๑๐
สมัยรัชกาลที่ ๓	๑๑
สมัยรัชกาลที่ ๔	๑๑
สมัยรัชกาลที่ ๕	๑๒
สมัยรัชกาลที่ ๗	๑๓

มิติที่ ๒ มิติด้านความเป็นเจ้าของ และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	๑๔
๒.๑ อนุกรมวิธาน	๑๔
๒.๒ การค้นพบและการแพร่กระจายในประเทศไทย (สยาม)	๑๔
๒.๓ ปลากัดไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นกว่าปลาชนิดอื่นๆ	๑๖
๒.๔ ปลากัดไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นด้านพฤติกรรมการต่อสู้	๑๗
๒.๕ ปลากัดไทยสามารถเลี้ยงได้ทั่วโลก	๑๘
มิติที่ ๓ ด้านประโยชน์ใช้สอย	๑๙
๓.๑ ปลากัดไทยสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับชุมชน	๑๙
๓.๒ การสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์ ปลากัดไทยมีความโดดเด่นในด้านพันธุศาสตร์	๑๙
๓.๓ ปลากัดไทยสร้างความภาคภูมิใจของประเทศไทยสู่สังคมออนไลน์ทั่วโลกที่มีบทบาทต่อ การเติบโตด้านเศรษฐกิจ และสร้างรายได้	๒๓
๓.๔ ปลากัดไทยสร้างความภาคภูมิใจผ่านทางหน้าจอโทรศัพท์มือถือ iPhone	๒๓
๓.๕ ปลากัดไทยสู่คนทั่วโลกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์	๒๔
๓.๖ ปลากัดไทยศิลปะสู่เครื่องสำอางศรีจันทร์	๒๕
๓.๗ ปลากัดไทยความภาคภูมิใจของประเทศไทย (Pride of Thailand)	๒๖
๓.๘ ข้อมูลการส่งออกปลากัดไทยของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐	๒๗
๔. ความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนและสื่อมวลชน	๒๙
๔.๑ การรณรงค์บนเว็บไซต์ www.change.org	๒๙
๔.๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้การสนับสนุน	๓๔
๔.๓ สื่อให้ความสนใจ ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ สรุปข้อมูลข่าวในประเทศ สรุปข้อมูลสำนักข่าวต่างประเทศ	๔๐ ๔๐ ๔๐
๕. แนวคิดแรงขับเคลื่อนระดับนโยบาย	๔๔
๕.๑ รัฐบาล	๔๔
๕.๒ ธุรกิจเอกชนรายใหญ่	๔๗
๖. แนวคิดแรงขับเคลื่อน creative economy จากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	๕๐
๖.๑ ธุรกิจเอกชนรายย่อย	๕๐
๖.๒ บุคคลและชุมชน	๕๑
ความเสี่ยงด้านเอกลักษณ์ของชาติและทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับปลากัดไทย	๕๔
บทสรุป	๕๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	ชนิดพันธุ์ปลากัดที่ค้นพบที่มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย	๑๕
๒	ข้อมูลการส่งออกปลากัดของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐	๒๗

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	สัญลักษณ์ประจำชาติไทย	๕
๒	ประเทศที่มีสัตว์น้ำประจำชาติ	๖
๓	ปลาโค้ยเป็นสัตว์ประจำชาติของประเทศญี่ปุ่น และตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า	๖
๔	หินแกรนิตประดิษฐ์ลวดลายปลากัด	๘
๕	พระเครื่องพิมพ์สีปลากัดไทย	๘
๖	เครื่องรางของขลังในรูปของปลากัดไทย	๙
๗	เครื่องรางของขลังในรูปของปลากัดไทยสมใจนึก	๙
๘	บันทึกของที่ปรึกษาราชการแผ่นดินสมัยรัชกาลที่ ๕	๑๒
๙	ภาพวาดการเล่นพนันกัดปลา	๑๓
๑๐	ภาพถ่ายอ่างเพาะเลี้ยงปลากัด	๑๓
๑๑	ปลากัดไทยสายพันธุ์ดั้งเดิม (<i>Betta splendens</i>)	๑๔
๑๒	ปลาน้ำจืดที่มีชื่อสามัญขึ้นต้นด้วย Siamese	๑๗
๑๓	ฟาร์มเพาะเลี้ยงปลากัด	๑๙
๑๔	ลักษณะสัณฐานวิทยาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในปลากัดจากปลากัดครีบสีนู้ ปลากัดครีบบาว (กัดจีน)	๒๐
๑๕	พันธุศาสตร์ของสีปลากัด (<i>B. splendens</i>)	๒๑
๑๖	ปลากัดป่าสายพันธุ์ดั้งเดิมและที่มีการพัฒนาสายพันธุ์เป็นปลากัดสีดำที่มีต้นกำเนิด มาจากประเทศไทย	๒๑
๑๗	ความสวยงามของปลากัดไทยเปรียบได้อัญมณีใต้น้ำ	๒๒
๑๘	ภาพความงามของปลากัดไทยที่สร้างชื่อเสียงให้กับภาพลักษณ์ของประเทศไทยไปสู่ ทั่วโลกผ่านแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)	๒๒
๑๙	ภาพพื้นหลังรูปปลากัดผ่านทางหน้าจอโทรศัพท์มือถือ iPhone	๒๓
๒๐	ภาพปลากัดสู่คนทั่วโลกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และออนไลน์อย่างแพร่หลายมากกว่า ๓๐ สื่อ	๒๔
๒๑	ภาพปลากัดสู่นิตยสารแฟชั่นออนไลน์ระดับโลก DE LA MER Nov 2, 2017	๒๕
๒๒	เสน่ห์ของปลากัดไทยกับสีสันแบบไทยที่ได้แรงบันดาลใจมาจากปลากัดไทย	๒๕
๒๓	BBC นำเสนอความภาคภูมิใจของประเทศไทย	๒๖
๒๔	ปลากัดไทยลายธงชาติ	๒๖
๒๕	การส่งออกปลากัดไทยไปยังประเทศต่างๆ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐	๒๘
๒๖	รณรงค์บนเว็บไซต์ www.change.org เพื่อประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ	๒๙
๒๗	การรณรงค์การประกาศสัตว์น้ำประจำชาติที่มีการนำเสนอในสื่อต่าง ๆ และการแถลง ข่าวของกรมประมง	๓๔

๒๘	ข่าวที่ลงในสื่อมวลชนต่างๆเสนอ นายกฤษฎา บุญราช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์มีนโยบายสนับสนุนการประกาศสัตวน้ำประจำชาติ	๓๙
๒๙	รูปแบบการเฉลิมฉลองแสดงสะท้อนวัฒนธรรมที่ฮือฮาระดับโลก	๔๔
๓๐	เจ้าไตรรงค์ปลากัดลายธงชาติและแนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม	๔๔
๓๑	VALUE EDUCATION ผ่านแบบเรียนและหลักสูตรเกี่ยวกับปลากัดและนิทรรศการ	๔๕
๓๒	VALUE MAXIMIZATION ผ่านการเล่าเรื่องสารคดีเรื่องปลากัด	๔๕
๓๓	VALUE MAXIMIZATION ผ่าน“มวยไทย”	๔๖
๓๔	VALUE MAXIMIZATION ผ่านชุดปลากัดไทย	๔๖
๓๕	VALUE MAXIMIZATION ผ่าน Billboard ที่สนามบินสุวรรณภูมิ	๔๗
๓๖	VALUE MAXIMIZATION ผ่านแบรนด์แฟชั่นไทย กับ Collection ปลากัดไทย	๔๘
๓๗	VALUE MAXIMIZATION ผ่านสายการบิน	๔๘
๓๘	VALUE MAXIMIZATION ผ่านสินค้าเครื่องตี้อแอลกอฮอล์	๔๙
๓๙	VALUE MAXIMIZATION ผ่าน “Decoration Theme ปลากัด”	๔๙
๔๐	ภาพที่เป็นกลางและแนวการใช้งานเพื่อผู้ผลิตสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากปลากัดไทย	๕๐
๔๑	VALUE CREATION ผ่านสินค้าและบริการ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	๕๐
๔๒	VALUE CREATION ผ่านฟาร์มปลากัดและสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	๕๑
๔๓	VALUE CREATION ผ่านสินค้าและบริการ เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว	๕๒
๔๔	VALUE MAXIMIZATION ผ่านงานศิลปะหลายแขนง	๕๓

เอกสารประกอบการพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรี “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

ความเป็นมา

คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ การประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ และนำเสนอเรื่องดังกล่าวเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ มีความเห็นว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องในเชิงพาณิชย์และสร้างรายได้ให้แก่ประเทศจากนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ รวมทั้งเป็นเรื่องการพัฒนาสายพันธุ์ปลากัดให้มีสีสันที่หลากหลายและสวยงามยิ่งขึ้น ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับ มิติเรื่องเอกลักษณ์ของชาติแต่อย่างใด ประกอบกับการกำหนดให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติเป็นเรื่อง ละเอียดอ่อนที่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน เห็นควรให้มีการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อประโยชน์ ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาแทน

รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วเห็นชอบให้ส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาทบทวนตามความเห็นของ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ หากยังคงประสงค์จะนำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา ขอให้แจ้งยืนยันพร้อมทั้งชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุผลความจำเป็นของการเสนอให้ปลากัด เป็นสัตว์น้ำประจำชาติให้ชัดเจน เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ พิจารณาการขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติแล้ว มีความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี ตามแนวทางดังต่อไปนี้

๑. มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

วัฒนธรรม ประเพณี และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า คนไทยรู้จัก ค้นเคย และมีความผูกพันกับปลากัดมาตั้งแต่โบราณ และเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๖ ที่ ผ่านมา กระทรวงวัฒนธรรมก็ได้ประกาศขึ้นทะเบียนให้ปลากัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติเป็นที่ เรียบร้อยแล้ว

๒. มิติด้านความเป็นเจ้าของ และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การประกาศให้ “ปลากัด” เป็นสัตว์น้ำประจำชาตินั้น เป็นเรื่องที่ชาติใด ๆ ก็สามารถทำได้ แต่ “ปลากัดไทย” (ชื่อวิทยาศาสตร์ *Betta splendens*) นั้น เป็นสายพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น จนเป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางในระดับสากล ผ่านชื่อ “Siamese Fighting Fish” หรือ “Siamese Betta” ซึ่งถูกใช้เรียกขานกันมาอย่างยาวนาน ด้วยเหตุนี้ ชื่อ Siamese จึงเป็นเครื่องหมายอย่างชัดเจนว่า ปลากัดไทยนั้น มีต้นกำเนิดมาจากประเทศไทย และสามารถใช้เป็นเครื่องหมายความเป็นเจ้าของได้

ดังนั้นจึงเห็นควรให้ใช้เหตุผลนี้ ประกาศให้ “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติเพื่อแสดง ความเป็นเจ้าของ

๓. มิติด้านประโยชน์ใช้สอย

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ในปัจจุบัน ปลากัดไทยได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยในหลายประการ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง และการสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่การค้า เชิงพาณิชย์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล นอกจากนี้ ก็ยังสามารถนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์

การประมงของไทย และสามารถนำไปใช้ประกอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความเป็นไทยได้ (คล้ายกับกรณีปลาการ์ตูน ที่เสมือนเป็นสัญลักษณ์การประมงของญี่ปุ่น) นอกจากนี้ ก็ยังสามารถในการเจรจาต่อรองตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) เพื่อป้องกันการนำปลากัดไทยไปจดสิทธิบัตรโดยชาวต่างชาติได้อีกด้วย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำหนังสือเพื่อหารือกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาการเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ และ ดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจากเอกสารที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อประกอบการพิจารณาจากประเด็นดังกล่าวทั้ง ๒ ประเด็น ดังนี้

๑ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

กรมประมงได้ส่งหนังสือเพื่อหารือกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา และได้รับการชี้แจงจากกรมทรัพย์สินทางปัญญาตามหนังสือกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่ พณ ๐๗๐๒/๓๖๓๔ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑ เรื่อง ข้อมูลประกอบการพิจารณาการเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ รายละเอียด ดังนี้

๑.๑ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^๑ ได้

“สิทธิบัตร” (Patent) หมายความว่า หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดในหมวด ๒ มาตรา ๕ และหมวด ๓ มาตรา ๕๗ ดังนี้

มาตรา ๕ การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่

(๒) เป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น และ

(๓) เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม

มาตรา ๕๗ การออกแบบผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

(๑) แบบผลิตภัณฑ์ที่มีหรือใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

(๒) แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการเปิดเผยภาพ สารสำคัญ หรือรายละเอียดในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

(๓) แบบผลิตภัณฑ์ที่เคยมีประกาศโฆษณาตามมาตรา ๖๕ ประกอบด้วยมาตรา ๒๘ มาแล้วก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

(๔) แบบผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวใน (๑) (๒) หรือ (๓) จนเห็นได้ ว่าเป็นการเลียนแบบ

ดังนั้น สิ่งที่น่ามาขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตรพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้ ต้องเป็นการประดิษฐ์ (Invention) ซึ่งมีการคิดค้นหรือคิดทำขึ้น อันเป็นผลให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ (Product) หรือกรรมวิธีใด (Process) ขึ้นใหม่ หรือการกระทำใดๆ ที่ทำให้ดีขึ้น ซึ่งผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีนั้น ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามพันธกรณีภายใต้ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property

^๑ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ. สิทธิบัตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒. ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๒.

Rights : TRIPS Agreement) ข้อ ๒๗.๑ ที่กำหนดให้รัฐภาคีขององค์การการค้าโลกให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรฯ ในการประดิษฐ์ใดๆ ไม่ว่าจะเป็ผลิถภณัฑ์หรือกรรมวิธีในทุกสาขาเทคโนโลยี

ดังนั้น สายพันธ์หรือพันธ์ปลากัด ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่น เป็นที่รู้จักทั่วโลกในนาม Siamese Fighting Fish “ปลานักสู้แห่งสยาม” และมีการบันทึกเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี เป็นต้นมา

จึงไม่เข้าข่ายเป็นการประดิษฐ์ที่เป็นผลิถภณัฑ์หรือกรรมวิธีที่ขอรับสิทธิบัตรได้มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ

กรณีของการนำปลากัดมาขอรับสิทธิบัตรนั้น มาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ บัญญัติข้อห้ามไว้ว่า “จุลชีพ และส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์หรือพืช” เป็นสิ่งที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ

ดังนั้น การนำปลากัดมาขอรับสิทธิบัตรจึงไม่สามารถทำได้เช่นกัน

อย่างไรก็ดี กรณีมีการคิดค้นกรรมวิธีการตัดต่อพันธุกรรมปลากัดไทย อาจมาขอรับสิทธิบัตรได้ หากกรรมวิธีดังกล่าวมีความใหม่ มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ในทางอุตสาหกรรมได้ตามหลักเกณฑ์ภายใต้มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ

ทั้งนี้ การประดิษฐ์ใดที่ได้รับสิทธิบัตรจะมีอายุการคุ้มครอง ๒๐ ปี นับแต่วันขอรับสิทธิบัตรในประเทศไทย และเมื่อสิ้นอายุการคุ้มครองแล้ว การประดิษฐ์นั้นย่อมกลายเป็นสมบัติสาธารณะ (Public domain) ที่บุคคลใดๆ มีสิทธินำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้

๑.๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖^๒

“สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” หมายความว่า ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทน แหล่งภูมิศาสตร์ และที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว กล่าวคือ สินค้าที่จะขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้จะต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างสินค้าและพื้นที่ โดยเป็นสินค้าที่มาจากแหล่งผลิตที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งคุณภาพ ชื่อเสียงหรือคุณลักษณะของสินค้านั้น ๆ เป็นผลมาจากการผลิตในพื้นที่ดังกล่าว ตัวอย่างสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทยแล้ว เช่น ส้มโอนครชัยศรี หมูย่างเมืองตรัง ไช้เค็มไชยา ข้าวหอมทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นต้น

การขอขึ้นทะเบียนปลากัดเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในกรณี เมื่อปรากฏตามเอกสารประกอบการพิจารณา การประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติว่า บุคคลใดๆ สามารถเพาะเลี้ยงและขยายพันธ์ปลากัดไทยได้ทั่วประเทศ โดยยังไม่พบว่าคุณภาพ ชื่อเสียง คุณลักษณะของปลากัดไทยมีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์แห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะปลากัดไทย

จึงไม่เข้าข่ายที่จะขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ฯ

๒. กฎหมายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประเพณีปฏิบัติ หรือทักษะ ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน

^๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖, ๒๕๔๖. ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖.

ยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน

กระทรวงวัฒนธรรมตระหนักถึงความจำเป็นในการปกป้องคุ้มครอง ส่งเสริม และสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จึงมีประกาศกระทรวง ฯ เรื่อง การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๖ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปลากัด ดังนี้

ปลากัดไทยได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สาขาความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ประเภทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ในการนี้ กระทรวงวัฒนธรรม จะดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนโดยวิธีการต่างๆตามความเหมาะสมต่อไป ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙^๑ รองรับ

ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

“เอกลักษณ์ของชาติ” หมายความว่า ลักษณะที่แสดงถึงความเด่นและดีงามเฉพาะที่ร่วมกันของชาติไทย เกี่ยวกับประชากร ดินแดน ศิลปวัฒนธรรม ภาษาไทย ความเป็นเอกราชและอธิปไตย เกียรติภูมิของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นชาติ ช่วยให้ประเทศไทยสามารถรักษาความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าบนพื้นฐานของความสงบสุข ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี เอื้ออาทร และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาได้จนถึงทุกวันนี้

“การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ” หมายความว่า การดำเนินการใดๆ ด้านเอกลักษณ์ของชาติ เพื่ออนุรักษ์ ปกป้อง พัฒนา เผยแพร่และส่งเสริมอย่างสร้างสรรค์ด้วยจิตสำนึกด้านคุณธรรม ความดีงาม ความรักห่วงหาพัน และความภาคภูมิใจ ในอันที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถรักษาความมั่นคง และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าบนพื้นฐานของความสงบสุข ประชาชนมีความเข้าใจ เอื้ออาทร และรู้จักสามัคคี^๒

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๒๐๕/ว ๑๙๒ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรื่อง การกำหนดสัญลักษณ์ประจำชาติไทย รายละเอียดคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๔ การกำหนดสัญลักษณ์ประจำชาติไทย ๓ สิ่ง และลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา^๓ ดังนี้

๑. สัตว์ประจำชาติไทย คือ "ช้างไทย" Chang Thai หรือ Elephant (*Elephas maximus*)
 ๒. ดอกไม้ประจำชาติ คือ "ดอกราชพฤกษ์" (คุณ) Ratchapruek (*Cassia fistula*)
 ๓. สถาปัตยกรรมประจำชาติ คือ "ศาลาไทย" Sala Thai (Pavilion)
- คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ศึกษาและรวบรวมสรุปความคิดเห็นของ ๓ สิ่ง ดังนี้

^๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, ๒๕๕๙ ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙. เล่มที่ ๑๓๓ ตอนที่ ๑๙ ก

^๒ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙, ๒๕๔๙. ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙. เล่มที่ ๑๒๓ ตอนที่ ๑๐๐ ๕ หน้า

^๓ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการกำหนดสัญลักษณ์ประจำชาติไทย พ.ศ. ๒๕๔๔, ๒๕๔๔. ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๕. เล่มที่ ๑๑๘ ตอนที่ ๙๙ ง. ๑ หน้า

ช้างไทย

กรมป่าไม้ มีการประชุมเรื่องกำหนดต้นไม้และสัตว์ประจำชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๐๖ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๖ กำหนดช้างเผือกเป็นสัตว์ประจำชาติ เพราะช้างเผือกเป็นสัตว์ที่มีประวัติศาสตร์และประเพณีของไทย รู้จักกันแพร่หลายและมีอายุยืนนาน

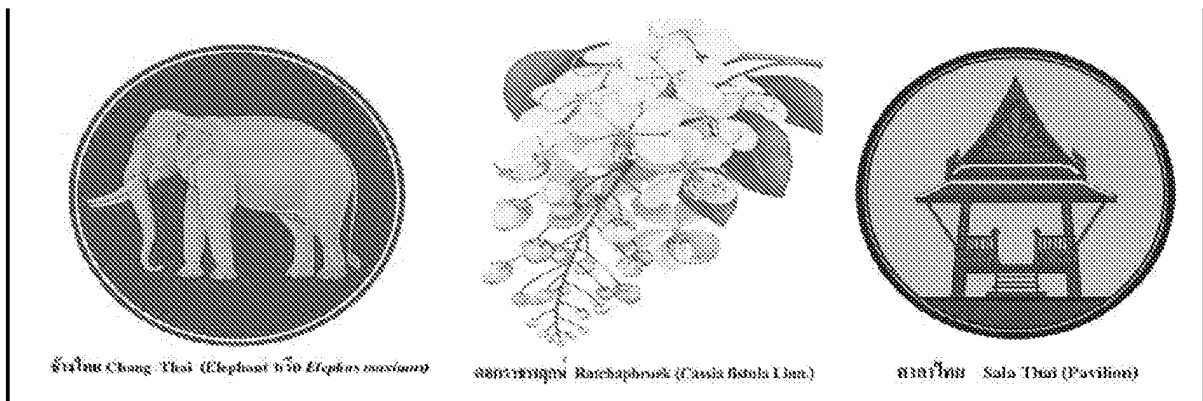
ดอกราชพฤกษ์

๑. เป็นต้นไม้พื้นเมืองที่รู้จักแพร่หลาย สามารถขึ้นได้ทุกภาคของประเทศไทย
๒. มีประวัติเกี่ยวข้องกับประเพณีสำคัญ ๆ ในไทยและเป็นต้นไม้มงคลที่นิยมปลูก
๓. ใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย เช่น ใช้เป็นยารักษาโรค อีกทั้งยังใช้ลำต้นเป็นเสาเรือนได้ เป็นต้น
๔. มีทรวดทรงและพุ่มงาม ดอกเหลืองอร่ามเต็มต้น เปรียบเป็นสัญลักษณ์แห่งพระพุทธศาสนา
๕. มีอายุยืนนานและทนทาน

ศาลาไทย

เป็นสถาปัตยกรรมประจำชาติ เนื่องจากเป็นสถาปัตยกรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาช่างไทย และมีความสง่างามที่โดดเด่นจากสถาปัตยกรรมชาติอื่น และเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย ตลอดจนส่งเสริมให้ชาวต่างชาติได้มีโอกาสชื่นชมศาลาไทย

กรมศิลปากร โดยสถาบันศิลปกรรม ได้ออกแบบสัญลักษณ์ประจำชาติไทยทั้ง ๓ สิ่ง (ภาพที่ ๑)

ภาพที่ ๑ สัญลักษณ์ประจำชาติไทย

ที่มา : www.dhammadharmathai.org/thailand/thaisign.php

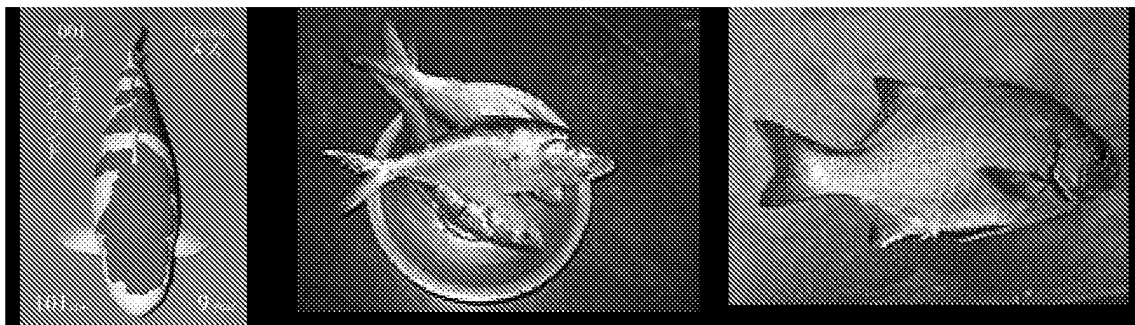
สัตว์น้ำประจำชาติของนานาชาติ^๖

จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าสัตว์เป็นสัญลักษณ์ประจำชาติกว่า ๑๒๐ ชนิด จากประเทศ ๗๖ ประเทศ บางประเทศมีสัตว์ประจำชาติชนิดเดียว บางประเทศมี ๒, ๓, ๔, ๕ และ ๖ ชนิด แบ่งออกเป็น สัตว์บก ๕๘ ชนิด สัตว์ปีก ๔๔ ชนิด สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำ ๙ ชนิด แมลง ๑ ชนิด สัตว์ในเทพนิยาย ๘ ชนิด และประเทศที่มีการนำปลามาเป็นสัตว์น้ำประจำชาติมี ๓ ประเทศ ได้แก่

๑. ปลาโคย์หรือปลาคาร์พ (*Cyprinus carpio*) เป็นสัตว์น้ำประจำชาติญี่ปุ่น
๒. ปลาตะลุมพุกฮิลชา (*Tenualosa ilisha*) เป็นสัตว์น้ำประจำชาติบังคลาเทศ
๓. ปลา Galjoen (*Dichistius capensis*) เป็นสัตว์น้ำประจำชาติแอฟริกาใต้

^๖ Wikipedia, 2016. List of national animals. สืบค้นจาก :

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_national_animals เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ปลาโค้ยหรือปลาคาร์พ

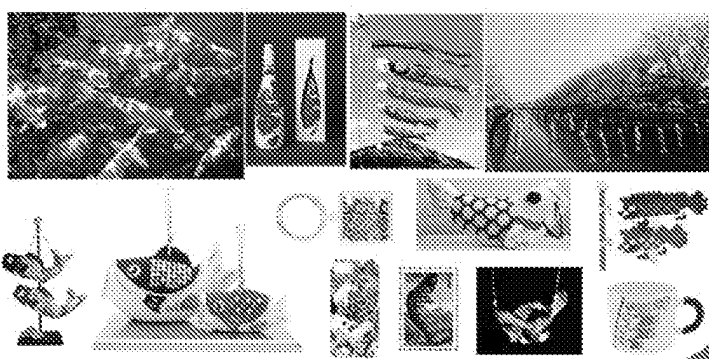
ปลาตะลุมฟุกฮิลชา

ปลา Galjoen

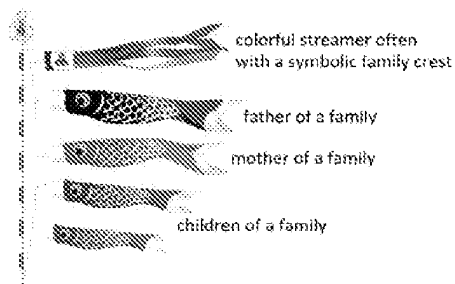
ภาพที่ ๒ ปลาที่มีสัตว์น้ำประจำชาติ

ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะปลาโค้ย หรือปลาคาร์พ เนื่องจากมีความโดดเด่นในการถูกนำมาใช้เพื่อเป็นสัตว์น้ำประจำชาติของญี่ปุ่น มีความเป็นเอกลักษณ์เกี่ยวกับประเทศสะท้อนถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิต

ปลาโค้ย หรือ ปลาคาร์พ (Koi, Nishikigoi) มีถิ่นกำเนิดมาจากทางประเทศจีน^{๑๑} ชื่อว่า ปลาหลีฮือหรือปลาไน เป็นที่นิยมทั้งในประเทศญี่ปุ่นและทั่วโลกกว่า ๒,๕๐๐ ปีที่ผ่านมา เป็นปลาประจำชาติญี่ปุ่น สีของปลา มีสีขาว แดง และเหลือง มีความสวยงามมาก และยังมีความเชื่อว่าปลาเหล่านี้ยังสามารถนำความโชคดี ความเจริญ ความสำเร็จ อายุยืน ความทะเยอทะยาน ความกล้าหาญ และความขยันหมั่นเพียร ธงปลาระดาศ Koinobori ติดตั้งบนหลังคาของทุกบ้านในช่วงเมษายนจนถึงต้นพฤษภาคมเพื่อเฉลิมฉลองในวันเด็กผู้ชายของญี่ปุ่นหรือ Kodomo No Hi ตรงกับ วันที่ ๕ พฤษภาคม เป็นสัญลักษณ์ของความกล้าหาญ และแข็งแรง สืบเนื่องจากการว่ายนกระแสน้ำชาวญี่ปุ่นจึงใช้เป็นตัวแทนเพื่อให้เด็กผู้ชายในบ้านเติบโตขึ้นด้วยสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง^{๑๒} ชุดธง Koinobori ทั่วไป จะประกอบด้วย ปลาสีดำที่ใหญ่ที่สุดเป็นตัวแทนพ่อ ปลาสีแดงที่ใหญ่ที่สุดเป็นตัวแทนแม่ ส่วนตัวแทนลูก ๆ จะเริ่มจากปลาสีน้ำเงินและสีอื่น ๆ ส่วนธงขนาดเล็กที่สุดจะเป็นตัวแทนของเด็กที่อายุน้อยที่สุดในครอบครัว การที่ประกาศให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ สามารถที่จะพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นของที่ระลึก เช่น ธง พวงกุญแจ แก้วน้ำ เป็นต้น (ภาพที่ ๓)

TYPICAL PATTERN TO SET UP KOINOBORI

ภาพที่ ๓ ปลาโค้ยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติของประเทศไทยญี่ปุ่น และตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า

^{๑๑} ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง, ๒๐๑๕. Fall in Love with Koi : The Japanese National Fish. สืบค้นจาก : <http://jpninfo.com/21372> เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๑๒} ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง, ๒๐๑๖. KOINOBORI. ๒๐๑๖. สืบค้นจาก : <http://www.koinobori-japan.jp/koinobori.html> เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

ข้อมูลปลากัดไทยกับการประกาศให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ประกอบด้วย ๓ มิติ คือ

๑. มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
๒. มิติด้านความเป็นเจ้าของ และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
๓. มิติด้านประโยชน์ใช้สอย

มิติที่ ๑ มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

๑.๑ มิติด้านวัฒนธรรม ปลากัดไทยมีความเป็นวัฒนธรรม ประเพณี หลายด้าน ได้แก่

กีฬาปลากัดปลา

วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตเป็นวิถีชีวิตชนบทของผู้คนในสังคมเกษตรกรรมที่คนส่วนใหญ่มักผูกพันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกมกีฬาปลากัดได้รับความนิยมในอดีต แสดงถึงความมีน้ำอดน้ำทนในการต่อสู้เป็นระยะเวลานาน ๆ แล้ว กีฬาการต่อสู้ก็เต็มไปด้วย ชั้นเชิงและศิลปะ และมีความสง่างามในระยะเวลาที่เข้าต่อสู้ ความสวยงามตามธรรมชาติของปลากัดจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ได้รับนิยมนิยม ปลากัดไทยเป็นทั้งสัตว์เลี้ยงสวยงามและนักกีฬาตัวโปรดของคนไทย ปัจจุบันกีฬาปลากัดได้รับความนิยมลดลงไปแล้ว ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ก็นำปลากัดมาเลี้ยงเพื่อความสวยงาม

ภาษาและคำศัพท์ต่างๆ^๔

ที่ใช้กันในหมู่นักเลงปลาอีกหลายคำ ได้กลายเป็นคำที่นำมาใช้ในสังคมไทยอย่างแพร่หลาย เช่น

ลูกหม้อ หมายถึง ผู้ที่มีกำเนิดผูกพันอย่างแท้จริง มาจาก "ปลาลูกหม้อ" ที่คัดสายพันธุ์ เลือกรสรลักษณะมาอย่างต่อเนื่อง

ลูกไล่ หมายถึง คนที่ไม่สู้คน ถูกข่มอยู่ตลอดเวลา มาจาก "ปลาลูกไล่" ซึ่งเป็นปลากัดไทยที่ไม่ยอมสู้ปลาตัวอื่น และถูกนำมาใช้ในการซ้อมปลา ที่จะลงแข่งขัน ให้ไล่ออกกำลัง

ก่อกวด หมายถึง การคิดกระทำมีดีมีร้าย นำมาจากอาการเตรียมการของปลากัดไทยตัวผู้ที่วางแผนจะผสมพันธุ์ปลาตัวเมีย โดยเตรียมก่อกวด สร้างรังไว้ก่อน

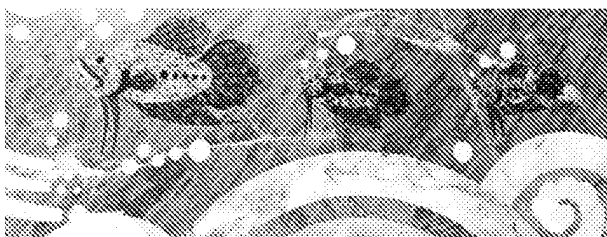
ถอดสี หมายถึง อาการตกใจ ไม่สู้ ยอมแพ้ มาจากอาการที่สีเข้มของปลากัดไทย จะจางลง เมื่อไม่สู้หรือยอมแพ้

ติดบิต หมายถึง นำมาใช้ในภาษามวยที่นักมวยต่อแล้วกอดกันแน่น ก็มาจากอาการการต่อสู้ของปลากัดไทย ที่เมื่อตัวหนึ่งพุ่งเข้ามาก็ต่ออย่างแรง และอีกตัวหนึ่งประสานปากเข้าก็ได้รับ คาบติดกันแน่น บิตก็ติดกันอยู่ช่วงหนึ่งก่อนจะปล่อยหลุด

^๔ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, ไม่ระบุปี. ศัพท์และสำนวนไทยเกี่ยวกับปลากัดไทย, เล่มที่ ๓๐ / เรื่องที่ ๗ ปลากัดไทย, สืบค้นจาก : <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=30&chap=7&page=t30-7-infodetail05.html> เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

หินแกรนิตประดิษฐ์ลวดลายปลากัดไทย

ปลากัดไทยมีความผูกพันกับวิถีคนไทยมาอย่างช้านานโดยบอกเล่าผ่านศิลปวัฒนธรรม ทางพุทธศาสนา มีหลักฐานระบุไว้ชัดเจน ดังเช่น พระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา สถาปตยานุสรณ์แห่งรัชกาลที่ ๙ พื้นพระอุโบสถปูด้วยหินแกรนิตประดิษฐ์ลวดลาย บอกเล่าตำนานพระพุทธรูปโสธรลอยน้ำมาก่อนที่ชาวบ้านจะทำพิธีอัญเชิญมาประดิษฐานที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร ศาสตราจารย์เกียรติคุณประยัต พงษ์คำ ศิลปินผู้ออกแบบได้จินตนาการว่า มีปลาขนาดใหญ่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเมืองแปดริ้วมาให้การต้อนรับว่าายหนูอยู่ใต้ฐานชุกชี และสัตว์ประเภท ต่างๆ เช่น ปลากัดไทย และสัตว์ในวรรณคดีว่ายวนเวียนขึ้นชมบารมีและสักการะ บ้างเตรียมดอกบัวอันเป็นเครื่องหมายแห่งการสักการะ (ภาพที่ ๔)

ภาพที่ ๔ หินแกรนิตประดิษฐ์ลวดลายปลากัดไทย

พระเครื่องพิมพ์ซีปลากัดไทย

ด้วยความเป็นสัตว์น่านักสู้ สู้ไม่ถอย สู้จนตัวตาย จึงมีการสร้างเครื่องรางของขลังที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปลากัดไทยมากมาย อาทิเช่น พระเครื่องพิมพ์ซีปลากัดไทย หลวงพ่อปาน โสนันโทเถระ วัดบางนมโค อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์พระประธานประทับนั่งบนฐานบัวคว่ำบัวหงาย ตัวปลาแผ่ครีบบและทางตลอดจนตะเกียบใต้ท้อง หันหัวไปทางด้านซ้ายขององค์พระ (ภาพที่ ๕)

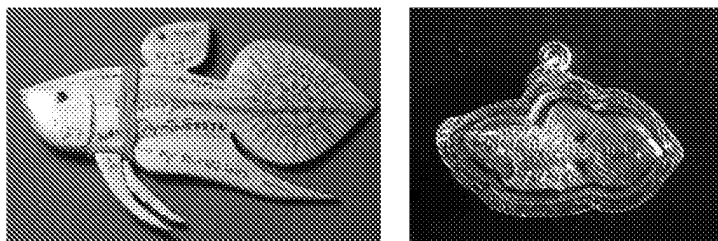

ภาพที่ ๕ พระเครื่องพิมพ์ทรงซีปลากัดไทย

ปลากัดไทยมหามนต์

ปลากัดไทยสารพัดนึก หลวงปู่νωม เสน่ห์เมตตา-โชคลาภค้าขายดี ปลากัดไทยมหามนต์ แกะจากไม้ขนุน เครื่องรางรูปลักษณะปลากัดไทยหลวงปู่νωม วัดโพธิ์ศรีเจริญ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ต้นตำรับในสยาม บูชาแล้ว สมหวัง สำเร็จ เห็นผล ชีวิตพลิกไปในทางที่ดีขึ้น

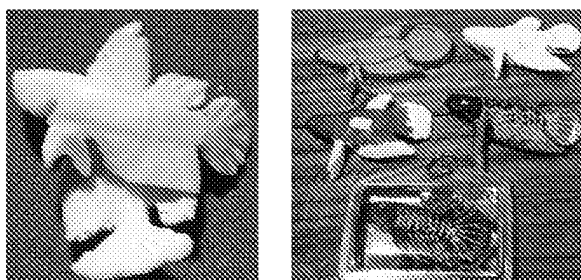
ปลากัดไทยที่หลวงปู่νωมทำขึ้นมา ท่านว่าใช้ได้ทุกทาง อารธนาทำน้ำมนต์รักษาโรคภัยไข้เจ็บ บางอย่างได้ การทำน้ำมนต์ให้จุดธูปสามดอก แล้วบอกกล่าวพระรัตนตรัย หลวงพ่ออี วัดสัตหีบ หลวงพ่อโต วัดโพธิ์ศรีเจริญ หลวงปู่νωม และบอกกล่าวแก่ปลากัดไทยว่า ขอทำน้ำมนต์ไปรักษาโรคภัยไข้เจ็บ หรือขอ น้ำมนต์ค้าขายก็ตั้งจิตอธิษฐานเอาเอง ก็จะมีสมปรารถนา และหากสัมฤทธิ์ผลสิ่งใดก็ควรทำบุญอุทิศให้ครูบาอาจารย์ (ภาพที่ ๖)

ภาพที่ ๖ เครื่องรางของขลังในรูปของปลากัดไทย

ปลากัดไทยสมใจนึก

เครื่องราง ปลากัดไทย หลวงตาห่ม วัดดงป่าคำ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร (ภาพที่ ๗)

ภาพที่ ๗ เครื่องรางของขลังในรูปของปลากัดไทยสมใจนึก

เสกกระดาดเป็นปลากัดไทย

รูปไม่ต้องเสกก็ขลัง พระคณาจารย์ชื่อดังแห่งเมืองชัยนาท เจ้าของตะกรุดโทนอันโด่งดัง หลวงพ่อโม วัดจันทาราม ตำบลห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท “เสกกระดาดเป็นปลากัดไทย”^{๑๐}

“กัตปลาตีไก่” ถือเป็นกีฬายามว่างจากทำไร่ไถนาและขึ้นต้นตาล ของคนบ้านห้วยกรดที่เป็นชายหนุ่มหรือเด็กวัยรุ่นเป็นอย่างมาก มีการพนันขันต่อทำหายกันไปมาเป็นที่สนุกสนาน บ่อนกัตปลา จึงมีอยู่ทั่วไปตามหมู่บ้าน ถ้าคนหนาแน่นหน่อยก็เชียร์ (เปก) เสียงดังมากหน่อย

เรื่องเล่าว่า หลวงพ่อโมนำกระดาดพร้อมทั้งแคะกระดาดห่อมัดรูป สีม่วงๆมาพับไปพับมา ท่านกำกระดาดห่อรูปไว้ในมือ เป่าไปที่มือหนึ่งครั้ง พร้อมทั้งยัดกระดาดลงไปในขวดใส่น้ำ ทันใดนั้นกระดาดก็เปลี่ยนไปเป็นปลากัดสีม่วงแดง ว่ายน้ำวนอยู่ในขวดสร้างความตื่นตะลึงให้แก่เด็กน้อยเป็นอย่างมาก และที่เด็กวัดก็กลับไปบ่อนอีกครั้ง เทียบปลาและทำเดิมพันเท่าที่เสียไป ใช้เวลาเพียงแป๊บเดียวปลากัดหลวงพ่อโมเอาชนะได้ไม่ยากนัก เหล่านักพนันต่างสนใจ สอบถามว่าไปเอามาจากไหน เด็กน้อยบอกเพียงว่า “ปลาของหลวงพ่อ” พอกลับมาถึงวัดก็จะเอาปลาไปเลี้ยงต่อจึงเทปลาออกจากขวดลงในโอ่งน้ำ ทันใดนั้นปลากัดก็กลับมาเป็นกระดาดห่อรูปสีม่วงๆ เหมือนเดิม หันหลังกลับไป เห็นหลวงพ่อเดินยิ้มๆ

เรื่องเสกกระดาดเป็นปลากัดนี้ คนเก่าๆ ต่างรู้ดีว่าเป็นอย่างไรเพราะหลังจากนั้นไม่มีใครกล้าเปรียบปลากับเด็กวัดจันทน์อีกเลย ด้วยว่ากลายเป็นปลากัดของหลวงพ่อโม และไม่มีทางเอาชนะได้กันทั้งนั้น ทั้งๆ หลังๆก็เป็นปลากัดธรรมดาตนเอง เด็กวัดเลยไม่มีใครเล่นพนันด้วยเลย

^{๑๐} พระเครื่องเม ๒๐๖๑. สืบค้นจาก : พระเครื่องเมืองชัยนาท <https://goo.gl/WNhDfe> เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๒ มิติด้านประวัติศาสตร์

ปลากัดเป็นปลาที่มีลักษณะเฉพาะโดดเด่นแตกต่างจากสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ พบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี เป็นต้นมา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความผูกพันของสังคมไทยกับปลากัดเป็นที่ประจักษ์ ดังนี้

สมัยกรุงธนบุรี

ศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ **ชีวิตของประเทศ**^{๑๑} โดยเล่าถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่อัมพวาในสมัยกรุงธนบุรี ซึ่งนิยมเลี้ยงปลากัดไทยอย่างแพร่หลายว่า

“ปลากัดไทยอัมพวามีหลายสี ว่ากันว่ากัดเก่ง คนจึงนิยมหาไปเลี้ยงกันเป็นของเล่น”

สมัยรัชกาลที่ ๑

พระราชกำหนดห้ามเล่นพนันชนไก่ชนนกกัดปลาประมวลกฎหมายตราสามดวง^{๑๒} รัชกาลที่ ๑ จ.ศ. ๑๑๖๖ (พ.ศ. ๒๓๔๗) ความว่าดังนี้

“...แต่นี้สืบไปเมื่อน้ำ ห้ามอย่าให้ผู้ใด ๆ คบหาชักชวนกัน ชนไก่ชนนกคุ้มชนนกกะทาชนนกศรีชมภูแลจับปลาให้กัดพะนันกันเป็นอันขาดทีเดียว ถ้าผู้ใดมิฟังจับได้พิจารณาเป็นสัจ จะให้ลงพระราชอาชาขบเขียน ปรับไหมตามโทษานุโทษ

แลให้สัสดีหมายบอก แลมีตราแจกไปเมือง ๑ ๒ ๓ ๔ ปากใต้ฝ่ายเหนือ ประกาศป่าวร้องอนาประชาราษฎร์ทั้งปวงจงทั่ว ให้กระทำตามพระราชกำหนดแจกมานี้

กฎให้ไว้ณวันสุภระ เดือนสี่ขึ้นค่ำหนึ่ง จุลศักราช ๑๑๖๒ ปีวอกโทศก

แสดงให้เห็นว่า “ปลากัดไทย คือ สัตว์น้ำคู่บ้านคู่เมืองของไทย”

สมัยรัชกาลที่ ๒

อิเหนา คือ วรรณคดีเก่าแก่เรื่องหนึ่งของไทย ซึ่งเป็นที่รู้จักกันมานานตั้งแต่ช่วงปลายกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ และต่อมาได้ถูกปรับแต่งอีกหลายสำนวนในสมัยกรุงธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยสำนวนฉบับรัชกาลที่ ๒^{๑๓} กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

ลูกค้าวานิชทุกนิเวศน์	มาแต่ต่างประเทศเขตซังค์
สำเภาจอดทอดท่าเรียงริน	สลูบแขกกำปั่นวิลันดา
เงินจามอะแจแซซ้อง	คับคั่งทั้งสิบสองภาษา
แสนสนุกสุขเกษมเปรมปรา	ถ้วนหน้าประชาชนมนตรี
บ้างฝึกสอนคนรำทำบทบาท	พิณพาทย์ระนาดซ้องอึงมี
พวกขุนนางต่างหัดมโหรี	สาวสาวเสียงดีมีหลายคน
บ้างลงท่าโกนจุกสนุกสนาน	มีงานการก็ก่อก้องทุกแห่งหน
บ้างตั้งบ่อนปลากัดนัดไก่ชน	ทรทอดทนเป็นเดิมพัน

^{๑๑} วิษณุ เครืองาม, ๒๕๕๕. ชีวิตของประเทศ เล่ม ๑. สำนักพิมพ์มติชน. หน้า ๕๕.

^{๑๒} มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, ไม่ระบุปี. ประมวลกฎหมาย รัชกาลที่ ๑ จุลศักราช ๑๑๖๖ พิมพ์ตามฉบับหลวง ตรา ๓ ดวง เล่ม ๓ พระราชกำหนดใหม่ (ข้อที่ ๔๒) ห้ามเล่นพนันชนไก่ชนนกกัดปลา. หน้า ๔๕๑. สืบค้นจาก : <https://goo.gl/a3m4WX> เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓} ไม่ระบุผู้แต่ง, ๒๕๖๑. บทละคร เรื่อง อิเหนา เล่มที่ ๑ – ห้องสมุดวชิรญาณ. สืบค้นจาก : <https://goo.gl/P8JiAE> เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑.

บ้างเล่นวีนวักคนโคระแทะ	ชนแพะแกะกระปือคู่ขัน
บ้างเล่นว่าวคูลาคว่าพนน	ปากเป่าสั้นโหดาววีนรวามา
ราตรีมีหนังประชันเชิด	ฉลุฉลุกลายเลิศเลา
บ้างเล่นเพลงเครื่องท่อนกลอนสักวา	ตั้งใจไก่อป่าสารพัน ๆ

จากบทประพันธ์นี้ บ่งบอกถึงบ่อนปลากัดไทยได้รับความนิยมในฐานะการละเล่นพื้นบ้านของผู้ชายไทยในสมัยก่อน โดยนำมาเลี้ยง ฝึกให้ต่อสู้เพื่อกัดกัน และมีการพนันขันต่อตามมาอีกด้วย บทละครดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปลากัดไทยมีประวัติศาสตร์ควบคู่กับวัฒนธรรมในอดีตมายาวนาน ดังจะเห็นได้จากเมื่อมีเทศกาลงานฉลองตามประเพณี มีผู้มาร่วมงานจากหลายชาติ สื่อสารด้วยภาษาต่าง ๆ ถึง ๑๒ ภาษา

สมัยรัชกาลที่ ๓

พ.ศ. ๒๓๘๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) ได้มอบปลากัดไทยของพระองค์ให้กับชายไทยคนหนึ่ง และชายคนดังกล่าวได้นำปลากัดไทยไปให้เพื่อนที่เป็นแพทย์ชาวเดนมาร์คชื่อนายแพทย์ทีโอเตอร์ เอตเวิร์ด แคนเทอร์ (๑๘๐๙ - ๑๘๖๐) เป็นนักสัตววิทยาและนักพฤกษศาสตร์ ทำงานอยู่ที่สถาบันบริการทางการแพทย์เบงกอล ในประเทศอินเดีย พ.ศ. ๒๓๙๒ ได้ตีพิมพ์เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับปลากัดไทยชนิดดังกล่าวและตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Macropodus pugnax* ซึ่งเกิดความผิดพลาดขึ้น เนื่องจากความสับสนระหว่างชนิดของปลาที่มีการค้นพบ^{๑๔}

จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๕๒ นายชาลส์ เทต รีกัน นักมีนวิทยาชาวอังกฤษ ได้ทำการตรวจสอบอีกครั้ง และได้ตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens* ซึ่งคำว่า Betta มาจากคำว่า “Bettah” มาจากตำนานทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ชนิดของผู้ที่ เป็นนักรบ ส่วนคำว่า Splendens มาจากคำว่า “Splendid” มีความหมายตรงกับคำว่า “Beautiful” ดังนั้นคำว่า “*Betta splendens*” หมายถึง “นักรบผู้สง่างาม”

ทั้งนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ปลากัดไทยเป็นใช้เป็นของขวัญและตัวแทนที่ระลึกจากประเทศไทย

สมัยรัชกาลที่ ๔

บันทึกของสังฆราชปัลเลอกัวซ์^{๑๕} ในสมัยรัชกาลที่ ๔ กล่าวไว้ว่า

“พวกเด็ก ๆ มีการเล่นหลายอย่าง...โดยเฉพาะปลาเล็ก ๆ สองชนิดที่กล้าหาญมาก
ซึ่งมันเข้าจู่โจมกันสนุกนัก”

ดังนั้น ย่อมเป็นที่แน่ชัดว่าปลากัดไทยเป็นปลาที่นิยมเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในสมัยรัชกาลที่ ๔

ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๑๗ เรื่องตำนานการเลียบอนเบี้ยและเลียบหวาย กรุงสยาม พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์ความว่ารัชกาลที่ ๔ ตั้งอากรการพนันเพิ่มเข้าในอากรบ่อนเบี้ยอีกอย่าง ๑ บัญญัติว่าถ้าใครจะเล่นพนันเอาทรัพย์สินกันในการเล่นเหล่านี้ คือ ไพ่จีน ๑ ไพ่ไทย ๑ ไพ่แปดเก้า ๑ ไพ่ข้างงา ๑ ต่อแต้ม ๑ พุงเรือ ๑ หมากรุก ๑ สะแก ๑ สะกา ๑ ดวด ๑ วีนวักคน ๑ วีนวักวะแทะ ๑ วีนม้าถ่วงวักควาย ๑ แข่งเรือ ๑ ชนไก่ ๑ ชนนก ๑ กัดปลา ๑ มีการกล่าวถึงการกัดปลาด้วย^{๑๖}

^{๑๔} ไม่ระบุผู้แต่ง, ๒๕๖๑. Siamese Fighting Fish. สืบค้นจาก

http://www.microscopy-uk.org.uk/mag/artnov11macro/daj_website/fish2.html

เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

^{๑๕} ปัลเลอกัวซ์ มงเซญูร์, ๒๕๔๙. เล่าเรื่องกรุงสยาม. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. สำนักพิมพ์ศรีปัญญา. หน้า ๑๖๑.

^{๑๖} ไม่ระบุผู้แต่ง, ๒๕๖๕. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๑๗ เรื่องตำนานการเลียบอนเบี้ยและเลียบหวาย

พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (ฉบับทรงแก้ไขใหม่). สืบค้นจาก :

<https://www.pricenza.com/productdata?id=41977376> เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

สมัยรัชกาลที่ ๕

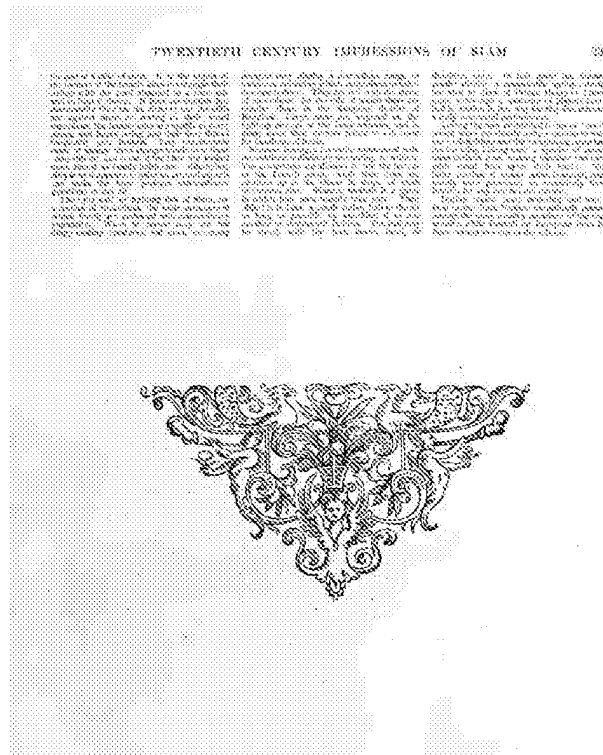
หนังสือบันทึกของที่ปรึกษาราชการแผ่นดินสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๘ (พ.ศ. ๒๔๕๑) ชื่อ Twentieth Century Impressions of Siam^{๑๗} กล่าวไว้ในหน้า ๒๓๗ ว่า

The “pla kat,” or fighting fish of Siam, are a species of stickleback, the male members of which family are endowed with extraordinary pugnacity. When in repose they are but dingy-looking creatures, but upon becoming enraged they display a marvelous range of iridescent colouring which shifts about in kaleidoscope fashion. They are fed with the larvae of mosquitoes, for the sale of which there are regular shops in the Sampeng district of Bangkok. Large sums are wagered on the fighting powers of the finny warriors, and in many cases their owners refuse to sell them for hundreds of ticals. (ภาพที่ ๘)

**“คนไทยนิยมเลี้ยงปลากัดไทยเพื่อใช้พนันขันต่อกันอย่างแพร่หลาย มีแหล่งจำหน่ายใหญ่
ที่ย่านสำเพ็งและบางตัวนั้นแม้ด้วยเงินหลายร้อยบาทก็ยังซื้อไม่ได้”**

คนในปัจจุบันฟังตระหนกได้ว่า ด้วยเงินเดือนของข้าราชการระดับเสมียนมีความรู้ในยุคนั้นก็ยัง
เพียงแค่เดือนละ ๒๐ บาท แต่ราคาปลากัดไทยตัวสำคัญ ๆ เพียงตัวเดียว กลับมีราคาเท่ากับเงินเดือนของ
ข้าราชการที่ต้องใช้เวลาทำงานนานหลายปี กว่าที่จะซื้อปลากัดไทยได้

ดังนั้น แม้ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปลากัดไทยก็น่าจะได้ชื่อว่าเป็นปลาน้ำจืดของไทยที่เป็นสัตว์เลี้ยง
ซึ่งมีราคาสูงที่สุด จนถึงปัจจุบันปลากัดไทยบางตัวก็มีราคาสูงหลายหมื่นบาทเช่นกัน

ภาพที่ ๘ บันทึกของที่ปรึกษาราชการแผ่นดินสมัยรัชกาลที่ ๕
ในหนังสือ Twentieth Century Impressions of Siam

^{๑๗} Arnold, W. and Breakspear, O.T. 1908. Twentieth Century Impressions of Siam : Its History, People, Commerce , Industries, and Resources. London: Lloyd’s Greater Britain Publishing Company, Ltd.

ภาพวาดคนไทยเล่นพนันกั๊ดปลา พ.ศ. ๒๔๔๑ สมัยรัชกาลที่ ๕ จากหนังสือ The Kingdom of the Yellow Robe โดย Ernest Young & E. A. Norbury^{๑๘} (ภาพที่ ๙)

ภาพที่ ๙ ภาพวาดการเล่นพนันกั๊ดปลา

สมัยรัชกาลที่ ๗

ภาพคนไทยเพาะเลี้ยงปลากัดไทยในจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. ๒๔๗๙ ถ่ายโดย ดร. โรเบิร์ต ลาริมอร์ เพนเดิล^{๑๙} ศาสตราจารย์ด้านปฐพีวิทยา ชาวอเมริกัน มหาวิทยาลัยจอนส์ฮอปกินส์ ขณะทำวิจัยในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าแม้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนในสมัยนั้น มีการเลี้ยงปลากัดไทยในหมู่คนไทยทั่วไป (ภาพที่ ๑๐)

^{๑๘} Young, E. 1898. The Kingdom of the Yellow Robe: Being Sketches of the Domestic and Religious Rites and Ceremonies of the Siamese. Westminster: A. Constable & Co. p. 151.

^{๑๙} Pendleton, R. L., ๑๙๓๕-๑๙๓๗. ภาพเก่าเล่าเมืองจันทบุรีเมื่อครั้งอดีต ระหว่างปี ๑๙๓๕ - ๑๙๓๗ : อดีตจันทน์ ภาพเก่าเล่าเมืองจันทบุรีในอดีต. ภาพถ่ายขาว-ดำ.

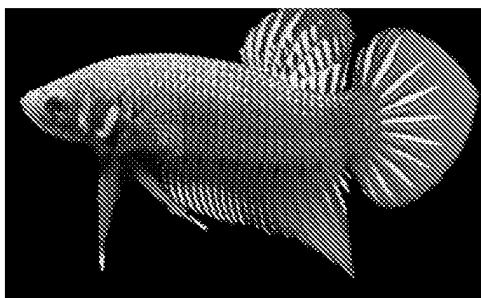
ภาพที่ ๑๐ ภาพถ่ายอ่างเพาะเลี้ยงปลาแก้ว

จะเห็นได้ว่า ปลาปักไทยมีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ไทยอย่างต่อเนื่อง โดยมีการบันทึกไว้ตั้งแต่ สมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ดังนี้ รัชกาลที่ ๑ การออกกฎหมายตราสามดวงกำหนดโทษผู้เล่นพนันปลากัด รัชกาลที่ ๒ มีบทละครเรื่องอิเหนาที่อ้างอิงวัฒนธรรมบ่อนปลากัดในงานมหรสพสมโภช รัชกาลที่ ๓ มีการมอบปลากัดของพระองค์ให้เป็นของขวัญและเป็นตัวแทนประเทศ ส่วนรัชกาลที่ ๔, ๕ และ ๗ จะเห็นว่าการเลี้ยงปลากัดกันอย่างแพร่หลายและมีอิทธิพลกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาคนไทยอย่างต่อเนื่อง

มิติที่ ๒ มิติด้านความเป็นเจ้าของ และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

๒.๑ อนุกรมวิธาน

ปลากัดไทยที่นำเสนอเพื่อประกาศเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ คือ ปลากัดไทยที่มี ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens* Regan, 1910 ชื่อสามัญ : Siamese Fighting Fish, Siamese Betta อยู่ในวงศ์ Osphronemidae มีพื้นบนกระดูกเพดานปาก เส้นข้างตัวไม่สมบูรณ์หรือไม่มีครีบหลังมีก้านครีบไม่เกิน ๑๐ ก้าน ลำตัวแบนข้าง ครีบท้องเล็กหรือเป็นเส้นยาวเรียว มีอวัยวะช่วยหายใจในช่องเหงือก ลักษณะเป็นปลาขนาดเล็ก ลำตัวป้อมแบน เกล็ดสากเป็นแบบทีนอยด์ ปกคลุมจนถึงหัว ริมฝีปากหนา ตาโต มีสีส้มสวยงาม ตัวผู้มีขนาดใหญ่และสีสดสวยกว่าตัวเมีย ครีบोकคู่แรกเป็นเส้นยาวใช้สัมผัสตัวเมีย ปลาตัวผู้มีสีน้ำตาลเหลืองแดงและน้ำเงินหรือเขียว ครีบสีแดงและมีแถบสีเหลืองประ ในขณะปลาตัวเมียสีจะซีดอ่อน และมีขนาดลำตัวที่เล็กกว่ามากจนเห็นได้ชัด อวัยวะช่วยในการหายใจอยู่ในเหงือก เรียกว่า "Labyrinth organ" ทำให้สามารถสูบอากาศจากบนผิวน้ำได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านเหงือกเหมือนปลาทั่วไป สามารถอยู่ในน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนต่ำได้ ตัวผู้จะใช้น้ำลายผสมกับอากาศเรียกว่า "หวอด" ก่อติดกันเป็นกลุ่มก้อนเพื่อวางไข่และตัวผู้เป็นผู้ดูแลรักษาไข่และตัวอ่อน เป็นปลาที่มีนิสัยนักสู้และรักถิ่นฐานหวงแหนอาณาเขตแต่อ่อนโยนกับลูกน้อย มีประวัติความเป็นมาอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน (ภาพที่ ๑๑)

ภาพที่ ๑๑ ปลากัดไทยสายพันธุ์ดั้งเดิม (*Betta splendens*)

๒.๒ การค้นพบและการแพร่กระจายในประเทศไทย (สยาม)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นศึกษาด้านอนุกรมวิธานเพื่อหาหลักฐานที่มีการค้นพบครั้งแรก และมีการกระจายอยู่ในประเทศไทย (สยาม) ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๑๐ (พ.ศ. ๒๔๕๓) กว่า ๑๐๘ ปี นาย ชาลส์ เทต รีกัน นักมีนวิทยา ชาวอังกฤษ ที่มีชื่อเสียงจากพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ^{๒๐} รายงานว่า ได้จำแนกสปีชีส์หรือ

^{๒๐} Regan, C. T., 1910. The Asiatic fishes of the family Anabantidae. Proceedings of the Zoological Society of London, 1909, Vol. 2, 767-787.

ชนิดพันธุ์ปลากัดไทยจากเอกลักษณ์อันโดดเด่นแตกต่างจากปลาชนิดอื่นในโลก และให้ประเทศไทยเป็นแหล่งอ้างอิงมาตรฐานหลักของปลากัดไทย (*B. splendens*) “Bangkok, the Menam River” เป็นหลักฐานที่สำคัญแสดงให้เห็นว่ามีการค้นพบครั้งแรกในประเทศไทย (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ ชนิดพันธุ์ปลากัดไทยที่ค้นพบประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และ สยาม (ไทย)

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	แหล่งที่พบ	ภาพปลา
<i>Betta pugnax</i> Cantor, 1849	Penang Betta	ปีนัง มาเลเซีย	
<i>Betta trifasciata</i> Bleeker, 1850	Spotted Betta	Central Java อินโดนีเซีย	
<i>Betta anabatooides</i> Bleeker, 1851	Giant Betta	บอร์เนียว มาเลเซีย	
<i>Betta bellica</i> Sauvage, 1884	Slender Betta	เปรัก มาเลเซีย	
<i>Betta rubra</i> Perugia, 1893	Toba Betta	Lake Toba สุมาตรา อินโดนีเซีย	
<i>Betta unimaculata</i> Popta, 1905	One-spot Betta	บอร์เนียว มาเลเซีย	
<i>Betta akarensis</i> Regan, 1910	Akar Betta	ซาราวัก มาเลเซีย	
<i>Betta macrostoma</i> Regan, 1910	Brunei Betta	ซาราวัก มาเลเซีย	
<i>Betta fusca</i> Regan, 1910	Dusky Betta	สุมาตรา อินโดนีเซีย	
<i>Betta taeniata</i> Regan, 1910	Borneo Betta	River Senah ซาราวัก มาเลเซีย	
<i>Betta splendens</i> Regan, 1910	Siamese Fighting Fish	สยาม ^{๒๑} (ไทย)	

^{๒๑} อ้างอิงจากการเก็บตัวอย่างต้นแบบเพื่อใช้ในการจำแนกชนิดปลากัดไทยที่ได้รวบรวมครั้งแรกมาจากกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ฯ ประเทศไทย

จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ค.ศ. ๑๘๔๙ - ๑๙๑๐ มีการศึกษาชนิดพันธุ์ปลากัดสายพันธุ์ต่าง ๆ ที่ค้นพบมีทั้งที่พบที่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย แต่ปรากฏว่าปลากัดไทย (*B. splendens*) เป็นชนิดพันธุ์เดียวที่พบในประเทศสยาม (ประเทศไทย)

นอกจากนี้ ยังมีรายงานต่างๆ อีกหลายฉบับที่ยืนยันว่า ปลากัดไทย (*B. splendens*) เป็นปลากัดไทยที่พบในประเทศไทยเท่านั้น ได้แก่

๑. ดร. ฮิว แมคคอร์มิค สมิท อธิบดีคนแรกของกรมประมง^{๒๒} รายงานว่า ปลากัดไทย (*B. splendens*) เป็นปลากัดไทยที่พบทั่วไปในประเทศสยาม^{๒๓} บันทึกไว้ใน วารสาร Copeia The Fighting-Fish Siam เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๒๗ (พ.ศ. ๒๔๗๐)

๒. Vidthayanon (2011)^{๒๔} เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ดร.ชวลิต วิทยานนท์ ได้รายงานใน The IUCN Red List of Threatened Species ปลากัดไทยเป็นปลาประจำท้องถิ่นของไทยซึ่งควรอนุรักษ์

๓. Alfred (1966)^{๒๕} รายงานใน The Fresh-water Fishes of Singapore ปลากัดไทย (*B. splendens*) ที่พบในมาเลเซียนำเข้าจากไทยเป็นจำนวนมากเพื่อความสวยงามและการกักปลา

๔. Rainboth (1996)^{๒๖} รายงานใน Fishes of the Cambodian Mekong ปลากัดไทย (*B. splendens*) พบที่ลุ่มน้ำ บริเวณที่มีน้ำท่วมถึง ภาคกลางของประเทศไทยและแม่น้ำโขงตอนล่าง และมีการเพาะขยายพันธุ์ที่ไทยเป็นจำนวนมากแต่ไม่ได้มีการกล่าวถึงว่าพบที่กัมพูชา

๕. Linke (2013)^{๒๗} รายงานใน Labyrinth Fish World กลุ่มปลาที่มีอวัยวะช่วยหายใจพิเศษทำให้สามารถใช้ออกซิเจนจากอากาศได้โดยตรง และสามารถอยู่ได้ในแหล่งน้ำ ที่มีปริมาณออกซิเจนต่ำได้ เช่น ปลากัดไทย กริม กระดี่ แรด ฯ จากการที่มีการสำรวจอย่างสม่ำเสมอ การแพร่กระจายในธรรมชาติของปลากัดไทย (*B. splendens*) สมมุติฐานว่าน่าจะพบในประเทศอื่นๆ เช่น กัมพูชา เวียดนาม พม่า สูดท้าย ยืนยันว่าไม่พบปลากัดไทยในประเทศเหล่านั้นเลย พบแต่ในประเทศไทย มีการแพร่กระจายทางทิศตะวันตกถึงภูเขาติดต่อกับชายแดนพม่า ส่วนภาคอีสานก็สิ้นสุดที่ปากช่อง นครราชสีมา

๒.๓ ปลากัดไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นกว่าปลาชนิดอื่นๆ

ปลากัดไทยมีลักษณะโดดเด่น มีความสวยงามกว่าปลาน้ำจืดชนิดอื่นๆ ปลาน้ำจืดที่พบในประเทศไทยมี ๘๖๓ ชนิด มีปลาหลายชนิดที่มีชื่อสามัญขึ้นต้นด้วยคำว่า Siamese ได้แก่ ปลากระแห ปลาแป้นแก้ว ปลาสร้อยขาว ปลาเล็บบี๋ ปลาปล้องหวาด ปลาหวีเกศ ปลาเสือดอลายใหญ่ ค้างคาวติดหินดอยอินทนนท์ และหมอแคะซี่เข่า เป็นต้น แต่ทั้งหมดไม่มีความโดดเด่น ไม่สามารถพัฒนาให้มีสีสันสวยงามได้ และไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ในขณะที่ปลากัดไทย มีความสวยงามและมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ยั่งยืนและสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย (ภาพที่ ๑๒)

^{๒๒} Smith, H.M. 1927. The Fighting-Fish Siam. Copeia. 159 : 169-172.

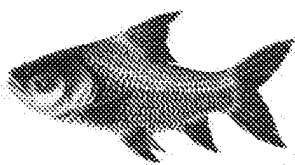
^{๒๓} Smith, H. M. 1945. The Fresh-water Fishes of Siam, or Thailand. Bulletin of the United States National Museum, Smithsonian Institute, No. 188, Washington, DC, USA.

^{๒๔} Vidthayanon, C. 2011. *Betta splendens*. The IUCN Red List of Threatened Species. Available online at : <http://www.iucnredlist.org/details/180889/0> Download on : August 17, 2018.

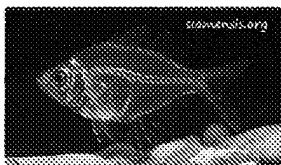
^{๒๕} Alfred, E.R. 1966. The Fresh-Water Fishes of Singapore. Zoologische Verhandelingen, Leiden. 78 : 1-68.

^{๒๖} Rainboth, W.J. 1996. FAO species identification field guide for fishery purposes. Fishes of the Cambodian Mekong, Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Rome.

^{๒๗} Linke, H. 2013. Labyrinth Fish World. Schwarzenbach am Wald, Germany. 577 p.

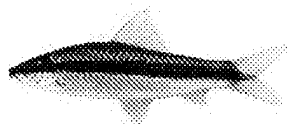
ปลากระโท
Catlocarpio siamensis
Siamese giant carp

ปลาแป้นแก้ว
Parambassis siamensi
Siamese glass carp

ปลาสร้อยขาว
Henicorhynchus siamensis
Siamese mud carp

ปลาเล็บมือนาง
Crossocheilus siamensis
Siamese algae eater

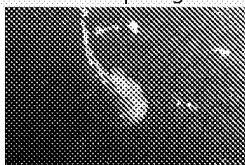
ปลาสังกะวาด
Pangasius macronema
Siamese pangasius

ปลาหวีเกศ
Platytrypius siamensis
Siamese schilbeid catfish

ปลาเสือตอลายใหญ่
Datnioides pulcher
Siamese tiger fish

ค่างควาดติดหินดอยอินทนนท์
Oreoglanis siamensis
Siamese freshwater batfish

หมอแคะระชี้เขา
Badis siamensis
Siamese badis

ภาพที่ ๑๒ ปลาน้ำจืดที่มีชื่อสามัญขึ้นต้นด้วย Siamese

๒.๔ ปลากัดไทยมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นด้านพฤติกรรมการต่อสู้

เมื่อเปรียบเทียบกับ คำว่า Siamese Fighting Fish สื่อให้เห็นว่าปลากัดไทยเป็นปลาที่มีขนาดเล็กมีรูปร่าง ลักษณะงดงาม สีสันทัดจ้าน หวงแหวนอาณาเขต เข้าสู่กับผู้รุกรานอย่างกล้าหาญ สู้อะลวย สู้อัจฉริยะ ไม่ยอมให้ใครรุกราน ลักษณะดังกล่าวนี้มีอยู่เฉพาะในปลากัดไทย ซึ่งนับเป็นสัตว์น้ำเพียงชนิดเดียวของไทยที่มีลักษณะดังกล่าวอย่างโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ สอดคล้องกับลักษณะของคนไทยที่รักและหวงแหนชาติบ้านเมือง ปกป้องแผ่นดินจากข้าศึกศัตรู สู้อะลวยอย่างกล้าหาญ ไม่ยอมให้ใครรุกรานเช่นเดียวกัน

แม้ปลากัดไทยจะมีลักษณะดุคั้น เขี้ยมหาญต่อศัตรู แต่ในยามสงบนั้นปลากัดไทยกลับมีพฤติกรรม ตรงกันข้าม คือ มีความอ่อนโยน รักสงบ ดูเถลิงฐาน (หวอด) เลี้ยงลูกน้อยด้วยความนุ่มนวลอย่างไม่เหน็ดเหนื่อยซึ่งลักษณะนี้ก็สอดคล้องกับอุปนิสัยของคนไทยในยามสงบที่มีความนุ่มนวลอ่อนหวาน ดูแลบ้านเรือนและครอบครัวเป็นอย่างดี

“ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่ สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี”

คนไทยและปลากัดไทยจึงมีลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเช่นเดียวกัน ดังส่วนหนึ่งของเนื้อร้องเพลงชาติที่ยกมาข้างต้น **“คนไทยมีศักดิ์ศรี ปลากัดไทยก็มีศักดิ์ศรี”**

๒.๕ ปลากัดไทยสามารถเลี้ยงได้ทั่วโลก

ปลากัดไทยมีอวัยวะช่วยในการหายใจอยู่ในเหงือก เรียกว่า Labyrinth Organ ทำให้สามารถสูบอากาศจากบนผิวน้ำได้โดยตรง ทำให้เลี้ยงง่าย ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ให้อากาศ อีกทั้งสะดวกในการลำเลียงไปในที่ต่างๆ ได้อย่างสะดวก จึงเป็นที่นิยมกันทั่วโลก

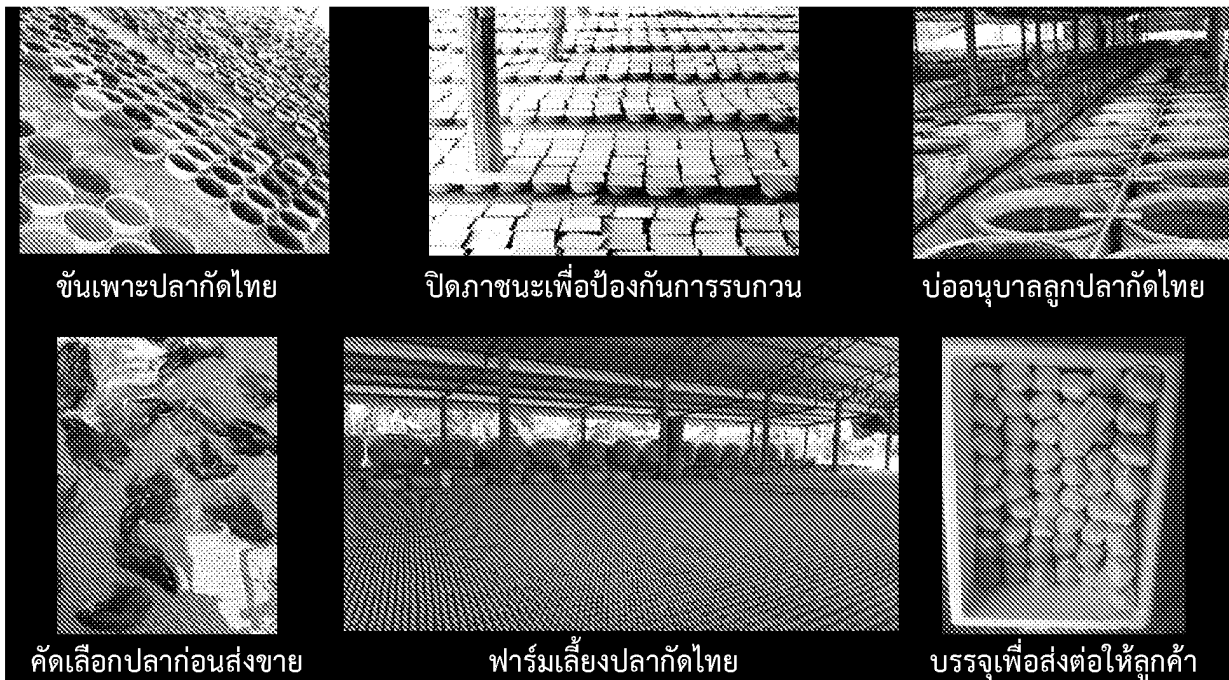
ข้อมูลจากด้านตรวจสัตว์น้ำท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ รายงานว่ามีการส่งออกปลากัดไทยไปยังประเทศต่างๆ จำนวน ๙๕ ประเทศ ดังนี้

เกาหลีใต้	เคนยา	เซเนกัล	เซอร์เบีย	เดนมาร์ก
เติร์กเมนิสถาน	เนเธอร์แลนด์	เนปาล	เบลเยียม	เปรู
เม็กซิโก	เยอรมนี	เรอูว์นียง	เลบานอน	เวียดนาม
เอสโตเนีย	แคนาดา	แคว้นเรอูว์นียง	แซมเบีย	แทนซาเนีย
แอฟริกา	แอฟริกาใต้	แอลจีเรีย	โครเอเชีย	โปแลนด์
โปรตุเกส	โมร็อกโก	โรมาเนีย	โอมาน	ไซปรัส
ไต้หวัน	ไนจีเรีย	ไอซ์แลนด์	กรีซ	กวม
กัมพูชา	กาตาร์	กานา	คูเวต	จอร์เจีย
จอร์แดน	จีน	ซาอุดีอาระเบีย	ซิมบับเว	ญี่ปุ่น
ตรินิแดดและโตเบโก	ตุรกี	ตูนิเซีย	นอร์เวย์	นามิเบีย
นิวแคลิโดเนีย	นิวซีแลนด์	บราซิล	บรูไนดารุสซาลาม	บังคลาเทศ
บัลแกเรีย	บahrain	ปากีสถาน	ฝรั่งเศส	พม่า
ฟินแลนด์	ฟิลิปปินส์	มอลตา	มัลดีฟส์	มาเลเซีย
มาซิโดเนีย	ยูเครน	ยูกันดา	รัสเซีย	ลาว
ศรีลังกา	สเปน	สโลวีเนีย	สมาพันธรัฐสวิส	สวีเดน
สหรัฐอเมริกา	สหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์	สหราชอาณาจักร	สาธารณรัฐเช็ก	สาธารณรัฐฮังการี
สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	อัฟกานิสถาน	อาเซอร์ไบจาน	อาร์เจนตินา
อาร์เมเนีย	อิตาลี	อินเดีย	อินโดนีเซีย	อิรัก
อิสราเอล	อิหร่าน	อียิปต์	อุซเบกิสถาน	ฮ่องกง

มิติที่ ๓ ด้านประโยชน์ใช้สอย

๓.๑ ปลากัดไทยสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับชุมชน

ปัจจุบันความนิยมของปลากัดไทยประเภทกีดเก้งนั้นลดลงมาก ในขณะที่ปลากัดไทยจะได้รับความสนใจในด้านการพัฒนาสายพันธุ์เน้นที่ความสวยงามอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก ทำให้มีการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามทั่วประเทศ มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมประมง จำนวน ๑,๕๐๐ ราย เกษตรกรที่เพาะเลี้ยงปลากัดไทยมีการกระจายทั่วพื้นที่ของประเทศไทยจำนวน ๕๐๐ ราย แหล่งเพาะเลี้ยงใหญ่ที่สุดอยู่ที่จังหวัดนครปฐม (ภาพที่ ๑๓) และมีผู้ที่เลี้ยงรายย่อย ผู้ชื่นชอบการเลี้ยงปลากัดไทยมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ราย

ภาพที่ ๑๓ ฟาร์มเพาะเลี้ยงปลากัดไทย

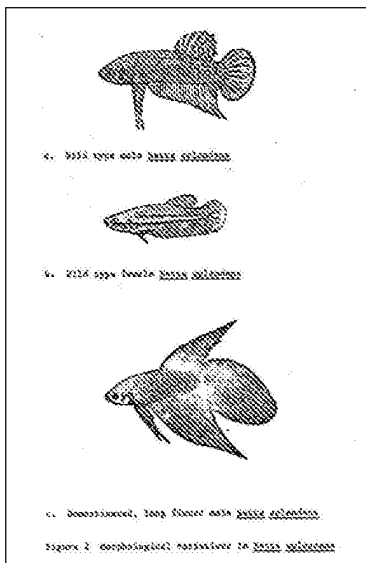
๓.๒ การสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์

ปลากัดไทยมีความโดดเด่นในด้านพันธุศาสตร์

ในอดีตนั้นชาวไทยเลี้ยงปลากัดไทยไว้เพื่อเล่นพนันกัดปลา แต่ปัจจุบันทั้งชาวไทยและต่างชาติล้วนนิยมเลี้ยงปลากัดไทยเป็นปลาสวยงาม

ในแง่พันธุกรรมนั้น ปลากัดไทยสวยงามทุกลักษณะในโลกนี้ ล้วนมีที่มาจากชนิดพันธุ์เดียวกับปลากัดไทย (*B. splendens*) ของไทย สู่การพัฒนาสายพันธุ์รูปแบบต่าง ๆ^{๒๘} เพียงแต่เมื่อมีการผสมคัดพันธุ์ที่ถูกต้อง ลักษณะที่สวยงามหลากหลายของปลากัดไทยซึ่งเป็นลักษณะพันธุกรรมที่ซ่อนอยู่ในปลากัดไทยตามธรรมชาติของไทยแต่เดิม ก็จะปรากฏออกมาอย่างสวยงาม กลายเป็นความหลากหลายลักษณะของปลากัดไทยในท้ายที่สุด (ภาพที่ ๑๔)

^{๒๘} Lucas, G. A. 1968. A study of variation in the Siamese Fighting Fish, *Betta splendens*, with emphasis on color mutants and the problem of sex determination. Dissertation Abstracts International, 29 (9-B), 3210.

ภาพที่ ๑๔ ลักษณะสัณฐานวิทยาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในปลากัดไทย จากปลากัดไทยครีบสั้นสู่ปลากัดไทยครีบยาว (กัดจีน)

การทดลองของดร.ยีนส์ ลูคัส อธิบายว่า เมื่อนำปลากัดไทยครีบสั้นจากธรรมชาติ และนำมาเพาะเลี้ยงในฟาร์ม ปลากัดไทยจะเป็นปลากัดไทยครีบยาว (กัดจีน) เป็นไปตามทฤษฎี ที่เรียกว่าการปรับตัวของสัตว์เลี้ยง (Domestication) เป็นกระบวนการที่สภาพแวดล้อมในการเพาะเลี้ยง แนวทางปฏิบัติในโรงเพาะฟัก และการคัดเลือกโดยมนุษย์ ทำให้สัตว์ประชากรใดๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม (genotype) และในที่สุดก็ทำให้ลักษณะปรากฏ (phenotype) เปลี่ยนแปลงไป

ปลากัดจีน คือ ปลากัดไทยแท้ๆ ไม่ได้มีความข้องเกี่ยวใดๆ ในเชิงการกระจายพันธุ์หรือเพาะพันธุ์จากประเทศจีน เพียงแต่ปลากัดไทยสายพันธุ์นี้ถูกพัฒนาสายพันธุ์จนมีหางเป็นวงสวยงามเปรียบเสมือนฟูกันจีน หรือบ้างก็ว่ามีลักษณะหางยาวพริ้วไหวเหมือนชุดของอุปรากรจีน (จ้าว) คนไทยจึงนิยมเรียกว่าปลากัดจีน

ประเทศจีนมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูง ที่ราบสูง และทะเลทราย มีที่ราบลุ่มแม่น้ำน้อยมาก อีกทั้งยังมีภูมิอากาศหนาวจัดแทบทั้งปี แหล่งน้ำธรรมชาติเย็นจัดหรือเป็นน้ำแข็งนานปีละ ๙ เดือน ดังนั้นปลากัดไทยจึงไม่ใช่ปลาตามธรรมชาติของจีน เมืองจีนไม่มีปลากัดไทย แต่คนจีนรู้จักปลากัดไทย ทราบกันดีว่าเป็นปลาของไทย และเรียกปลากัดไทยว่า 暹罗斗鱼 อ่านว่า เซียนหลัวไต้วหฺย แปลว่า ปลานักสู้แห่งสยาม

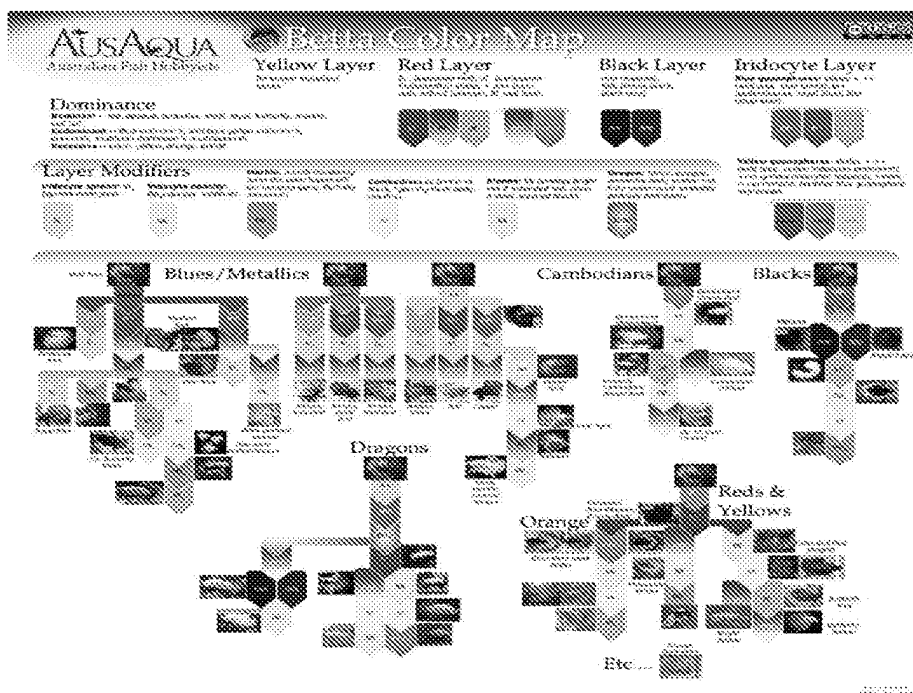
ปลากัดมาเลย์ ปลากัดอินโด คือ ปลากัดไทย ซึ่งแพร่จากภาคใต้เข้าสู่ประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซีย การเรียกชื่อปลากัดไทยที่แตกต่างกันนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า ดังนั้น ปลากัดหม้อ ปลากัดจีน ปลากัดมาเลย์ ปลากัดอินโด ปลากัดทางพระจันทร์ครึ่งซีกหรือฮาล์ฟมูน ปลากัดทางมงกุฎหรือคราวน์เทล ปลากัดเดลตร้า ปลากัดซูเปอร์เดลตร้า ปลากัดสองหาง ปลากัดลายหินอ่อน ปลากัดลายผีเสื้อ และ ปลากัดยักษ์

ดังนั้น ปลากัดไทยที่เราเห็นว่ามีรูปแบบและสีสันใหม่ ๆ ปรากฏออกมาอยู่เสมอ ทั้งหมดล้วน คือ “ปลากัดไทย” ทั้งสิ้น

Betta Color Map เป็นการศึกษาของผู้เลี้ยงปลากัดชาวออสเตรเลีย ด้วยชั้นสีหลัก ๔ ชั้นสี คือ สีเหลือง สีดำ สีแดง และสีขาว ในชั้นสีหลักแต่ละสี มียีนจำนวนหนึ่ง ที่ควบคุมปริมาณเม็ดสี ว่าจะมีมากหรือน้อยเพียงใด และจะกระจายอยู่ในบริเวณส่วนใด สีของปลากัดที่ปรากฏให้เห็น เป็นผลรวมของสีที่แสดงออกในชั้นสีทั้ง ๔ ชั้น จากข้อมูลในปัจจุบัน พบว่า มียีน ๓ ชนิด ที่มีอิทธิพลต่อสีดำ ซึ่งทำให้เกิดสีดำได้ ๘ รูปแบบ

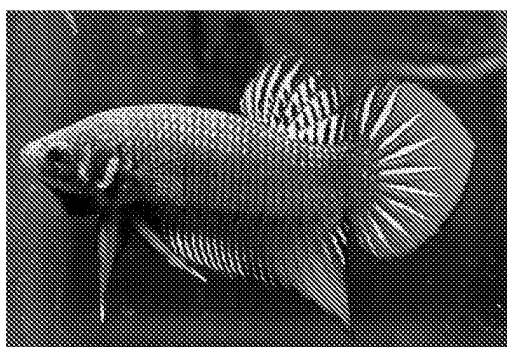
ส่วนสีแดงมีชั้น ๓ ชั้น ที่มีอิทธิพลต่อสีแดงซึ่งสามารถให้สีแดงได้ถึง ๑๒ รูปแบบ และสีวาก็พบชั้น ๓ ชั้น ซึ่งทำให้มีสีวาก็ได้ ๑๒ รูปแบบ หากผสมลักษณะเหล่านี้เข้าด้วยกัน จะสามารถสร้างลักษณะสีของปลากัดได้ถึง ๑,๑๕๕ รูปแบบ นอกจากนี้ ถ้านำยีนที่ควบคุมลักษณะสีชั้น ลายหินอ่อน และลักษณะครีบรวมเข้าไปด้วย จะทำให้สามารถได้ปลากัดที่มีลักษณะแตกต่างกันถึง ๒๖,๐๐๐ รูปแบบ

อย่างไรก็ตาม โทนสีต่างๆ ได้แก่ Blue /Metallic , Cambodian, Black, Dragon, Orange Red และ Yellow ก็พัฒนามาจากปลากัด (*B. splendens*) (ภาพที่ ๑๕ และ ๑๖)

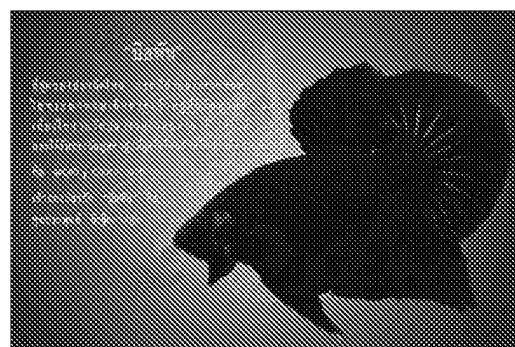

ภาพที่ ๑๕ พันธุศาสตร์ของสีปลากัด (*B. splendens*)

ที่มา : <https://www.ingloriousbettas.com/betta-genetics-color-and-form.html>

ปลากัดป่า (*B. splendens*) สายพันธุ์ดั้งเดิม ที่พบในธรรมชาติ

ปลากัดครีบสั้นสายพันธุ์พัฒนา และได้รับพระราชทานถ้วยรางวัลจาก พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐

ภาพที่ ๑๖ ปลากัดป่าสายพันธุ์ดั้งเดิม (ซ้าย) และที่มีการพัฒนาสายพันธุ์เป็นปลากัดสีดำที่มีต้นกำเนิดมาจากประเทศไทย (ขวา)

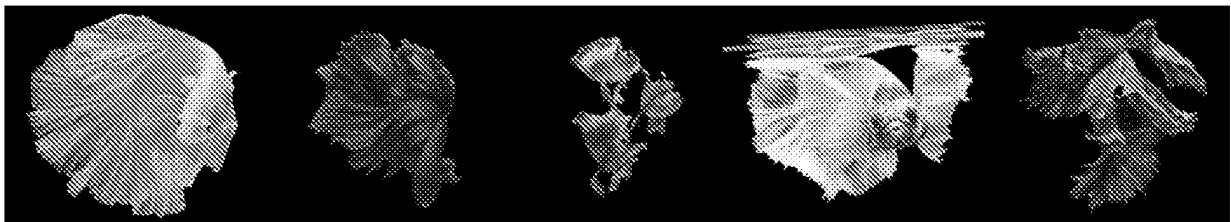
เมื่อผู้บริโภคอยู่บนโลกออนไลน์มากขึ้น เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากัดไทยจึงพัฒนาเข้าสู่โลกของยุคดิจิทัล เพิ่มบทบาทมากเป็นผู้จำหน่ายโดยตรงอีกด้วย โดยการคัดเลือกปลากัดไทยที่มีคุณสมบัติสวยงามเป็นพิเศษ และขายผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ สร้างรายได้เพิ่ม ทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ตัวอย่าง สายพันธุ์ปลากัดไทยที่มีการพัฒนาสายพันธุ์จากสายพันธุ์ดั้งเดิม และได้รับความนิยมในปัจจุบัน เน้นไปที่ความสวยงามของปลากัดไทย ปลากัดไทยครีบบิ้น ปลากัดไทยครีบบยาว จนมีผู้ให้นิยามความงามของ ปลากัดไทยดุจ “อัญมณีใต้น้ำ” (ภาพที่ ๑๗)

ภาพที่ ๑๗ ความสวยงามของปลากัดไทยเปรียบได้กับอัญมณีใต้น้ำ

ผู้ที่ชื่นชอบปลากัดไทยมากมายมีการคัดเลือกปลากัดไทยที่สวยงามเพื่อนำมาถ่ายภาพ และขายภาพ ทำให้เกิดการสร้างชื่อเสียงให้กับภาพลักษณ์ของประเทศไทยไปสู่ทั่วโลก จากความงดงามของปลากัดไทย (ภาพที่ ๑๘)

ภาพที่ ๑๘ ภาพความงามของปลากัดไทยที่สร้างชื่อเสียงให้กับภาพลักษณ์ของประเทศไทยไปสู่ทั่วโลก ผ่านแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)

๓.๓ ปลากัดไทยสร้างความภาคภูมิใจของประเทศไทยสู่สังคมออนไลน์ทั่วโลกที่มีบทบาทต่อการเติบโตด้านเศรษฐกิจ และสร้างรายได้

นอกจากจะโด่งดังในประเทศไทยและประเทศในแถบเอเชียแล้ว ปลากัดไทย (*B. splendens*) ยังได้รับความสนใจจากต่างชาติมาเป็นเวลานาน^{๒๔}

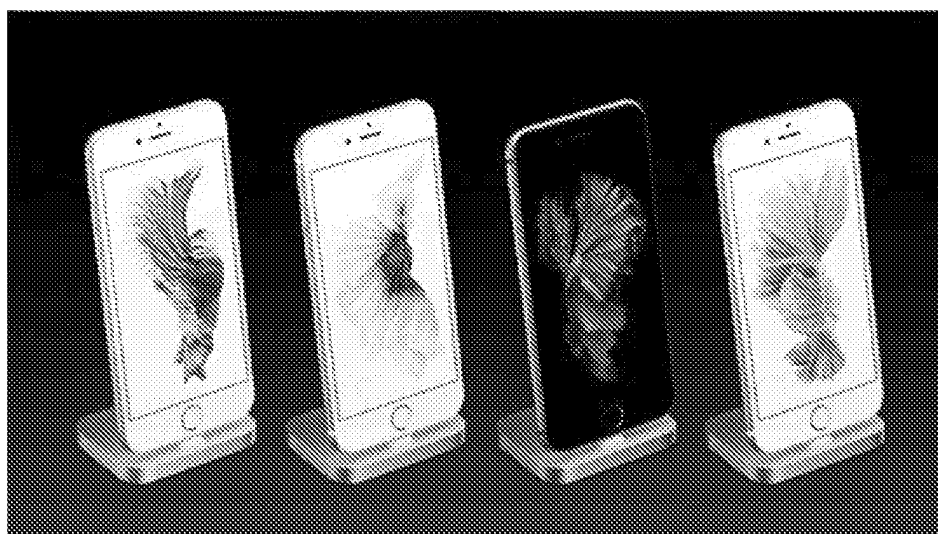
ปี ค.ศ. ๑๘๙๒ (พ.ศ. ๒๔๓๕) นายปีแอร์ คาร์บอนเนียร์ ผู้นำเข้าปลาสวยงาม มีการนำเข้าไปที่พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำในเมืองปารีส ประเทศฝรั่งเศส

ปี ค.ศ. ๑๘๙๖ (พ.ศ. ๒๔๓๙) นายพอล มัทเต ผู้คัดเลือกสายพันธุ์ปลาประจำพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำของเยอรมันได้นำเข้าตัวอย่างปลากัดไทยเป็นครั้งแรก

ปี ค.ศ. ๑๙๒๗ (พ.ศ. ๒๔๗๐) นายแฟรงค์ ร็อกกี นำเข้าปลากัดไทยไปยังเมืองซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พัฒนาสายพันธุ์ให้มีสีสันและลวดลายสวยงามยิ่งขึ้น ถือเป็น การเริ่มต้นการพัฒนาสายพันธุ์ปลากัดไทยในระดับสากลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

๓.๔ ปลากัดไทยสร้างความภาคภูมิใจผ่านทางหน้าจอโทรศัพท์มือถือ iPhone

วันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ รูปถ่ายปลากัดไทยของนายวิศรุต อังคทะวานิช ช่างภาพชาวไทยได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ถ่ายภาพพื้นหลังของ iPhone รุ่น 6s และ iPhone รุ่น 6s plus ทำให้ปลากัดไทยเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และได้รับการชื่นชมถึงความสวยงามอย่างแพร่หลาย (ภาพที่ ๑๙)

ภาพที่ ๑๙ ภาพพื้นหลังรูปปลากัดไทยผ่านทางหน้าจอโทรศัพท์มือถือ iPhone

ผลที่เกิดขึ้นทำให้ปลากัดไทยเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกในนาม Siamese Fighting Fish ผ่านทางหน้าจอโทรศัพท์มือถือ iPhone ซึ่งเป็นโทรศัพท์มือถือที่มีราคาสูงและทันสมัยพร้อมด้วยเทคโนโลยี ทำให้ปลากัดไทยมีภาพลักษณ์ที่ทันสมัยด้วยเอกลักษณ์ไทยในโลกยุคปัจจุบันอย่างงดงาม

^{๒๔} Kathryn, W. 2018. Modern Betta Fish History: From Europe to the USA. Available online at : <https://www.itsafishthing.com/the-history-of-betta-fish/> Download on : August, 18 2018.

๓.๕ ปลากัดไทยสู่คนทั่วโลกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์

ภาพปลากัดไทยสู่คนทั่วโลกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และออนไลน์เป็นจำนวนมากอย่างแพร่หลาย ได้แก่ MUSE; Bangkok Post March ๒๔, ๒๐๑๘; Kempinski Hotel Magazine; Italian Vanity Fair Magazine Apr ๒๐๑๔; The Nation December ๖, ๒๐๑๔; Pedro Andrade; Good; ABC News Daily Mail.co.uk; COLOSSAL; Fubiz; Ufunk; PetaPixel; Twisted Sifter; The Nation; Affordable Art Fair, Singapore ๒๐๑๔; The Guardian; Yahoo News; WIRED; DPREVIEW; repubblica d'italia; Chinese National Geography; Digital Camera Polska; EKSTATIKA; Express; SAWASDEE; Popular Photography, Aug ๒๐๑๔; Digital SLR Photography Magazine, UK JUNE ๒๐๑๕; The SYMPHONY of Betta; Bangkok ๑๐๑ magazine Apr ๒๐๑๖; BBC; Future people of Asia, in Nikkei shinbone

การที่มีสื่อสิ่งพิมพ์ นำเสนออย่างแพร่หลาย จึงเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้คนทั่วโลกรู้จักปลากัดไทย และเน้นย้ำเอกลักษณ์ไทยต่อสายตาชาวโลก (ภาพที่ ๒๐)

ภาพที่ ๒๐ ภาพปลากัดไทยสู่คนทั่วโลกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และออนไลน์อย่างแพร่หลายมากกว่า ๓๐ สื่อ

มิใช่เพียงนายวิศรุต อังคทะวานิช เท่านั้นที่สร้างผลงานภาพถ่ายปลากัดไทย ยังมีผลงานภาพถ่ายปลากัดไทยจาก นายกฤษดา มั่นจินดา ช่างภาพชาวไทยอีกท่านหนึ่ง ได้รับคัดเลือกตีพิมพ์เป็นภาพหน้าปกนิตยสารออนไลน์ต่างชาติหลายฉบับ กลายเป็นผลงานในระดับโลก ทำให้ภาพลักษณ์ของปลากัดไทยกลายเป็นสัตว์น้ำที่หรูหราทันสมัยระดับโลก แต่เปี่ยมด้วยจิตวิญญาณของวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ไทยผสมผสานไว้ได้อย่างลงตัว (ภาพที่ ๒๑)

ภาพที่ ๒๑ ภาพปกาคัดไทยสู่นิตยสารแฟชั่นออนไลน์ระดับโลก DE LA MER Nov 2, 2017

๓.๖ ปกาคัดไทยศิลปะสู่เครื่องสำอางศรีจันทร์

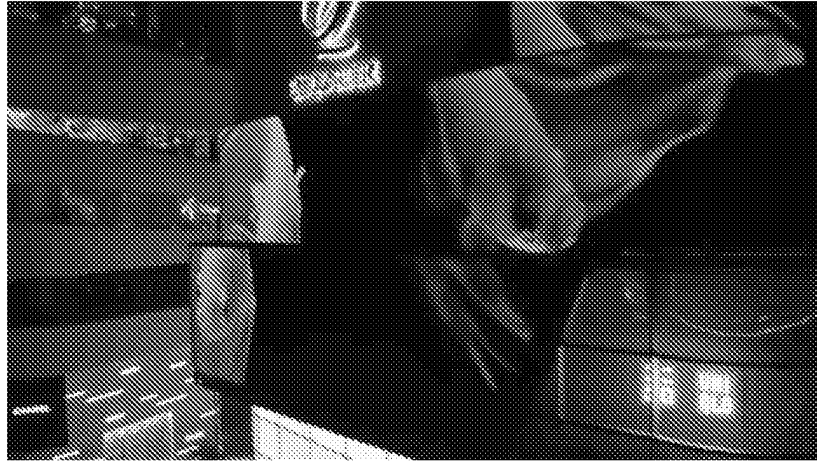
บริษัท ศรีจันทร์สโสด จำกัด บริษัทเครื่องสำอางของไทยที่มีชื่อเสียงมายาวนาน นำปกาคัดไทยไปเป็นสัญลักษณ์ของสินค้ารุ่นพิเศษ โดยเน้นความสวยงามของรูปทรงและสีสันทที่จัดจ้านของปกาคัดไทยเป็นภาพลักษณ์ของเครื่องสำอางระดับสูงสำหรับคนรุ่นใหม่อย่างลงตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ปัจจุบันของปกาคัดไทยในเชิงความสวยงามพร้อมด้วยเอกลักษณ์ไทยอย่างชัดเจน (ภาพที่ ๒๒)

ภาพที่ ๒๒ เสน่ห์ของปกาคัดไทยกับสีสันทแบบไทยที่ได้แรงบันดาลใจจากปกาคัดไทย

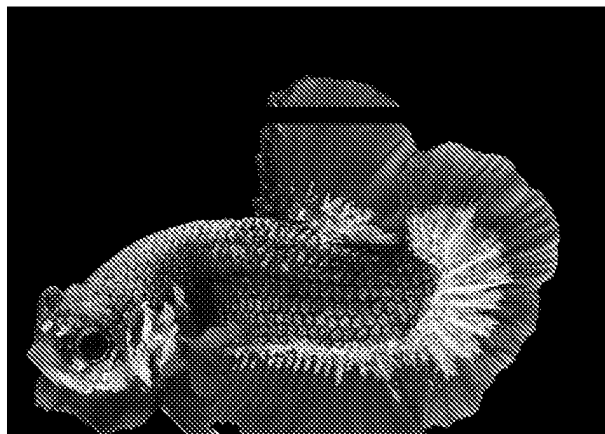
๓.๗ ปลากัดไทยความภาคภูมิใจของประเทศไทย (Pride of Thailand)

สารคดี BBC Earth ยกย่องปลากัดไทยเป็นความภาคภูมิใจของประเทศไทย (Pride of Thailand) ซึ่งอยู่คู่กับวัฒนธรรมไทยอย่างงดงามมาช้านาน (ภาพที่ ๒๓)

ภาพที่ ๒๓ BBC นำเสนอความภาคภูมิใจของประเทศไทย

หนังสือพิมพ์ The Guardian ชื่นชมความงดงามและสื่อถึงความรักชาติผ่านปลากัดไทยลายธงชาติไทยหรือที่รู้จักกันในนาม “เจ้าไตรรงค์” ผลงานการเพาะพันธุ์ของคนไทย ปลากัดไทยลายธงชาติเป็นสื่อแทนความภาคภูมิใจของคนไทย อีกทั้งปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำสายพันธุ์เดียวที่มีเอกลักษณ์ของสีธงชาติไทย (ภาพที่ ๒๔)

ภาพที่ ๒๔ ปลากัดไทยลายธงชาติ

ดังนั้น ปลากัดไทยจึงเป็นสัตว์น้ำที่มีเอกลักษณ์ของไทยอย่างชัดเจนที่สุด ไม่มีสัตว์น้ำชนิดใดอีกที่มีเอกลักษณ์ของไทยอย่างชัดเจน และเหมาะสมที่จะเป็นสัตว์น้ำประจำชาติเทียบเท่าปลากัดไทย

๓.๘ ข้อมูลการส่งออกปลากัดไทยของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

ปริมาณการส่งออกระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐ พบว่า มีปริมาณ ๗.๕๒, ๒๒.๕๘, ๒๓.๗๐, ๒๓.๗๓ และ ๒๖.๗๔ ล้านตัว ตามลำดับและมีค่าเฉลี่ย ๒๐.๘๕ ล้านตัว/ปี ค่าเปรียบเทียบปริมาณการส่งออกระหว่างปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๕๔.๕๒%

มูลค่าการส่งออกระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐ พบว่า มีมูลค่า ๓๕.๖๐, ๑๐๙.๙๕, ๑๔๑.๕๔, ๑๔๕.๓๒ และ ๑๔๔.๘๒ ล้านบาท ตามลำดับและมีค่าเฉลี่ย ๑๑๕.๔๕ ล้านบาท/ปี ค่าเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกระหว่างปีเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๕๙.๙๗%

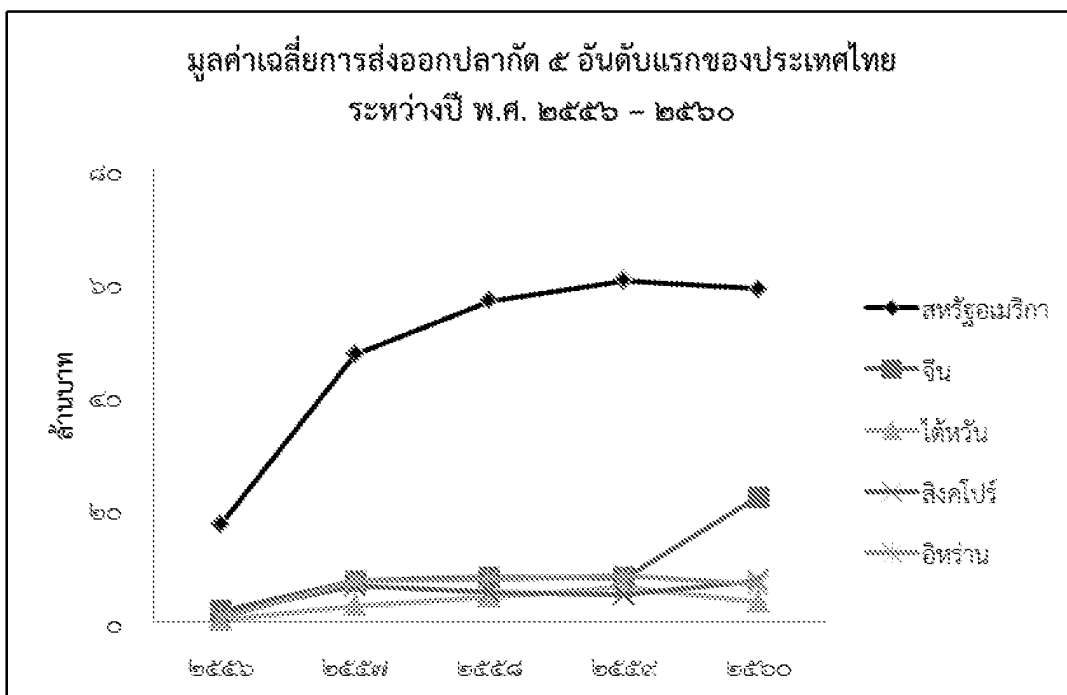
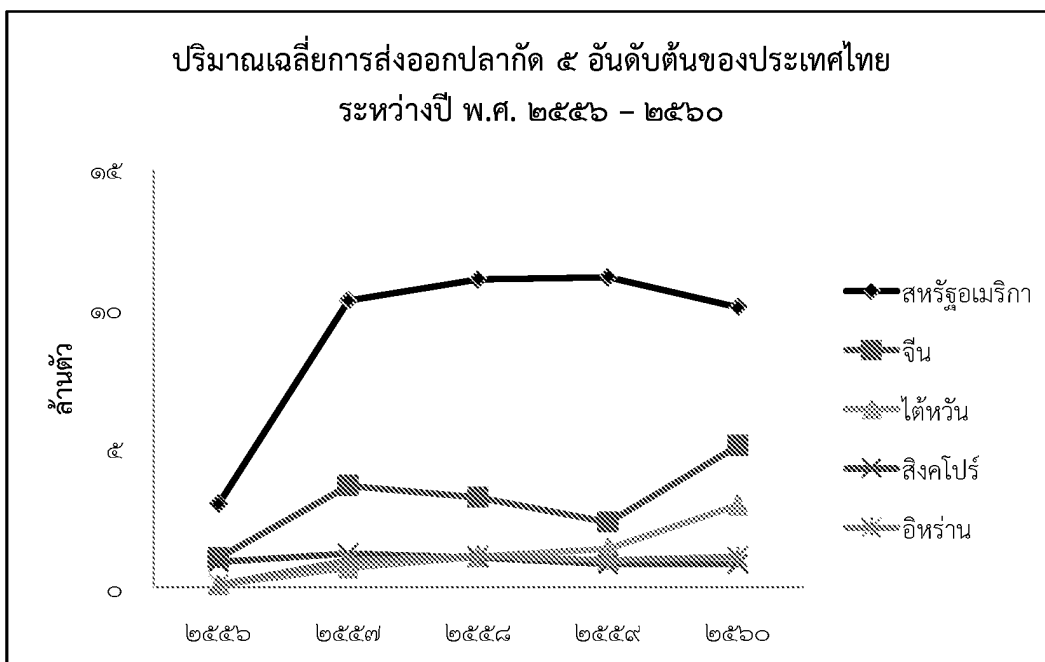
ราคาปลากัดไทยต่อตัวระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๘ โดยมีราคา ๔.๗๓, ๔.๘๗, ๕.๙๗, ๖.๑๒ บาท/ตัว ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ย ๕.๔๒ บาท/ตัว (ตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๒ ข้อมูลการส่งออกปลากัดไทยของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

ปี	ปริมาณ (ตัว)	เปรียบเทียบ		ราคาเฉลี่ย (บาท/ตัว)
		ปริมาณระหว่างปี (%)	มูลค่าระหว่างปี (%)	
๒๕๕๖	๗,๕๑๙,๑๕๐			๔.๗๓
๒๕๕๗	๒๒,๕๘๐,๕๖๒	๒๐๐.๓๑	๒๐๘.๘๑	๔.๘๗
๒๕๕๘	๒๓,๗๐๑,๙๖๘	๔.๙๗	๒๘.๗๓	๕.๙๗
๒๕๕๙	๒๓,๗๒๖,๐๑๓	๐.๑๐	๒.๖๗	๖.๑๒
๒๕๖๐	๒๖,๗๔๓,๖๒๔	๑๒.๗๒	-๐.๓๕	๕.๔๒
รวม	๑๐๔,๒๗๑,๓๑๗	๒๑๘.๐๙	๒๓๙.๘๗	๒๗.๐๒
ค่าเฉลี่ย	๒๐,๘๕๔,๒๖๓	๕๔.๕๒	๕๙.๙๗	๕.๔๒

การศึกษาข้อมูลการส่งออกปลากัดไทยไปยังประเทศต่างๆ ที่ประเทศไทยมีการส่งออก ๕ อันดับแรกประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา จีน ไต้หวัน สิงคโปร์ และอิหร่าน โดยมี ปริมาณการส่งออกปลากัดไทยเฉลี่ย ๙.๐๙, ๓.๐๖, ๑.๒๕, ๐.๙๘ และ ๐.๘๖ ล้านตัว และมูลค่าการส่งออกเฉลี่ย ๔๘.๑๗, ๙.๔๔, ๓.๔๙๙, ๕.๑๒ และ ๖.๑๐ ล้านบาท ตามลำดับ (ภาพที่ ๒๔)

ผลจากการถูกประกาศให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติจะทำให้ "ยอดการส่งออกสูงขึ้นมาก"

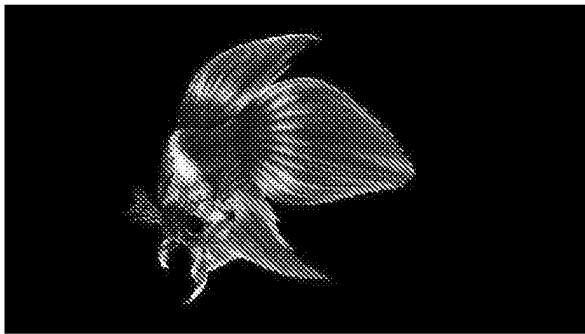
ภาพที่ ๒๕ การส่งออกปลากัดไทยไปยังประเทศต่างๆ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

๔. ความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนและสื่อมวลชน

๔.๑ การรณรงค์บนเว็บไซต์ www.change.org

เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ศาสตราจารย์ ดร. นพินทร์ อรุณวงศ์ ณ อุทยาน ประกาศเชิญชวนให้ประชาชนร่วมกันลงชื่อผ่านการรณรงค์บนเว็บไซต์ www.change.org เพื่อเรียกร้องรัฐบาลประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ Siamese Fighting Fish as National Aquatic Animal เพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของปลากัดไทยจากประชาชนและสื่อมวลชน จนถึงปัจจุบัน มีประชาชนร่วมลงชื่อสนับสนุนแล้วกว่าหนึ่งหมื่นหกพันคน จากการบันทึกข้อมูลเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ มีผู้สนับสนุนแคมเปญรณรงค์ จำนวน ๑๖,๒๔๙ ราย (ภาพที่ ๒๖)

ประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ Siamese Fighting Fish as National Aquatic Animal

มีผู้สนับสนุน 16,249 คน 25,000 คน

มีผู้สนับสนุน 16,249 คน 25,000 คน

ร่วมกันลงชื่อเรียกร้อง เพื่อประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

มีผู้สนับสนุน 16,249 คน 25,000 คน

มีผู้สนับสนุน 16,249 คน 25,000 คน

ร่วมกันลงชื่อเรียกร้อง เพื่อประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

ภาพที่ ๒๖ รณรงค์บนเว็บไซต์ www.change.org เพื่อประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
ที่มา : <https://goo.gl/9EU1Wg>

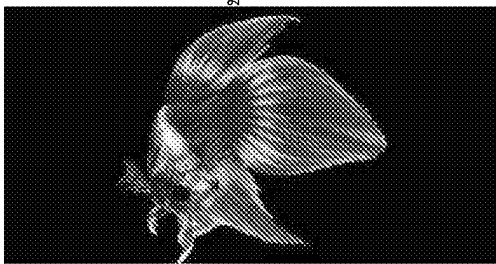
นอกจากนี้ สื่อมวลชนทั้ง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ ต่างทยอยรายงานข่าวสนับสนุนข้อเรียกร้องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยทั้งหมดมีเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกัน คือ เห็นด้วยและสนับสนุนข้อเรียกร้องของประชาชน เพื่อให้รัฐบาลประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

ดังนั้น เราจึงเห็นได้ว่า ประชาชนและสื่อมวลชนต่างก็มีความตื่นตัวในวงกว้าง รักและหวงแหนเอกลักษณ์ของชาติ และต้องการให้รัฐบาลประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ สื่อมวลชนหลายแห่งต่าง รายงานข่าวที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวอย่างดังนี้ (ภาพที่ ๒๗)

KONGCHADLUK.NET | BY จงกฤษดิ์
**ทั่วโลกยอมรับ ปลาแก้วไทย
ที่ 1 ใน 73 สปีชีส์**
(คลิกข่าว) ทั่วโลกยอมรับ ปลาแก้วไทย ที่ 1 ใน 73 สปีชีส์
(คลิกข่าว) ทั่วโลกยอมรับ ปลาแก้วไทย ที่ 1 ใน 73 สปีชีส์

Nation TV รายการล่าความจริง
วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

THANPORN.NET
chanpue.ang. กระจก "ปลาแก้วไทย" เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ปลาปิศาจไม่ใช่ว่า
ธรรมดา โดยสาธิตในตู้โชว์

เว็บไซต์ไทยโพสต์

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

NATION-TV
(คลิกข่าว) กระจกปลาแก้วไทย 83 ประเทศทั่วโลก!
มูลค่าเพิ่มขึ้น 54.52% และมูลค่าส่งออกปลาปิศาจเพิ่มขึ้น 59.97%

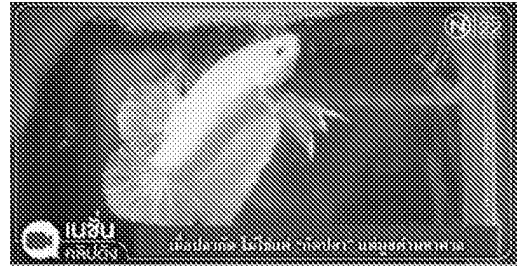
Nation TV รายการล่าความจริง
วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

THEWISDOM
เตรียมตัวดูแล! ชาวต่างชาติ สั่งจัดซื้อปลาวัว "ปลาแก้วไทย" ธารอมธ มา
ไว้เลี้ยงมาศ

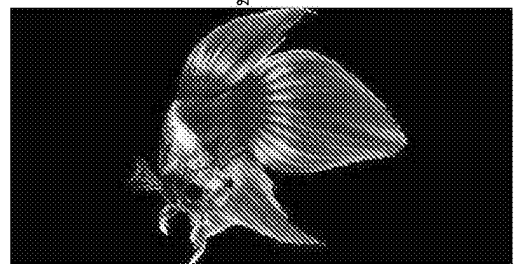
สำนักข่าวทีนิวส์

วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เนชั่น
ทีวี
NATION-TV
(คลิกข่าว) เมื่อปลาแก้ว ไม่นับ กัดปลา แต่พูดคำภาษาไทย
(คลิกข่าว) เมื่อปลาแก้ว ไม่นับ กัดปลา แต่พูดคำภาษาไทย

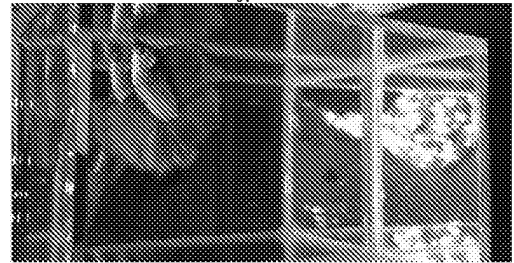
Nation TV รายการล่าความจริง
วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

NEWS4U.COM
สวนสาธารณะสุราษฎร์ธานี เปิดสวนปลาวัว "Changkue" ของ "ปลาแก้ว
ไทย" เข้มงวดน้ำประจำชาติ

เว็บไซต์แนวหน้า

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

SENTINELNEWS.COM
โอด "นักดู" มงกุฎ "ปลาแก้ว" เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ" หลังเรือเศรษฐกิจ
เหมือนเงินใช้-ลงทุน

เว็บไซต์มติชน-เส้นทางเศรษฐกิจ
วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

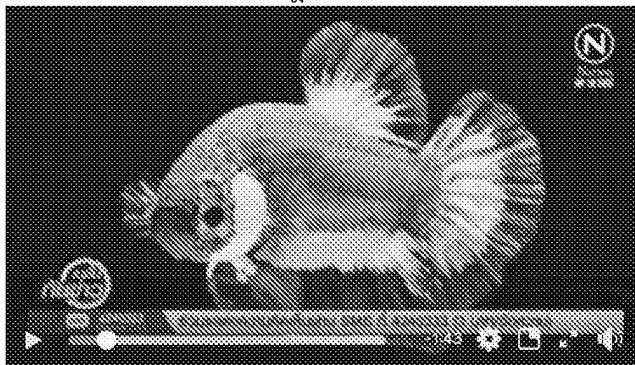
วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

Facebook Page : Drama-addict
วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เว็บไซต์กรุงเทพธุรกิจ
วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

Nation TV รายการเนชั่นทันข่าว
โดย อัญชลี ไพรีรัก วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เว็บไซต์ผู้จัดการ
วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

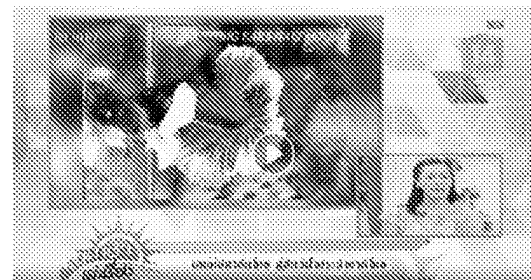
Voice TV
วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

News1 TV รายการ เป็นเรื่อง
วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

GMM TV รายการข่าวใหญ่ไทยแลนด์
วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

MCOT TV รายการตลาดเช้าเล่าเรื่อง
วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

Nation TV รายการ เนชั่น คลิปดัง
วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

Voice TV
วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

นอกจากนี้ประชาชนทั่วไปยังได้ร่วมรณรงค์สนับสนุนให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ผ่านเครือข่ายออนไลน์ต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๑๑ ต.ค. ๒๕๖๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมประมง ได้จัดแถลงข่าวการนำเสนอ “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ โดยมี ดร.อมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมประมง และนายเฉลิมชัย สุวรรณรักษ์ ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง ร่วมดำเนินการแถลงข่าว

สำนักข่าว อิศรา
วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เว็บไซต์เดลินิวส์
วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

TNEWS

อย่างไร... กรมประมงกลับ ลำแรงเสนอเรื่องปลากัด เป็นสัตว์น้ำประจำชาติใน เดือนตุลาคม

16 ตุลาคม 2561

หลังจากที่มีกระแสข่าวเกษตรกรผู้รักปลากัดแสดงความไม่พอใจในสื่อโซเชียล เรื่องข้อเสนอประกาศปลากัดให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติที่เวียนหายไป ทั้งๆที่รองนายกฯ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรได้...

บทความของ TNEWS - ทินวิส

สำนักข่าวทีนิวส์

วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

หนูนปลากัดไทย" สัตว์น้ำประจำ ชาติ"

หนูนปลากัดไทย" สัตว์น้ำประจำชาติ"
พิสูจน์ไทยแลนด์ 4.0 ยิ่งยืนหรือภาพ
ลวง : บทความพิเศษ โดย... นาย
ปลาทมิฬ

11 ตุลาคม 2561

หากนับย้อนไปช่วงปลายปี 2560 กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมง ได้

บทความของ คมชัดลึก

ดูเรื่องราวถัดไป

เว็บไซต์ คม ชัด ลึก

วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพที่ ๒๗ การรณรงค์การประกาศสัตว์น้ำประจำชาติที่มีการนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ
และการแถลงข่าวของกรมประมง

๔.๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้การสนับสนุน

เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ นายกฤษฎา บุญราช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปิดเผยกรณีกรมประมง เสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) ให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ว่า ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ โดย นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เมื่อคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มีความเห็นอย่างไรก็สามารถเสนอต่อ ครม.ได้โดยตรง โดยเรื่องดังกล่าวไม่ต้องผ่านกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"ผมผลักดันเต็มที่ และไม่จำเป็นต้องไปสั่งการอะไรเพิ่มเติม เนื่องจากอธิบดีกรมประมงรู้หน้าที่ดี ขณะนี้ก็ได้รับรายงานว่า อธิบดีได้ลงนามส่งหนังสือเพื่อเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ให้กับคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ แล้วอยู่ระหว่างรอคณะกรรมการฯ พิจารณานหนังสือที่ส่งไป เป็นขั้นตอนที่จะเชิญกรมประมง ไปให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับคณะกรรมการเอกลักษณ์ฯ" (ภาพที่ ๒๘)

นายกฤษฎา บุญราช
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Noppanan Arunvongse Na Ayudhaya
4 พ.ย. เวลา 15:00 · 🌐

ขอเชิญคนไทยทุกคน

ร่วมกันสนับสนุนและให้กำลังใจกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำเสนอในวันพรุ่งนี้ให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติต่อคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ขอขอบพระคุณ

นายกฤษฎา บุญราช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายอดิศร พร้อมเทพ อธิบดีกรมประมง
นางสาวอมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมประมง
นายเฉลิมชัย สุวรรณรักษ์ ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง
ข้าราชการกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทุกท่าน

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด เพื่อรักษาสมบัติของชาติไว้

ศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ อรุณวงศ์ ณ ออยุธยา
วันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

← @stamrath.co.th ...

สยามรัฐ

ชง “ปลากัด” ขึ้น
แทนสัตว์น้ำประจำ
ชาติพรุ่งนี้!!

📍 สยามรัฐออนไลน์ 🕒 4 พฤศจิกายน 2561
14:24 📍 เกษตร

🔗 Share 371 📄 1 Comment

สยามรัฐออนไลน์
วันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

← mrgonline.com

การเมือง

Version

หน้าหลัก / พื้นที่การณ / Breaking News / การเมือง

อธิบดีกรมประมงพร้อมคณะที่ "ปลากัด" เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เผยแพร่: 5 พ.ค. 2561 14:02 โดย: ผู้จัดการออนไลน์

นามอธิบดี พร้อมเทพ อธิบดีกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวยืนยันว่า ตนพร้อมคณะที่นำปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ โดยได้ลงนามหนังสือขอเสนอให้

เว็บไซต์ ผู้จัดการออนไลน์

วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

จส. 100 www.js100.com

กรมประมง เสนอปลากัด ให้ กก.เอกลักษณ์ของชาติ พิจารณาเป็น สัตว์น้ำประจำชาติแล้ว

1746

05 พฤศจิกายน 2561, 20:56 น.

การเสนอ "ปลากัด" เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เว็บไซต์ จส. ๑๐๐

วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

กฤษฎา ยืนเสนอปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

www.komchadluek.net

ข่าวทั่วไป : 5 พ.ค. 2561

'กฤษฎา' ยืนเสนอปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ผ่านขั้นตอนกระทรวงฯ เข้ากรม. รับทราบแล้วเมื่อเดือนพ.ค. ปี 60 ขณะระหว่างนี้อยู่ที่คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ดูข้อมูลเป็น

5 พฤศจิกายน 2561 นายกฤษฎา บุญราช รมว.เกษตรและสหกรณ์ เปิดเผย

เว็บไซต์ คมชัดลึก

วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

กฤษฎา ดันสุดลิ้ม 'ปลากัดไทย' เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

https://www.thairath.co.th

เว็บไซต์ของ Google

'กฤษฎา' ดันสุดลิ้ม 'ปลากัดไทย' เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

100 100000000 5 พ.ค. 2561 11:35 น.

รมว.เกษตรและสหกรณ์ เผย คณะ

เว็บไซต์ ไทยรัฐออนไลน์

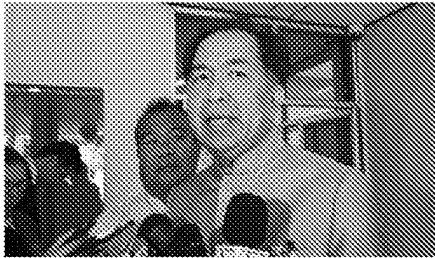
วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

เกษตรฯเตรียมชง'ปลากัด'เป็น สัตว์น้ำประจำชาติให้กรม.เคาะ

06 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เวลา 08:54 น.

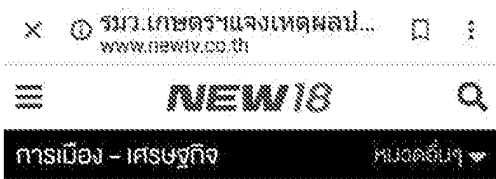
Tweet

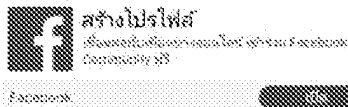
6 พ.ย.61-นายถุชฎา ขุณยางกูร รรมว.เกษตรและ สหกรณ์ ให้สัมภาษณ์ก่อนการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) กรณีเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เว็บไซต์ ไทยโพสต์

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

หน้าแรก ข่าว ภายในเมือง - เศรษฐกิจ

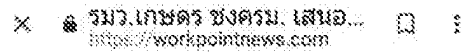
รมว.เกษตรฯแจงเหตุผลปลากัดสัตว์น้ำ ประจำชาติ

2018-11-06 11:23:54

NEW18

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

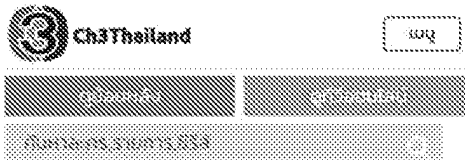
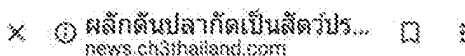
รมว.เกษตร ชงกรม. เสนอ 'ปลากัด' เป็นสัตว์น้ำ ประจำชาติไทย

5 นาที 6 พฤศจิกายน 2018

ดูวิดีโอ WorkpointNews

WorkpointNews

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

เมนูข่าว

หน้าแรก > การเมือง

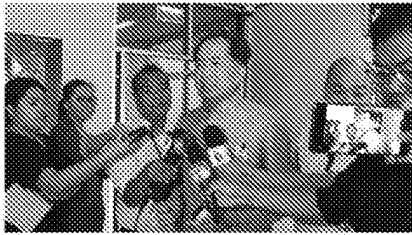
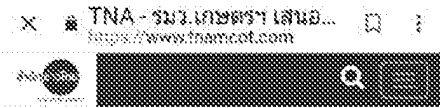
ผลักดันปลากัดเป็นสัตว์ประจำชาติไทย

หมวดข่าวการเมือง วันที่ 06 พ.ย. 61 เวลา 11:43:11 น. จำนวนผู้ชม : 70

Ch3Thailand

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

รว.เกษตรฯ เสนอให้ “ปลากัด” เป็นสัตว์น้ำ
ประจำชาติ

เผยแพร่เมื่อ 6 พ.ค. 2561 12:15:07

ทำเนียบฯ 6 พ.ย.-รัฐมนตรีเกษตรฯ เผย คณะ
กรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ผู้ระหว่างพิจารณา
เสนอ “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

สำนักข่าวไทย

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

https://www.dailynews.co.th/polit...

หน้าแรก / ข่าวเดลินิวส์ /การเมือง

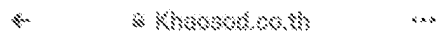
เตรียมประกาศ “ปลากัด เป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย”

รว.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เผย
ข่าวดี มลอบของขวัญปีใหม่ได้เกษตรกร
เตรียมขงให้ “ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำ
ชาติไทย” แล้ว

ล่าสุดวันที่ 11 พฤศจิกายน 2561 เวลา 20.01 น.

เว็บไซต์เดลินิวส์

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

รว.เกษตรฯ เสนอแล้ว! ให้ “ปลากัด” เป็นสัตว์น้ำ ประจำชาติไทย

วันที่ 6 พฤศจิกายน 2561 - 10:25 น.

รว.เกษตรฯ เผย เสนอ คณะ

กรรมการเอกลักษณ์ฯ ให้ปลากัดเป็น

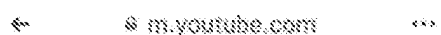
สัตว์น้ำประจำชาติไทย

ปลากัด สัตว์น้ำประจำชาติ ~ 6 พ.ย.

เมื่อเวลา 08.20 น.ที่ทำเนียบรัฐบาล นาย
กฤษฎา บุญราช รมว.เกษตรและสหกรณ์

เว็บไซต์ข่าวสด

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

กรมประมงมั่นใจ! ข้อเสนอปลากัด
เป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย

สำนักข่าวไทย TNAMCOT ภาครู 627 ครั้ง

รายการถัดไป

เสนอนิตโนมิติ

คัดปลากัด46วันจาก6ปอ
เพาะลงบ่อขุน EP.5
AY Channel
ภาครู 1.7K ครั้ง
ใหม่

เตรียมประกาศ “ปลากัด

สำนักข่าวไทย

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

ข่าวเจาะลึก

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

โดย Noppanan Arunvongse Na Ayudhaya

Rabbit Today หนังสือพิมพ์แจกรถไฟฟ้า BTS

จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ ฉบับ

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพที่ ๒๘ ชาวที่ลงในสื่อมวลชนต่างๆเสนอ นายกฤษฎา บุญราช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายสนับสนุนการประกาศสัตว์น้ำประจำชาติ

การประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธาน และมีนายอดิศร พร้อมเทพ อธิบดีกรมประมงเป็นผู้ชี้แจงข้อมูล มีวาระการพิจารณาการให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ตามข้อเสนอของกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบเรื่องดังกล่าวใน ๓ มิติ คือ มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ มิติด้านความเป็นเจ้าของ และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมิติด้านประโยชน์ใช้สอย

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติจึงมีมติเห็นสมควรสนับสนุนให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ โดยให้กรมประมงนำเรื่องนี้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี (ครม.) ต่อไป

๔.๓ สื่อให้ความสนใจ ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

สรุปข้อมูลข่าวในประเทศ

สื่อส่วนใหญ่จะให้ข่าวสรุปได้ดังนี้ นายวิชณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ ซึ่งมีวาระการพิจารณาการให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ตามข้อเสนอของกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยนายสุวัฒน์ ตันยวรรธนะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะรองประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เปิดเผยหลังการประชุมว่า กรมประมงเคยเสนอเรื่องนี้ต่อคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

นายอดิศร พร้อมเทพ อธิบดีกรมประมง และคณะนักวิชาการ ร่วมกันนำข้อมูลเรื่องของปลากัดไทย ทั้งประวัติความเป็นมาและมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ ได้รับทราบอย่างครบถ้วนรอบด้าน ซึ่งที่ประชุมมองเรื่องดังกล่าวใน ๓ มิติ คือ

๑. มิติด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมของไทย ซึ่งมีหลักฐานยืนยันว่าเรื่องปลากัดไทยปรากฏในบทประพันธ์และวรรณคดีไทย รวมถึงประวัติศาสตร์ไทยมานาน ร้อยกว่าปี

๒. มิติด้านความเป็นเจ้าของ โดยมีชื่อที่บ่งบอกและเป็นชื่อที่ได้รับการยอมรับด้านวิชาการและในวงการวิชาการด้านสัตว์น้ำ คือ Siamese Fighting Fish ซึ่งเป็นชื่อที่ถูกพบในประวัติศาสตร์มานานแล้ว อีกทั้งมีข้อมูลระบุด้วยว่าแหล่งที่พบปลาดังกล่าวอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยา ในบางกอก

๓. มิติด้านประโยชน์ที่จะรับหากประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ มีทั้งการรักษาพันธุ์ การพัฒนาพันธุ์ปลากัดไทยให้ดียิ่งขึ้น การส่งเสริมการเลี้ยงปลากัด รวมถึงประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในอนาคต

ดังนั้น คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติจึงมีมติเห็นสมควรสนับสนุนให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ โดยให้กรมประมงนำเรื่องนี้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี (ครม.) ต่อไป ส่วนจะเสนอเข้าที่ประชุมกรมในสัปดาห์หน้าได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการดำเนินการของกรมประมง

สรุปข้อมูลสำนักข่าวต่างประเทศ

สำนักข่าวต่างประเทศหลายสำนักได้แก่ abcnews, AP news, The New York Time และ Washington Post พาดหัวข่าวว่า ปลากัดไทยเป็นปลาที่มีความสวยงามแต่ดู ปลากัดไทยเป็นปลาที่ได้รับความนิยมในเรื่องความสวยงามและการพ่นไข่ ขณะนี้ได้มีการประกาศให้เป็นสัตว์น้ำประจำประเทศไทย

นายสุวัฒน์ ตันยวรรธนะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า ปลากัดไทยมีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย (สยาม) พบที่แม่น้ำเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ขณะนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติรอเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี (ครม.)

การประกาศให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติของไทย เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และการเพิ่มผลผลิตปลากัดไทยให้มีปริมาณมากขึ้น ส่งผลให้มีความนิยมสูงขึ้นและทำให้ราคาสูงขึ้น

ปลากัดเป็นปลาที่นิยมเลี้ยงในที่ทำงานและที่บ้าน เนื่องจากมีสีสันสดใสและการดูแลรักษา แต่ขณะเดียวกันตัวผู้มีความหวงแหนบริเวณ ถ้ามีปลากัด ๒ ตัว อยู่ในตู้เลี้ยงเดียวกันจะกัดกัน พฤติกรรมความก้าวร้าวมีการพ่นน้ำกัดปลาทั้งที่การพ่นเป็นการผิดกฎหมายในประเทศไทย

สรุปการรายงานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติมีมติเห็นสมควรสนับสนุนให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ จำนวน ๒๘ สื่อ แบ่งออกเป็น สถานีโทรทัศน์ ๑๐ แห่ง สำนักข่าว ๑ แห่ง หนังสือพิมพ์ ๑๐ แห่ง ข่าวผ่าน Line Application ๑ แห่ง ข่าวต่างประเทศในประเทศไทย ๒ แห่ง ข่าวต่างประเทศ ๔ แห่ง

1. สถานีโทรทัศน์ Bright TV
เฮยกใหญ่! ปลากัด เป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย
<https://www.brighttv.co.th/latest-news/317679>
2. สถานีโทรทัศน์ Nation TV
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มีมติเห็นชอบให้ "ปลากัด" เป็นสัตว์น้ำประจำชาติแล้ว ตามที่กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขงเรื่องเสนอ หลังจากนั้นต้องรอกคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ และประกาศเพื่อให้มีผลอย่างเป็นทางการอีกครั้ง
<http://www.nationtv.tv/main/program/378677724/?fbclid=IwAR1Wl9Piv7wpObkrPnPLG1yqgMvPrWylm34HAAfjc0HegccAuKsTIO-vvys>
3. สถานีโทรทัศน์ NBT
พิจารณาปลากัด เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ ข่าวเที่ยง #NBT๒HD
<https://www.youtube.com/watch?v=OWEm80Uncdw&feature=youtu.be>
๔. สถานีโทรทัศน์ NBT
สนับสนุน "ปลากัดไทย" เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ #NBT๒HD วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ ข่าวดีก
<https://www.youtube.com/watch?v=4VHiAjzkf4A>
๕. สถานีโทรทัศน์ News ๑ TV
รับรองปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
https://www.youtube.com/watch?v=MUVpcctvCtg&feature=share&fbclid=IwAR3ULGW_AyN_Srww9S9j7L28siYLiidaJvF_Emxy-PlyOesGHvn8RQcdl6mg
๖. สถานีโทรทัศน์ Thaipbs
ไฟเขียว “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
<https://news.thaipbs.or.th/content/276435>
7. สถานีโทรทัศน์ Voice tv
มตรับ 'ปลากัดไทย' เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
<https://voicetv.co.th/read/mpCPjBH0c?fbclid=IwAR3W785zMYMKuQpnEk6HaMNQ3PmgabxwKsqPg7LrOB7oThwXS-VxtiVlVYI>
8. สถานีโทรทัศน์ ข่าวช่องวัน one๓๑
รับรองปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
<https://www.youtube.com/watch?v=MUVpcctvCtg&feature=share&fbclid=IwAR2sbxhE4LUJ4i-FNkSko5u1A9V6MNB84wOCfKTWzwyPTXVRcpcf5K3nNXc>
๙. สถานีโทรทัศน์ ช่อง ๓
ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
<https://morning-news.bectero.com/full-rerun/20-Dec-2018/135327> นาที ๑๗.๔๙

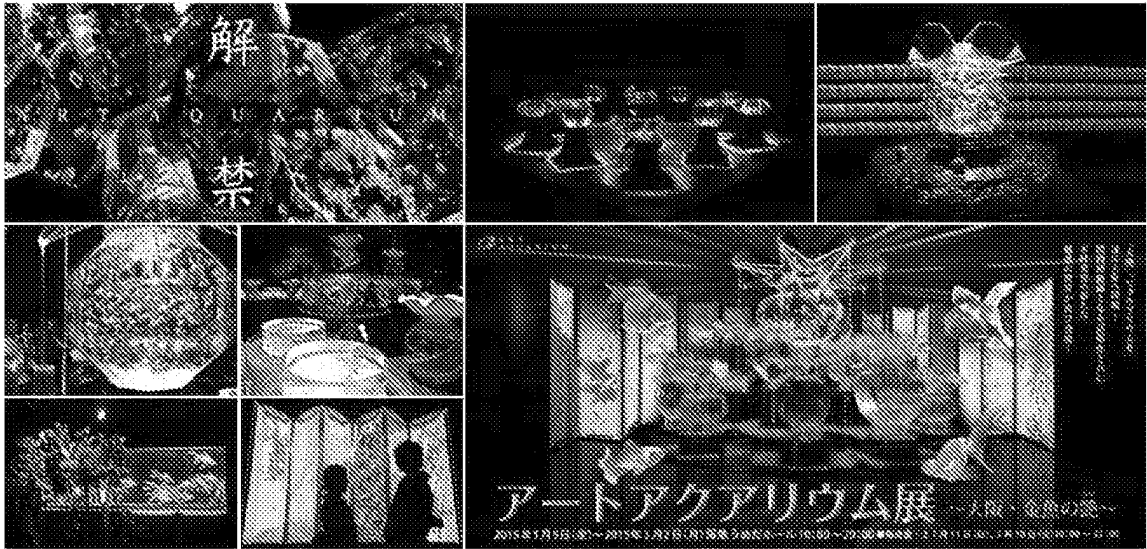
10. สถานีโทรทัศน์ อสมท.
รมว. เกษตรฯ ปลื้มใจที่ปลากัดได้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย
https://www.tnamcot.com/view/BzIS_j4YL
๑๑. สำนักข่าวอิสรา
เคาะแล้ว! เห็นชอบให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
<https://www.isranews.org/isranews-other-news/72188-fish.html>
12. หนังสือพิมพ์ T-News
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มีมติเห็นชอบให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติแล้ว!
<https://www.tnews.co.th/contents/487572>
๑๓. หนังสือพิมพ์ Workpoint News
ไฟเขียว “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
<https://goo.gl/TiYtLl>
14. หนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ
กก.เอกลักษณ์ฯมีมติให้ 'ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย'
<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/821830>
๑๕. หนังสือพิมพ์ ข่าวสด
คณะกรรมการเอกลักษณ์ชาติ เห็นชอบต้น ปลากัด เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
https://www.khaosod.co.th/politics/news_1981702
16. หนังสือพิมพ์ คมชัดลึก
คกก.เอกลักษณ์ฯยกปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
<http://www.komchadluek.net/news/regional/356408>
๑๗. หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์
ไฟเขียวให้"ปลากัดไทย"เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ.
<https://www.dailynews.co.th/politics/683543>
18. หนังสือพิมพ์ ไทยโพสต์
เฮลั่น!กก.เอกลักษณ์ฯมีมติให้'ปลากัดไทย'เป็นสัตว์ประจำชาติ
<https://www.thaipost.net/main/detail/24673>
๑๘. หนังสือพิมพ์ แนวหน้า
กระหึ่ม! ไฟเขียว'ปลากัดไทย'สัตว์น้ำประจำชาติ
<https://www.naewna.com/local/384087>
๒๐. หนังสือพิมพ์ มติชน (เส้นทางเศรษฐกิจออนไลน์)
https://www.sentangedtee.com/today-news/article_97917
คณะกรรมการเอกลักษณ์ชาติ เห็นชอบต้น ปลากัด เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
๒๑. หนังสือพิมพ์ สยามรัฐ
เป็นปลื้ม!! ยกปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย
https://siamrath.co.th/n/57818?fbclid=IwAR3KUDNsSbxnsZ8_RrBFmeS4e1ijM-yVm_oaK6AluRGwgrKSFwPHNSQ5JA
๒๒. Line Today
ไฟเขียว “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ
<https://goo.gl/QmYp8Z>

23. Newspaper abcnews
Thailand to honor beautiful, violent Siamese fighting fish
<https://abcnews.go.com/Technology/wireStory/siamese-fighting-fish-set-thai-national-honor-59951264>
24. Newspaper AP News
Thailand to honor beautiful, violent Siamese fighting fish
<https://apnews.com/cbc13e182ca145d4b38ba47ace4767d8>
25. Newspaper Bangkok Post
Fighting fish wins national recognition
<https://www.bangkokpost.com/news/general/1597926/fighting-fish-wins-national-recognition?fbclid=IwAR2sbxhE4LUJ4i-FNkSko5u1A9V6MNB84wOCfKTWzwyPTXVRcpcf5K3nNXc>
26. Newspaper The Nation
Siamese fighting fish set to become national emblem
<http://www.nationmultimedia.com/detail/national/30360859>
27. Newspaper The New York Time
Thailand to Honor Beautiful, Violent Siamese Fighting Fish
<https://www.nytimes.com/aponline/2018/12/21/world/asia/ap-as-thailand-national-fish.html?rref=collection%2Fsectioncollection%2Faponline-news>
28. Newspaper Washington Post
Thailand to honor beautiful, violent Siamese fighting fish
https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/siamese-fighting-fish-set-for-thai-national-honor/2018/12/21/25267c0a-0511-11e9-958c-0a601226ff6b_story.html?fbclid=IwAR2aWV2jIH5gqLklrcDea53Y01xEXWRQdd6pAIHTM9-HxBDJWN4RXNkUzL0&noredirect=on&utm_term=.7cef67aa75ac

๕ แนวคิดแรงขับเคลื่อนระดับนโยบาย

๕.๑ รัฐบาล ควรจะต้องมีกลยุทธ์และแผนการดำเนินการ ดังนี้

ประกาศให้ “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทยอย่างเป็นทางการ THAILAND SPIRIT 2019 ประกาศให้ “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทยและให้ปีนั้นเป็นปีแห่งการรณรงค์ เรื่องปลากัดไทย เพื่อต่อยอดความสัมพันธ์ระหว่างปลากัดและจิตวิญญาณความเป็นไทย มีการเฉลิมฉลองในรูปแบบงานแสดงสะท้อนวัฒนธรรมที่ฮือฮาระดับโลกเพื่อให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วโลกทราบ นอกจากเงินรางวัล ปลาที่ได้ชนะเลิศควรได้รับการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ยูจกในวงกว้างทำหน้าที่เป็นทูตให้คนทั่วไปทั้งไทยและต่างชาติ รู้จักและรักปลากัดไทยมากขึ้น (ภาพที่ ๒๙)

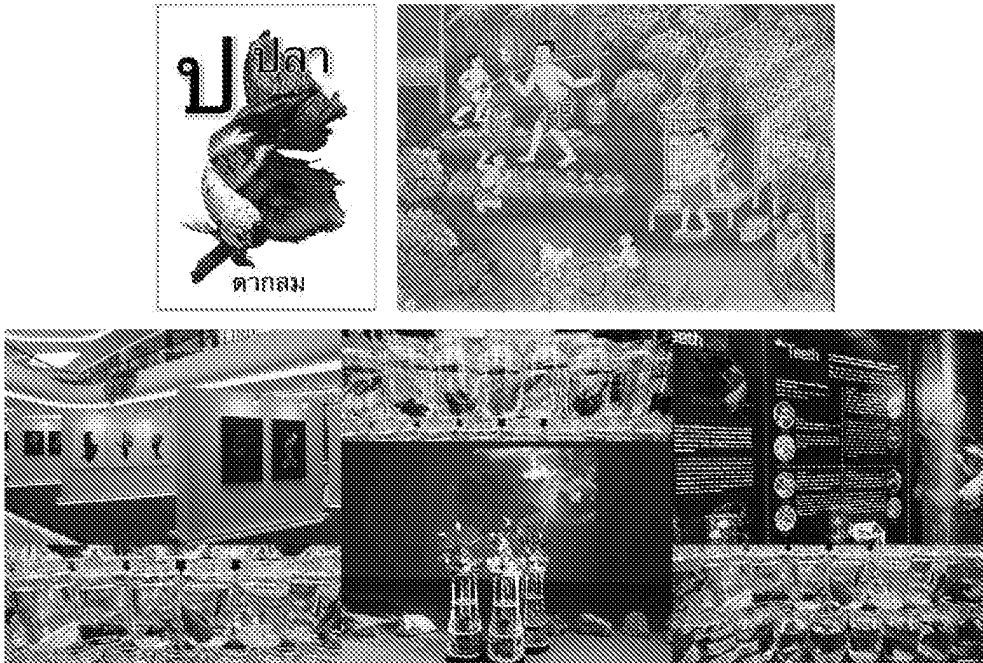
ภาพที่ ๒๙ รูปแบบการเฉลิมฉลองแสดงสะท้อนวัฒนธรรมที่ฮือฮาระดับโลก

เจ้าไตรรงค์ ปลากัดลายธงชาติไทย ผลงานการเพาะพันธุ์ของคนไทย ทำสถิติจากการประมูลได้ราคาสูงถึง ๕๓,๕๐๐ บาท ก่อให้เกิดความคึกคักในโลกสังคมออนไลน์ เมื่อผู้ใช้ Facebook ชื่อว่าShutter Prince ได้มีการเผยแพร่ภาพสุดสวยของปลากัดตัวหนึ่งที่มีลายบนตัวเหมือนกับธงชาติไทย และสร้างสถิติเป็นปลากัดที่ถูกประมูลได้ราคาสูงถึง ๕๓,๕๐๐ บาทสิ่งที่ต้องคำนึง จะนำภาพปลากัดเจ้าไตรรงค์มาทำการประชาสัมพันธ์ ต่อไป (ภาพที่ ๓๐)

ภาพที่ ๓๐ เจ้าไตรรงค์ปลากัดลายธงชาติและแนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม

VALUE EDUCATION การสร้างมูลค่าด้านการศึกษาผ่านแบบเรียนและหลักสูตรระบุเรื่องปลากัดไทย ให้เด็กไทยต้องเรียนรู้และสามารถส่งต่อเรื่องราวให้คนอื่น ๆ ต่อได้นอกจากความสวยงามของปลากัด สามารถสอดแทรกนิทรรศการด้วยการบอกเล่าความเป็นมา และเรื่องราวของ ปลากัดไทยที่ยึดโยงแน่นกับประวัติและวิถีชีวิตของคนไทยจากอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของปลากัดไทย ตลอดจนความเป็นไทยในเวทีโลก (ภาพที่ ๓๑)

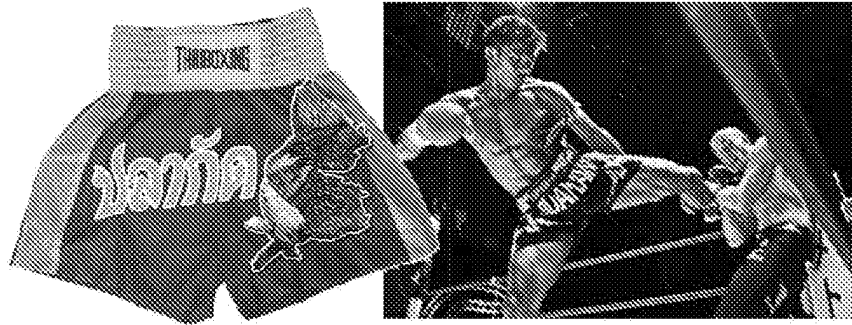
ภาพที่ ๓๑ VALUE EDUCATION ผ่านแบบเรียนและหลักสูตรเกี่ยวกับปลากัดและนิทรรศการ

VALUE MAXIMIZATION การสร้างมูลค่าสูงสุดผ่านกลยุทธ์ต่างๆ การเล่าเรื่อง สารคดีเรื่องปลากัดและบทบาทที่มีในวิถีชีวิต วิถีคิด และจิตวิญญาณแบบคนไทย เช่นเดียวกับหมีแพนด้าที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศจีน (ภาพที่ ๓๒)

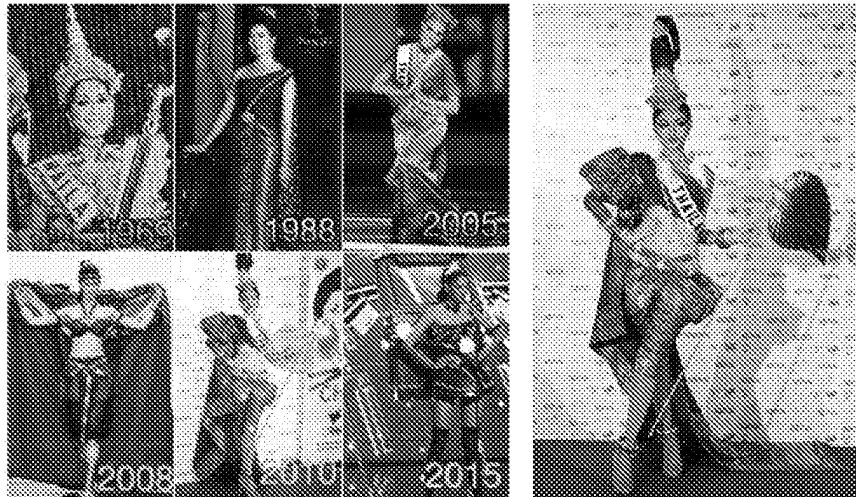
ภาพที่ ๓๒ VALUE MAXIMIZATION ผ่านการเล่าเรื่องสารคดีเรื่องปลากัด

จุดเชื่อมต่อกับสังคมโลกด้วย”มวยไทย” ปลากัดน้อยศิษย์บัวขวานักสู้ผู้มีลีลาบนเวทีโลก
(ภาพที่ ๓๓)

ภาพที่ ๓๓ VALUE MAXIMIZATION ผ่าน”มวยไทย”

จุดเชื่อมต่อกับสังคมโลกผ่าน”ชุดปลากัดไทย ชุดประจำชาติยอดเยี่ยมในการประกวด Miss Universe” (ภาพที่ ๓๔)

ภาพที่ ๓๔ VALUE MAXIMIZATION ผ่านชุดปลากัดไทย

๕.๒ ธุรกิจเอกชนรายใหญ่

เมื่อรัฐบาลมีการประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ความสำเร็จของการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรปลากัดไทยสู่การเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย ต้องได้รับการสนับสนุนจากธุรกิจเอกชนรายใหญ่ ผ่านกลยุทธ์และแผนการดำเนินการ ดังนี้

VALUE MAXIMIZATION การสร้างมูลค่าสูงสุดของปลากัดไทยผ่านสินค้าและบริการที่สนามบินสุวรรณภูมิ ตกแต่งสวยงามด้วย Backdrop, Billboards (ภาพที่ ๓๕)

ภาพที่ ๓๕ VALUE MAXIMIZATION ผ่าน Billboard ที่สนามบินสุวรรณภูมิ

สินค้าและบริการที่มีสารพัดแบรนด์แฟชั่นไทย กับ Collection ปลากัดไทยผ่านผ้าพันคอ เสื้อผ้าสตรี (ภาพที่ ๓๖)

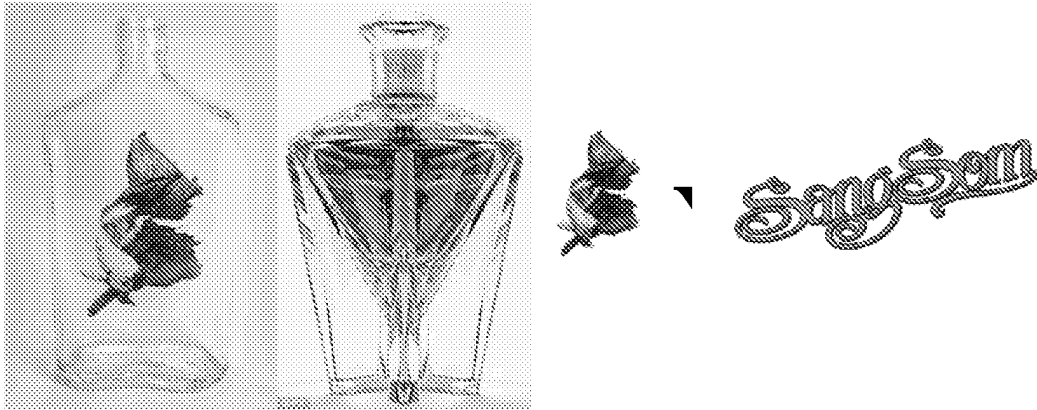
ภาพที่ ๓๖ VALUE MAXIMIZATION ผ่านแบรนด์แฟชั่นไทย กับ Collection ปลากัดไทย

ผ่านสินค้าและบริการ โดยการตกแต่งเครื่องบินเป็นสายปลากัด (ภาพที่ ๓๗)

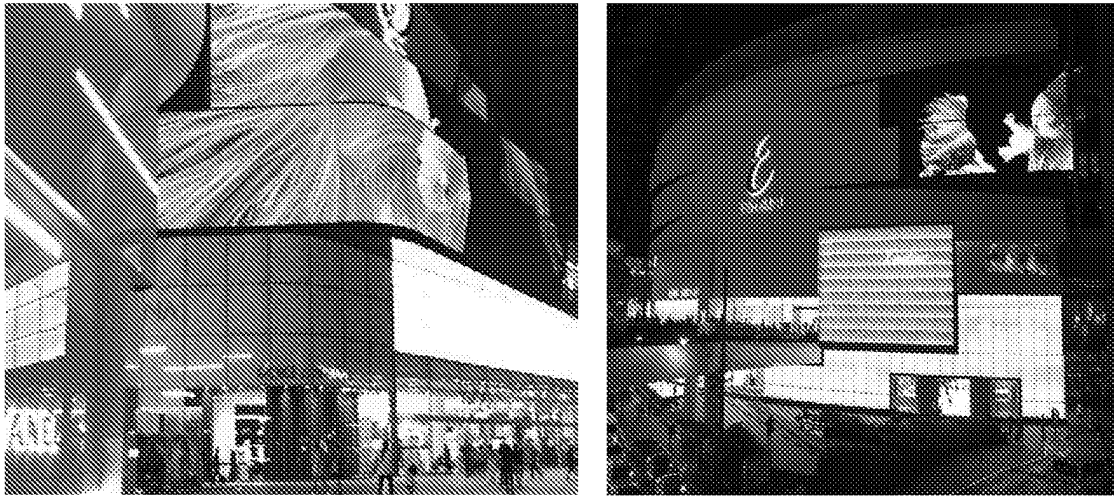
ภาพที่ ๓๗ VALUE MAXIMIZATION ผ่านสายการบิน

ผ่านสินค้าและบริการ “สุราพรีเมียมไทย รุ่น..ปลากัด” (ภาพที่ ๓๘)

ภาพที่ ๓๘ VALUE MAXIMIZATION ผ่านสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผ่านสินค้าและบริการ “Decoration Theme ปลากัด” ที่ห้างสรรพสินค้าดิเอ็มควอเทียร์ (The EmQuartier) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานครมีการนำภาพปลากัดแสดงด้านหน้าของอาคาร เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๐ (ภาพที่ ๓๙)

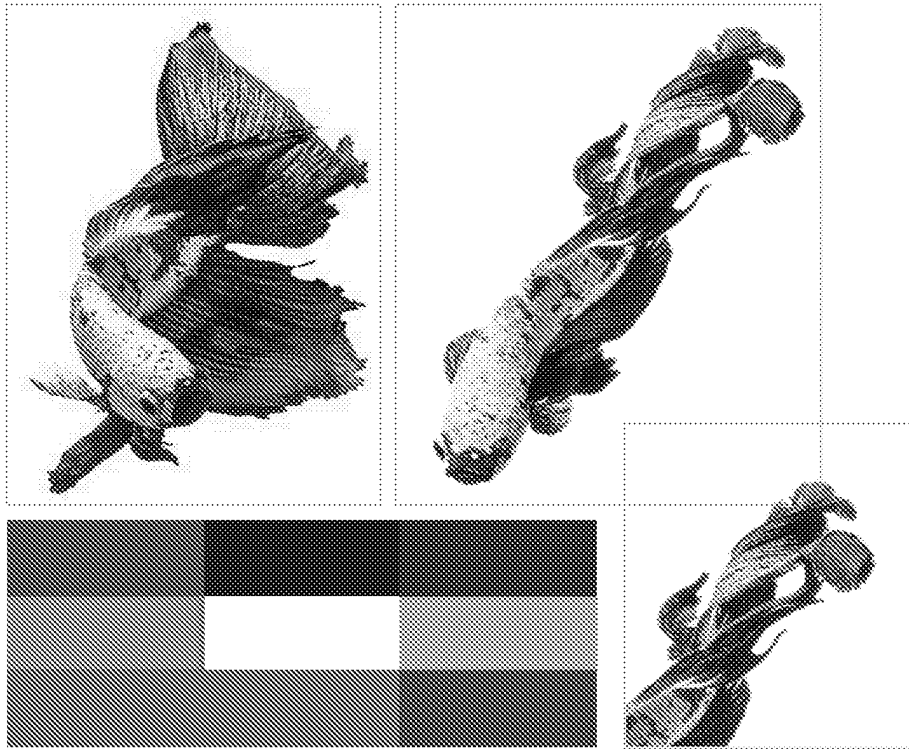

ภาพที่ ๓๙ VALUE MAXIMIZATION ผ่าน “Decoration Theme ปลากัด”

๖. แนวคิดแรงขับเคลื่อน creative economy จากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๖.๑. ธุรกิจเอกชนรายย่อย

Central Visual Stock และ Brand Identity Guideline ภาพกลางและแนวการใช้งานเพื่อผู้ผลิตสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากปลากัดไทย (ภาพที่ ๔๐)

ภาพที่ ๔๐ ภาพที่เป็นกลางและแนวการใช้งานเพื่อผู้ผลิตสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากปลากัดไทย

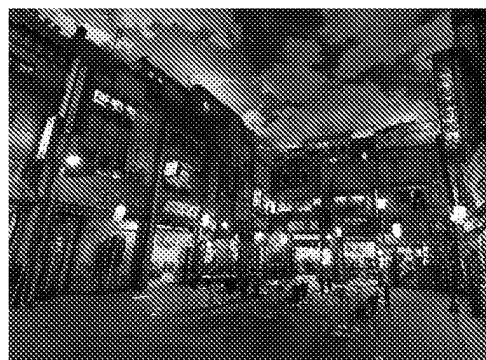
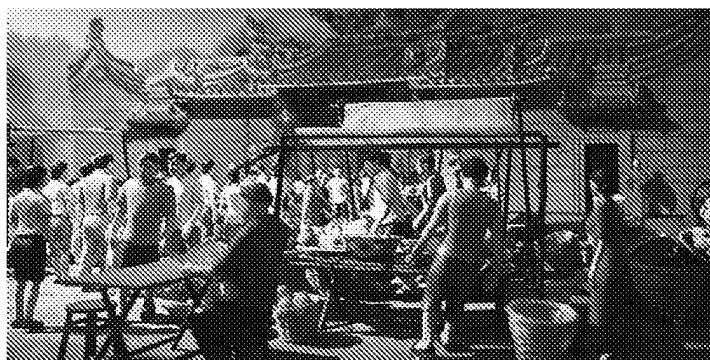
VALUE CREATION ผ่านสินค้าและบริการ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น โคมไฟและของที่ระลึก สำหรับนักท่องเที่ยว (ภาพที่ ๔๑)

ภาพที่ ๔๑ VALUE CREATION ผ่านสินค้าและบริการ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

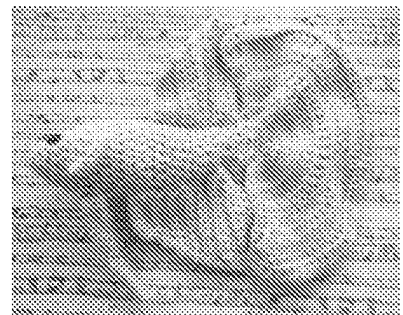
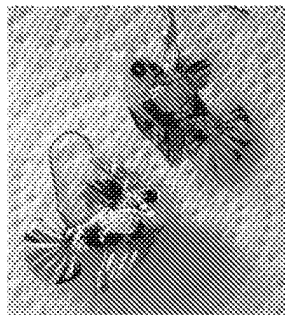
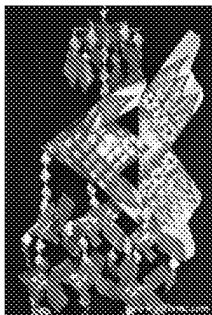
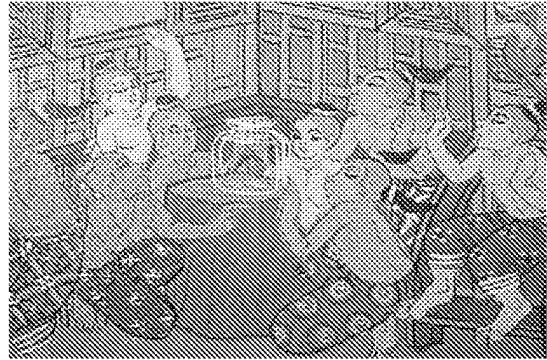
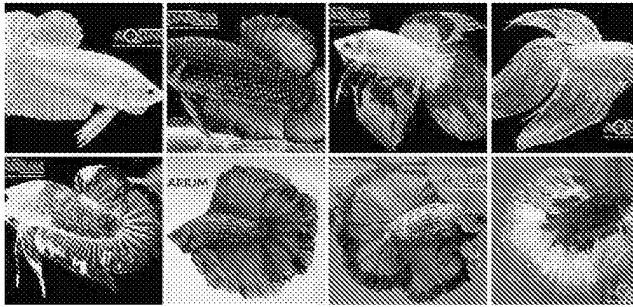
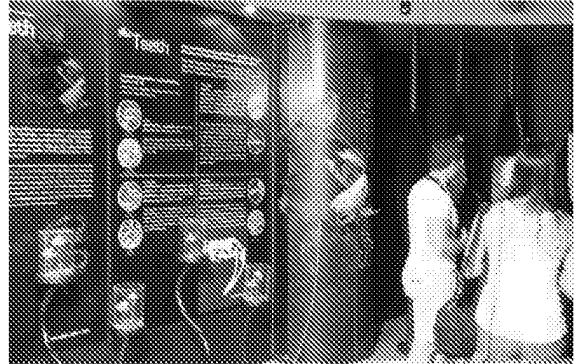
๖.๒ บุคคลและชุมชน

VALUE CREATION ผ่านสินค้าและบริการ ที่เป็นเพื่อการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว แนวคิด การท่องเที่ยวชุมชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการ พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปสู่ความยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จังหวัดนครปฐม เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลากัดแหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศ การที่มีนโยบายถึงชุมชนสร้างงาน สร้างรายได้ กระจายรายได้เศรษฐกิจสู่ชุมชน และถ้ามีการพัฒนาต่อไปอีก จะเป็นการสร้างองค์กรชุมชนเข้มแข็ง ก่อให้เกิด การท่องเที่ยวโดยชุมชน ก่อให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้อาจจะมีกิจกรรมอย่างอื่นที่ตามมาในชุมชนนั้นด้วย แหล่ง อาหารอร่อยตลาดชุมชน ถนนคนเดิน ตลาดนัดปลากัด (ภาพที่ ๔๒)

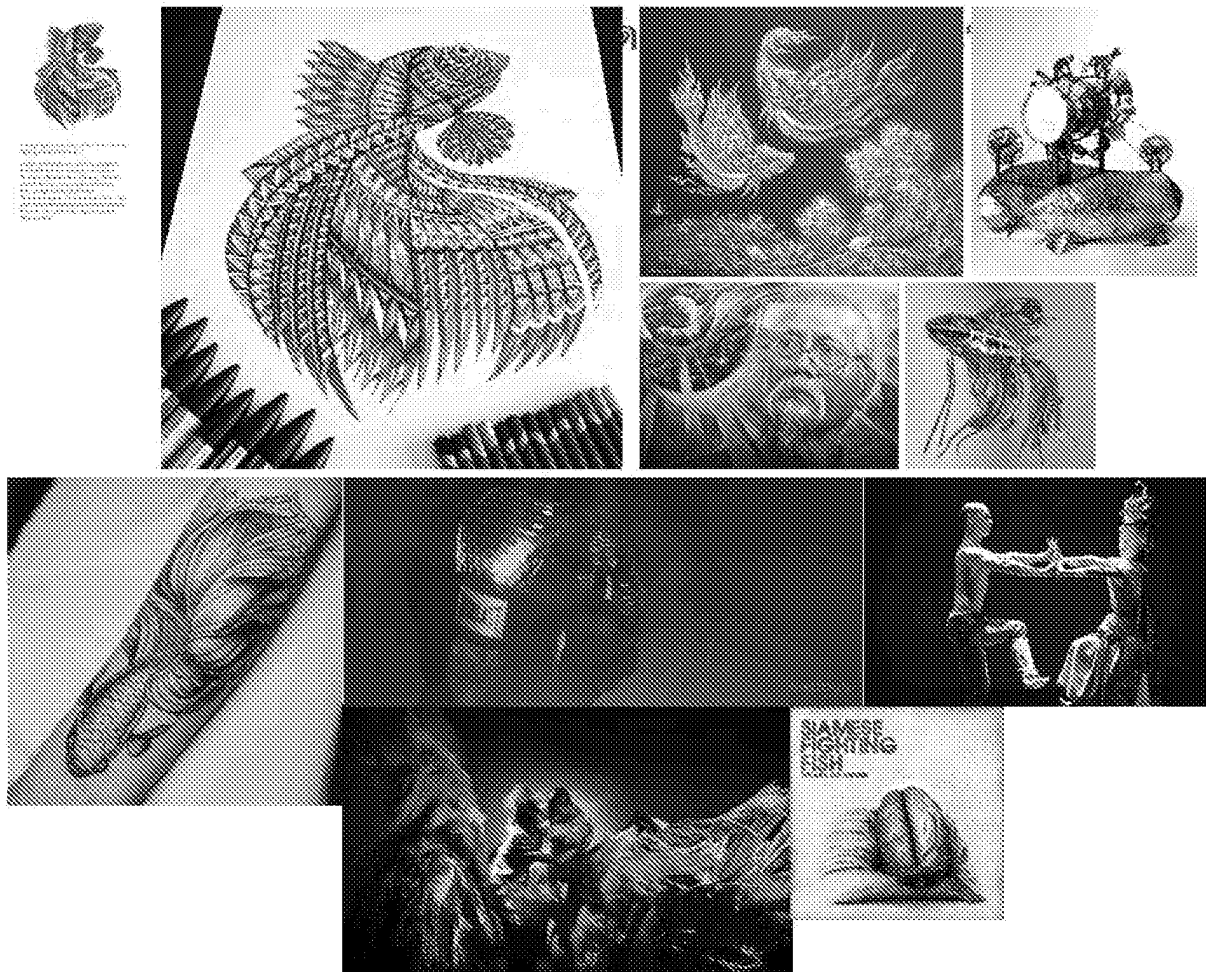
ภาพที่ ๔๒ VALUE CREATION ผ่านฟาร์มปลากัดและสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น

จากแหล่งเพาะปลากัดไทยสู่แหล่งท่องเที่ยวและศูนย์เรียนรู้เชิงวัฒนธรรมที่มีคนท้องถิ่น ลูกหลานเกษตรกร หรือเด็กๆในละแวกคนไหนที่รู้เรื่องปลากัดและเล่าเรื่องปลากัดให้นักท่องเที่ยวฟังได้อย่างภาคภูมิใจ (ภาพที่ ๕๓)

ภาพที่ ๕๓ VALUE CREATION ผ่านสินค้าและบริการ เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว

VALUE MAXIMIZATION ผ่านงานศิลปะหลายแขนง ผสานการตีความโดยหลากหลายศิลปินไทย การใช้เอกลักษณ์จากศิลปะการแสดงพื้นบ้านเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนผ่านทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การสักเป็นรูปภาพปลากัดไทย การแสดงละครพื้นบ้าน ภาพวาดปลากัดไทย (ภาพที่ ๔๔)

ภาพที่ ๔๔ VALUE MAXIMIZATION ผ่านงานศิลปะหลายแขนง

ความเสี่ยงด้านเอกลักษณ์ของชาติและทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับปลากัดไทย

สหรัฐอเมริกาจัดตั้งองค์กร International Betta Organization เรียกโดยย่อว่า IBC ชักชวนให้ ผู้ชื่นชอบปลากัดไทยทั่วโลกเข้าเป็นสมาชิก โดยมีนโยบายองค์กรเป็นผู้บริหารจัดการด้านความนิยมปลากัดไทย ในระดับนานาชาติ เปลี่ยนชื่อเรียกปลากัดไทยจาก Siamese Betta ตัดคำว่า Siamese ออกเหลือแค่เพียง Betta ประกาศมาตรฐานสายพันธุ์ตามมาตรฐานของตัวเองโดยไม่อ้างอิงกรมประมง เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ ปลากัดไทย จัดสัมมนา จัดอบรมการเพาะเลี้ยงปลากัดไทย และจัดประกวดปลากัดไทยในระดับนานาชาติ

สิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อเอกลักษณ์ของชาติ เนื่องจากกิจกรรมของ IBC นั้น ทำให้ ขณะนี้ทั่วโลกเริ่มคุ้นเคยกับคำว่า Betta มากกว่า Siamese Betta อีกทั้งในอนาคตอันใกล้ก็อาจจะมีคำว่า American Betta, French Betta, German Betta, Japanese Betta, Chinese Betta ฯลฯ กลายเป็นชื่อ สามัญของปลากัดไทย แทนคำว่า Siamese Betta ซึ่งเป็นชื่อเรียกที่คนทั่วโลกใช้เรียกปลากัดไทยมาเป็น เวลานานนับร้อยปี

นอกจากนี้ กิจกรรมขององค์กร IBC อาจจะมีแนวโน้มให้เกิดการยื่นจดสิทธิบัตรสายพันธุ์ปลากัดไทย ในต่างประเทศที่มีกฎหมายรองรับอีกด้วย

ดังนั้น ปัจจุบันประเทศไทยจึงตกอยู่ในภาวะความเสี่ยงสูงที่จะสูญเสียเอกลักษณ์ของชาติ เกี่ยวกับปลากัดไทย

ถึงแม้ว่า ปลากัดไทยได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ สาขา ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ประเภทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตามประกาศกระทรวงวัฒนธรรม เรื่องการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖ วันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศฉบับนี้ไม่ได้ระบุว่า มี กฎหมายใดรองรับ แต่ต่อมามีราชกิจจานุเบกษา ว่าด้วย พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

อย่างไรก็ตามความจำเป็นในการที่จะให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มีมติเห็นชอบเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีในลำดับต่อไป มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อมีการประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำ ประจำชาติแล้ว จะเหมือนสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ Convention on Biological Diversity (CBD) รองรับจัดทำ Bio Bank ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ Living collection ซึ่งอาจเป็นตัวปลาทั้งตัวไป จนกระทั่งยีนส์ ระบบฐานข้อมูล และระบบการบริหารจัดการด้านกฎหมาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ของไทยสามารถนำไปใช้อ้างอิงคัดค้านการจดสิทธิบัตรของต่างชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

บทสรุป

ปลากัดไทยทุกตัวในโลกนี้มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens* มีต้นกำเนิดจากประเทศไทยเท่านั้น ชื่อสามัญของปลากัดไทย คือ Siamese Betta หรือ Siamese Fighting Fish โดยปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน และถูกนำไปเผยแพร่ในต่างประเทศกว่าร้อยปีมาแล้ว โดยชาวต่างชาติจะรู้จักปลากัดไทยในชื่อว่า Siamese Betta หรือ Siamese Fighting Fish แปลว่า ปลานักสู้ของสยาม แต่ในปัจจุบันนี้นิยมเรียกเพียงแค่ Betta หรือ Fighting Fish เท่านั้น คำนำหน้า “Siamese” ซึ่งแปลว่า “ของสยาม” กลับหายไป น่าจะเป็นสัญญาณเตือนให้เราตระหนักถึงความสำคัญของปลากัดไทย

ดังนั้นการประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติโดยรัฐบาลไทย จะเป็นการรับรองอย่างเป็นทางการ ประกาศและยืนยันให้ทั่วโลกรับรู้ ว่า ปลากัดไทยเป็นปลาของไทย ซึ่งจะส่งผลดีด้านเอกลักษณ์ของชาติ สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวไทย กระตุ้นให้ชาวไทยและชาวต่างชาติสนใจและนิยมเลี้ยงปลากัดไทยมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการต่อยอดด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการส่งออกซึ่งสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง และหากปลากัดไทยยังไม่ได้รับการประกาศเป็นสัตว์น้ำประจำชาติอย่างเป็นทางการโดยเร็ว ทั้งที่ปลากัดไทยได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในต่างประเทศ อาจเป็นไปได้ที่ประเทศอื่น ๆ เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติในไม่ช้า ดังนั้นเพื่อให้ ปลากัดไทยหรือ Siamese Betta ยังคงเป็นหนึ่งเดียวที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากทั่วโลก รัฐบาลไทยจึงจำเป็นต้องประกาศให้ “ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ” อย่างเร่งด่วน

ขอขอบคุณ

นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี
นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
นายเกษฎา บุญราช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายลักษณ์ วจนานวัช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
นายอนันต์ สุวรรณรัตน์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นางสาวดุจเดือน ศศะนาวิน รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ดร. อติศร พร้อมเทพ อธิบดีกรมประมง
ศาสตราจารย์ ดร.นพนันท อรุณวงศ์ ณ อยุธยา
อาจารย์วิศรุต อังคทะวานิช
เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลากัดไทย ทีมงานนครปฐมโมเดล
ศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และทุกๆท่านที่มีส่วนสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำเอกสารครั้งนี้

=====

รวบรวมและเรียบเรียง
ดร.อมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล
นักวิชาการประมงทรงคุณวุฒิ
กรมประมง
๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

ที่ นร ๐๑๐๙/๒๑๕๕

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน อธิบดีกรมประมง

อ้างถึง หนังสือกรมประมง ที่ กษ ๐๕๐๙.๓/๑๑๕๐๕ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการตามคำสั่งของรองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ในการเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ โดยพิจารณาทบทวนตามความเห็นของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และประสานกับคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติให้ชัดเจน ถูกต้องตรงกัน แล้วแจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป โดยกรมประมงได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติเพื่อพิจารณาให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติเรียบร้อยแล้ว ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีขอเรียนว่า คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ พิจารณาการขอเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติแล้ว มีความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตามแนวทางดังต่อไปนี้

๑. มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

วัฒนธรรม ประเพณี และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า คนไทยรู้จัก ค้นเคย และมีความผูกพันกับปลากัดมาตั้งแต่โบราณ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการพิจารณา เรื่อง การประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติฯ ของกรมประมง) และเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๖ ที่ผ่านมา กระทรวงวัฒนธรรมก็ได้ประกาศขึ้นทะเบียนให้ปลากัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

๒. มิติด้านความเป็นเจ้าของ และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การประกาศให้ “ปลากัด” เป็นสัตว์น้ำประจำชาตินั้น เป็นเรื่องที่ชาติใด ๆ ก็สามารถทำได้ แต่ “ปลากัดไทย” (ชื่อวิทยาศาสตร์ *Betta splendens*) นั้น เป็นสายพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น จนเป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางในระดับสากล ผ่านชื่อ “Siamese Fighting Fish” หรือ “Siamese Betta” ซึ่งถูกใช้เรียกขานกันมาอย่างยาวนาน ด้วยเหตุนี้ ชื่อ Siamese จึงเป็นเครื่องสะท้อนอย่างชัดเจนว่า ปลากัดไทยนั้น มีต้นกำเนิดมาจากประเทศไทย และสามารถใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ความเป็นเจ้าของได้ ดังนั้น จึงเห็นควรให้ใช้เหตุผลนี้ ประกาศให้ “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของ

๓. มิติด้านประโยชน์ใช้สอย

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ในปัจจุบัน ปลากัดไทยได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยในหลายประการ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง และการสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่การค้าเชิงพาณิชย์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล นอกจากนี้ ก็ยังสามารถนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์การประมงของไทย และสามารถนำไปใช้ประกอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความเป็นไทยได้ (คล้ายกับกรณีปลาการ์ฟ ที่เสมือนเป็นสัญลักษณ์การประมงของญี่ปุ่น) นอกจากนี้ ก็ยังสามารถนำไปใช้

ในการเจรจา ...

ในการเจรจาต่อรองตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) เพื่อป้องกันการนำปลากัดไทยไปจดสิทธิบัตรโดยชาวต่างชาติได้อีกด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางพัชราภรณ์ อินทรีย์วงศ์)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๑๓

โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๔๐

รายงานการประชุม
คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐
วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล

ผู้มาประชุม

๑. พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	รองนายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
๒. พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
๓. นางสาวพนาลี ชูศรี	นักการทูตชำนาญการ (แทน) ปลัดกระทรวงต่างประเทศ	กรรมการ
๔. นายธนิตย์ เอนกวิทย์	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (แทน) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๕. นายวิทยา ยาม่วง	ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจการขนส่งทางน้ำ (แทน) ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
๖. นางอัญญาพร ไกรพานนท์	รองเลขาธิการ สำนักนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (แทน) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๗. นางเพชรรัตน์ สินอวย	รองปลัดกระทรวงแรงงาน (แทน) ปลัดกระทรวงแรงงาน	กรรมการ
๘. พลเรือโท วรณพล กล่อมแก้ว	หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำผู้บัญชาการ ทหารเรือ (แทน) ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
๙. พล.ต.ต.โสพรรณ ธนะโสธร	รองผู้บัญชาการสำนักงานกฎหมายและคดี (แทน) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
๑๐. นายชำนาญวิทย์ เตรัตน์	รองอธิบดีกรมการปกครอง (แทน) อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
๑๑. นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์	ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ	กรรมการ
๑๒. นายพจน์ อร่ามวัฒนานนท์	รองประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (แทน) ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๓. นายมานะ ศรีพิทักษ์	ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา (แทน) ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๔. นายสมมะแอ เจ่มมุดอ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประมงทะเลชายฝั่ง	กรรมการ
๑๕. นายกิตติ โกสินสกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประมงทะเลนอกชายฝั่ง	กรรมการ
๑๖. นายวิริยะ ศิริชัยเอกวัฒน์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประมงนอกร่น้ำไทย	กรรมการ
๑๗. นายปัญญา คำลาภ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประมงน้ำจืด	กรรมการ
๑๘. นางกานดา ไกรขจรกิตติ	ผู้จัดการสมาคมกุ้งไทย (แทน) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	กรรมการ
๑๙. นางเรวดี ประเสริฐเจริญสุข	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ

๒๐. นายนิธวัฒน์ ธีรันทกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๒๑. นายกังวาลย์ จันทโรชิตี	ผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการด้านการประมง	กรรมการ
๒๒. นายสุชาติ อิงธรรมจิตร	ผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการด้านการประมง	กรรมการ
๒๓. นายอดิสร พร้อมเทพ	อธิบดีกรมประมง	กรรมการและ เลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแปรรูปสัตว์น้ำ ตติราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. พลอากาศโท บรรจง คลายนสูตร	ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี
๒. นายพงศ์กูร วิรัตนานันท์	คณะทำงานรองนายกรัฐมนตรี
๓. นางสาวจุฑามาส สังข์อุดม	คณะทำงานรองนายกรัฐมนตรี
๔. นางอุมาพร พิมลบุตร	รองอธิบดีกรมประมง
๕. นายปราโมทย์ ยาใจ	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
๖. นางสมไสลดต์ ดำเนินงาน	ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาการจัดการทั่วไป กรมพัฒนาที่ดิน
๗. พันตำรวจโท สมศักดิ์ เย็นยาชั้น	รองผู้กำกับฝ่ายอำนวยการกองบังคับการตำรวจน้ำ
๘. นายไพรัช พงษ์วิเชียร	รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านปรับปรุงดินเค็ม กรมพัฒนาที่ดิน
๙. นายธีระ จันทร์เพชร	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑๐. นายจิรยุทธ เล่ห์ทองคำ	นักการทูตปฏิบัติการ กระทรวงการต่างประเทศ
๑๑. นางสาวศราทิพย์ เกิดผล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงแรงงาน
๑๒. นายอดิสร กฤษณวงศ์	กรรมการ สมาคมกึ่งไทย
๑๓. ว่าที่ร้อยตรี เจษฎา จิระพรพัฒน์	ผู้ช่วยดำเนินงาน สภาก่อการค้ำแห่งประเทศไทย
๑๔. นางสาวนราภรณ์ พรหมศรี	เจ้าหน้าที่ สภาก่อการค้ำแห่งประเทศไทย
๑๕. ว่าที่ พันตำรวจตรีหญิง พรนิภา อิทธิรเชียรศิริ สารวัตรฝ่ายตรวจสอบสำนวนคดีฎีกา	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๑๖. ร้อยตำรวจโท ไมตรี สกฤตศิลป์กิจ	รองสารวัตร (สอบสวน) สถานีตำรวจนครบาลดุสิต
๑๗. นางสาวอมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล	ผู้เชี่ยวชาญด้านสัตว์น้ำและพรรณไม้น้ำสวยงาม กรมประมง
๑๘. นายพุทธ ส่องแสงจินดา	ผู้เชี่ยวชาญกุ้งทะเล กรมประมง
๑๙. นายวิชาญ อิงคศรี	ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาประมงทะเล กรมประมง
๒๐. นางสาวกาญจนาณี พงษ์ฉวี	ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีระบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ กรมประมง (แทน) ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด
๒๑. นายศุภกิต ไสกระจำง	หัวหน้ากลุ่มวิชาการ รักษาการผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด
๒๒. นายพัฒนพงศ์ ชูแสง	หัวหน้ากลุ่มทะเบียนและอนุญาตทำการประมง (แทน) ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพยากรและกำหนดมาตรการ
๒๓. นายยานยนต์ สราญรมย์	หัวหน้ากลุ่มกฎหมายและระเบียบ (แทน) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย กรมประมง

๒๔. นายธีรวัฒน์ สัมภวมานะ	หัวหน้ากลุ่มความร่วมมือพหุภาคีและองค์ระหว่างประเทศ (แทน) ผู้อำนวยการกองประมงต่างประเทศ กรมประมง	
๒๕. นางสาวเรณูภา นิธิบุญยบดี	หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบคุณภาพทางจุลินทรีย์ (แทน) ผู้อำนวยการกองตรวจสอบคุณภาพสินค้าประมง กรมประมง	
๒๖. นายเฉลิมชัย สุวรรณรักษ์	ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ พัฒนาการประมง	กรมประมง
๒๗. นางสาวสุชาดา บุญภักดิ์	นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ	กรมประมง
๒๘. นางสาวสุจิตรา วรรณพัฒน์	นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ	กรมประมง
๓๐. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวน ๒๕ คน	

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

รองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) ประธานคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ กล่าวต้อนรับคณะกรรมการทุกท่านและได้กล่าวเปิดการประชุมและดำเนินการประชุม และให้ฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการประชุมโดยนำวาระเพื่อพิจารณาขึ้นมาเป็นวาระแรก วาระเรื่องสืบเนื่อง และวาระเพื่อทราบ ตามลำดับต่อไป

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ได้จัดทำรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ เสร็จเรียบร้อย และแจ้งเวียนรายงานการประชุมตามหนังสือกรมประมง ที่ กษ ๐๕๐๙.๓/ว ๖๘๗ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐ เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาตรวจสอบและแก้ไข โดยหากคณะกรรมการฯ ประสงค์แก้ไขขอให้แจ้งฝ่ายเลขานุการภายในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ทั้งนี้ มีคณะกรรมการขอแก้ไขรายงานการประชุมจำนวน ๒ ท่าน ดังนี้

๑. นายวิทยา ยาม่วง ผู้แทนกระทรวงคมนาคม ขอแก้ไขรายละเอียด หน้าที่ ๗ บรรทัดที่ ๑๗ เดิม เรื่องที่ไม่มีเครื่องยนต์ ไม่มีการจดทะเบียน และลูกเรือประมงพื้นบ้าน ไม่มีการจดทะเบียนเช่นกัน ขอแก้ไขเป็น เรือประมงพื้นบ้านที่มีขนาดเล็กและไม่มีเครื่องยนต์ไม่มีการจดทะเบียนเรือไทย และลูกเรือประมงพื้นบ้านไม่มีการจดทะเบียนเป็นคนประจำเรือเช่นกัน

๒. นายนิธิพัฒน์ วัฒนสุขกุล ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ขอแก้ไขรายละเอียด หน้า ๑๑ บรรทัดที่ ๖ เดิม ข้อมูลเรื่องบัตรชมพู ปัจจุบันเป็นใบเดียวกันระหว่างกระทรวงแรงงานและกระทรวงมหาดไทย ส่วนของกรมประมงทำบัตรให้ลูกเรือทั้งสัญชาติไทยและต่างดาว ปัจจุบันศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายอยู่ระหว่างดำเนินการเชื่อมโยงฐานข้อมูล ซึ่งกำลังทดสอบและคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๐

ขอแก้ไขเป็น ข้อมูลเรื่องบัตรประจำตัวผู้ไม่มีสัญชาติไทย หรือบัตรชมพู ในปัจจุบันมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวงแรงงานและกระทรวงมหาดไทย โดยด้านหน้าบัตรจะเป็นบัตรประจำตัวผู้ไม่มีสัญชาติไทย ออกโดยกรมการปกครอง และด้านหลังบัตรจะเป็นใบอนุญาตทำงาน ออกโดยกรมการจัดหางาน ขณะเดียวกัน ในส่วนของกรมประมงมีการออกหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานต่างดาวที่ทำงานในเรือประมง หรือ Seabook และกรมเจ้าท่ามีการออกหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานไทยที่ทำงานในเรือประมง หรือ

Seaman Book โดยปัจจุบันศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายอยู่ระหว่างดำเนินการ
เชื่อมโยงฐานข้อมูลดังกล่าวเข้าด้วยกัน ซึ่งอยู่ระหว่างทดสอบและคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐
มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุมตามที่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

๕.๒ การประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

นางสาวอมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล ผู้เชี่ยวชาญด้านสัตว์น้ำสวยงามและพรรณไม้ น้ำ นำเสนอ
ข้อมูลให้ที่ประชุมทราบว่า ปลากัดไทย เป็นปลาที่อยู่คู่บ้านคู่เรือนของคนไทยมาตั้งแต่อดีตกาล ตั้งแต่สมัยกรุง
ศรีอยุธยา มีบันทึกของชาวต่างชาติระบุว่า คนไทยเลี้ยงปลากัดอย่างกว้างขวาง เกือบจะทุกครัวเรือนที่มีผู้ชาย
อาศัยอยู่ตำานประวัติศาสตร์ของปลากัดไทย ในปี พ.ศ. ๒๓๘๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มอบ
ปลาแก่ นายแพทย์ Theodor Cantor จาก Bengal Medical Service ผู้ที่ได้วาดภาพและบันทึกรายละเอียด
ของปลากัด จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๕๒ C. Tate Regan ได้ทำการตรวจสอบและให้ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens*
ซึ่งคำว่า Bettha หมายถึง ชนิดของผู้ที่เป็นนักรบ คำว่า splendens มาจาก splendid
มีความหมายว่า Beautiful ดังนั้น *Betta splendens* หมายถึง นักรบผู้สง่างาม และมีชื่อสามัญว่า Siamese
Fighting Fish ต่อมากรมประมงได้มียุทธศาสตร์ปลาสวยงาม ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนในการ
ดำเนินการภาคการผลิตปลาสวยงาม มีการปรับเปลี่ยนเกษตรกรผู้ประกอบการโดยการสร้างความเข้มแข็งใน
การจำหน่ายสินค้าออนไลน์ไปทั่วโลก สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ประมาณ
การว่ารายได้ที่เกิดขึ้นประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านบาท/ปี

นอกจากนั้น ปลากัดเป็นสินค้าเกษตรที่สามารถสนับสนุนเป็นอัตลักษณ์ของชาติไทย
ที่สามารถสร้างมูลค่าที่เกิดจากการสร้างสรรค์ (Creativity) และนวัตกรรม (Innovation) ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
บนพื้นฐานของการเชื่อมโยงทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว ได้อีกด้วย

เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะ
รักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นประธานการประชุมคณะรัฐมนตรีโดยก่อนการประชุม กรมประมงได้มีการ
นำปลากัดแสดงที่ตึกบัญชาการ ทำนายนายกฯ กล่าวว่า “ทุกอย่างต้องนำไปสู่การต่อยอดเพื่อพัฒนาตัวเอง ทั้งยัง
เป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ AEC” ประกอบกับในช่วงระยะเวลาดังกล่าว กรมประมงมียุทธศาสตร์ปลาสวยงาม
โดยมียุทธศาสตร์ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้มีการจัดหลักสูตรเพื่ออบรมเกษตรกรใน
ด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย Branding, Product Photography, Online market และ Creative Economy
จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในวงการปลากัดจากเดิมราคาซื้อขายประมาณ ๓ - ๕ บาท มีการประมูลผ่านระบบ
ออนไลน์ราคาสูงสุดปี ๒๕๕๙ ตัวละ ๒๓,๑๐๐ บาท และในปี ๒๕๖๐ ราคาของเจ้าไตรรงค์ ปลากัดสีสดสวยตั้ง
ธงชาติไทย เริ่มต้นประมูลจาก ๔๔ บาท ไปจบที่ราคา ๕๓,๕๐๐ บาท ปราบฎการณ์เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน
๒๕๕๘ ปลากัดไทยได้ดังทั่วโลกโดยบริษัท Apple ใช้เป็น wallpaper ใน iPhone ๖s และ ๖s Plus ภาพถ่ายฝีมือ
คนไทยโดยคุณวิศรุต อังคทะวานิช ก่อให้เกิดการซื้อขายปลากัดจากฟาร์มต่าง ๆ ในประเทศไทยไปยังลูกค้าทั่วโลก

ปลากัดเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เรือน เป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้ ความมีจิตตะก้าน และพลังที่มี
พร้อมทั้งลีลา ถ้าเราไม่รักษาสมบัตินี้ไว้ ก็จะถูกช่วงชิงไปยังประเทศอื่น ๆ ได้ ดังตัวอย่างที่ปรากฏชัดเจนว่า
หมอนอิงที่เป็นรูปถ่ายปลากัดถูก copy ไปขายในนามของ China Betta Fish แล้ว แต่ถ้ากรมประมงดำเนินการ
ประกาศความเป็นเจ้าของ เป็นไปตามนโยบายสานพลังประชารัฐที่สามารถเชื่อมโยงทั้งภาครัฐบาล
ที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพาณิชย์ ตลอดจน ธุรกิจเอกชน
รายใหญ่ รายย่อย บุคคลและชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงเห็นควรเสนอให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไทย

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้ความเห็นว่า ปลากักเป็นทรัพยากรที่เด่นมากของไทย และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และขอให้กรมประมงจัดทำแผนพัฒนาให้ครอบคลุมด้านต่าง ๆ โดยถ้าไทยทำก่อนก็จะได้เปรียบ ทั่วโลกก็จะมาแข่งขันที่ประเทศไทย

พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ความเห็นว่า ปลากักของไทยกับของต่างประเทศมีความแตกต่างที่โดดเด่นอย่างไร ทำไม่จึงเสนอปลากักเป็นปลาประจำชาติ ปลากักที่นำเสนอมีต้นกำเนิดในประเทศไทยแล้วขยายไปในประเทศอื่นๆ ใช่หรือไม่ เนื่องจากการจะเสนอสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งมาเป็นสัตว์ประจำชาติ หรือเป็นสัญลักษณ์ต้องมีที่มาที่ไป ถ้ามีกำเนิดที่ประเทศไทยแล้วขยายไปที่อื่นก็จะเห็นความชัดเจน และควรทำการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามที่ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติเสนอ

มติที่ประชุม เห็นชอบ โดยให้กรมประมงในฐานะฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการดังนี้

๑. ปรับข้อมูลให้ชัดเจนตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ
๒. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และจัดทำแผนกิจกรรมต่อเนื่องที่ทำให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

๕.๑ การแก้ไขปัญหาการระงับใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙

อธิบดีกรมประมง ในฐานะกรรมการและเลขานุการ นำเรียนที่ประชุม ดังนี้

เรื่องเดิม

๑. การเลี้ยงกุ้งทะเลของประเทศไทยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่ง จนกระทั่งประสบปัญหาการระบาดของโรคที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำปรับเปลี่ยนการเลี้ยงจากบริเวณชายฝั่งเข้าสู่พื้นที่น้ำจืดและนำน้ำเค็มหรือเกลือเข้าไปผสมกับน้ำในบ่อเพื่อเลี้ยงกุ้งระบบความเค็มต่ำ (ประมาณ ๕ - ๗ ส่วนในพันส่วน) ปรากฏว่าเกษตรกรที่เลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืดประสบความสำเร็จการเลี้ยงเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำหันมาเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืดมากขึ้น จนถึงปี ๒๕๓๖ มีผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำด้วยระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด บริเวณภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน ๑๐ จังหวัด

๒. ปี ๒๕๔๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานปัญหาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่น้ำจืดต่อรองนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบ และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอประเด็นปัญหาต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีและมีมติ เสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (พรบ. สิ่งแวดล้อมฯ) ระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด เนื่องจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด เป็นเหตุให้เกิดภาวะมลพิษ ทั้งทางน้ำและทางดิน เกิดสภาวะขาดความสมดุลตามธรรมชาติ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อทรัพย์สินของรัฐและของประชาชน โดยเฉพาะภาคกลางซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม จึงมีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อระงับการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด

๓. ปี ๒๕๔๕ เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำปรับเปลี่ยนชนิดกุ้งจากกุ้งกุลาดำ เป็น กุ้งขาวแวนนาไม ซึ่งเป็นกุ้งทะเลที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ สามารถเจริญเติบโตได้ดีในน้ำความเค็มต่ำ (๓ - ๕ ส่วนในพันส่วน) ส่งผลให้ความนิยมในการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกรมประมงได้ออกระเบียบอนุญาตให้นำเข้า

พ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมจากต่างประเทศมาใช้เพื่อการเพาะพันธุ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลซึ่งเป็นสินค้าสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท

๔. ปี ๒๕๕๑ คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวุฒิสภารับเรื่องร้องเรียน เรื่องผลกระทบจากการเลี้ยงกุ้งขาวในพื้นที่น้ำจืด จังหวัดเพชรบุรี ข้อมูลจากกรมพัฒนาที่ดินระบุ การเลี้ยงกุ้งทั้งกุ้งขาวแวนนาไมและกุ้งกุลาดำในทุกระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบความเค็มปกติหรือระบบความเค็มต่ำหรือระบบน้ำหมุนเวียน หรือระบบปิด มีความจำเป็นต้องนำน้ำทะเลมาผสมเลี้ยงลูกกุ้งที่นำมาปล่อยในระยะแรก และต้องมีการถ่ายน้ำ ปริมาณเกลือที่เติมลงไปในระบบไม่ได้หายไปจากระบบ แต่จะสะสมในพื้นที่มากขึ้น จึงไม่ควรปล่อยให้มีการนำเกลือมาใส่ในระบบที่มีดินและน้ำที่มีคุณภาพดี ไม่ว่าจะเป็นเพื่อกิจกรรมใด ๆ เพราะเป็นการทำลายทรัพยากรทั้งดินและน้ำ คณะกรรมการฯ จึงนำเสนอนายกฯ เพื่อแก้ไขคำสั่งนายกฯ ๒/๒๕๔๑

๕. ปี ๒๕๕๓ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ โดยปรับปรุงข้อความในคำสั่งนายกฯ ที่ ๒/๒๕๔๑ จาก “เพื่อระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด” เป็น “เพื่อระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด” และอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ๑) มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ประกาศระงับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืด ๒) มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมประมงและกรมพัฒนาที่ดินศึกษาจัดทำแผนแม่บทในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ โดยคำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งศึกษาผลกระทบจากการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเขตพื้นที่น้ำจืด และ ๓) มอบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาเกี่ยวกับการจัดเตรียมมาตรการรองรับผลกระทบและมาตรการเยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบจากแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด และวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ มีประกาศคำสั่งนายกฯ ที่ ๖/๒๕๕๓ ระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดดำเนินการประกาศใช้ต่อไป

๖. วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๔ มติคณะรัฐมนตรี มอบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาความเหมาะสมเขตพื้นที่น้ำจืดภายใน ๓๐ วัน

๗. ปี ๒๕๕๕ นายกฯ เห็นชอบให้มีการชะลอการบังคับใช้คำสั่งนายกฯ ที่ ๖/๒๕๕๓ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีหนังสือทักท้วงต่อสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ขอให้ทบทวนการชะลอการบังคับใช้คำสั่งฯ ดังกล่าว

๘. วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ จัดทำหลักเกณฑ์การกำหนดเขตพื้นที่น้ำจืดใหม่ และจัดทำมาตรการรองรับผลกระทบและมาตรการเยียวยา

๙. ปี ๒๕๕๗ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งกระทรวงมหาดไทยเร่งรัดออกคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัด ระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด จากนั้นกระทรวงมหาดไทยขอทราบแนวทางปฏิบัติในการออกคำสั่งฯ จากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และในปี ๒๕๕๘ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งแนวทางปฏิบัติ โดยประสานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดที่ยังไม่ออกคำสั่งให้เร่งดำเนินการ

๑๐. ปี ๒๕๕๙ มีการดำเนินงานดังนี้

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ จากการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ มีมติดังนี้

(๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบการขอแก้ไขคำนิยาม “สัตว์น้ำ” ของคำสั่งนายกฯ ที่ ๖/๒๕๕๓ จากเดิม “สัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์น้ำตาม

มาตรา ๔ (๑) แห่ง พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเป็น “สัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์น้ำที่กำหนดนิยามไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

(๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งดำเนินการตาม มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๕ และวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ เกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ การกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดเขตพื้นที่น้ำจืดใหม่ การกำหนดมาตรการรองรับผลกระทบและมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบให้ได้ช้อยุติโดยเร็ว

(๓) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกกฎกระทรวงกำหนดให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืดเป็นกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ต้องมีการควบคุม ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ ภายหลังจากจัดทำแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ภายหลังจากกฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับใช้ เห็นควรเสนอยกเลิกคำสั่งนายกาที่ ๖/๒๕๕๓ ต่อไป

(๔) ให้กรมประมง และกรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทางและดำเนินการติดตามประเมินผลการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ภายใต้อำนาจคำสั่งนายกาที่ ๖/๒๕๕๓ เพื่อรองรับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด และรายงานความคืบหน้าการดำเนินการดังกล่าวให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก ๖ เดือน

(๕) กระทรวงมหาดไทยเร่งประสานผู้ว่าราชการจังหวัด โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดตามคำสั่งนายกาที่ ๖/๒๕๕๓ เร่งรัดการออกประกาศคำสั่งจังหวัดเพื่อรองรับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๕ มีคำสั่งนายกาที่ ๗/๒๕๕๕ แก้ไขคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๖/๒๕๕๓ เพื่อแก้ไขนิยามคำว่า “สัตว์น้ำ” ให้สอดคล้องกับพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกคำสั่งที่ ๕๑๖/๒๕๕๕ แต่งตั้งคณะทำงานกำหนดแนวทางและดำเนินการติดตามประเมินผลการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด เพื่อกำหนดแนวทางและดำเนินการติดตามประเมินผลฯ และรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๕ เป็นมติคณะรัฐมนตรีครั้งล่าสุด มอบหมายให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดการจัดทำแผนแม่บทในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศให้แล้วเสร็จและเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ ตามกรอบระยะเวลาการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานความคืบหน้าให้คณะรัฐมนตรีทราบทุก ๖ เดือน

(๒) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอมาตรการรองรับผลกระทบและมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ความเค็มในเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดให้คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ ตามกรอบระยะเวลาการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

(๓) ให้คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย เร่งรัดการกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดเขตพื้นที่น้ำจืดใหม่ และกำหนดเขตพื้นที่ประกอบกิจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม ตามมาตรา ๗๗ ของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้แล้วเสร็จ โดยให้คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติรายงานผลการดำเนินการให้คณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

(๔) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานผลการหารือเกี่ยวกับความชัดเจนของกฎกระทรวงกำหนดกิจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม ว่าสอดคล้องกับมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ หรือไม่ และรายงานแนวทางการยกเลิก

คำสั่งนายคา ที่ ๖/๒๕๕๓ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการ แทนนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ ให้คณะรัฐมนตรีทราบภายใน ๓ เดือน

สถานการณ์อุตสาหกรรมประมงของประเทศไทย

ปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยผลิตสัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น ๒.๔๓ ล้านตัน เป็นผลผลิตจากการจับจากธรรมชาติ ๑.๕๐๑ ล้านตัน (ร้อยละ ๖๑.๗๙) และจากการเพาะเลี้ยง ๐.๙๒๘ ล้านตัน (ร้อยละ ๓๘.๒๑) ซึ่งการจับจากธรรมชาติ ส่วนใหญ่เป็นผลจับจากทะเล ๑.๓๑๗ ล้านตัน (ร้อยละ ๘๗.๗๔) ส่วนผลจับจากแหล่งน้ำจืด ๐.๑๘๔ ล้านตัน (ร้อยละ ๑๒.๒๖) ส่วนผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นผลผลิตจากสัตว์น้ำชายฝั่ง ๕๐๘,๖๖๐ ตัน (ร้อยละ ๕๒.๘๖) และสัตว์น้ำจืด ๔๑๙,๘๐๐ ตัน (ร้อยละ ๔๗.๑๔) ซึ่งสัตว์น้ำชายฝั่งส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงกุ้งทะเล ร้อยละ ๕๗.๙๔ ส่วนอีกร้อยละ ๓๘.๒๒ และ ๓.๘๔ เป็นหอยทะเล และปลาน้ำกร่อย ตามลำดับส่วนผลผลิตเลี้ยงสัตว์น้ำจืด เป็นปลา ถึงร้อยละ ๙๖.๑๓ (ส่วนใหญ่เป็นปลานิลประมาณร้อยละ ๔๙.๐๔) และ กุ้งก้ามกราม ร้อยละ ๓.๘๗

สำหรับผลผลิตกุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงมีปริมาณเพิ่มขึ้น นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ - ๒๕๕๕ ผลผลิตลดลง ในปี ๒๕๕๖ จากปัญหาโรคกุ้ง ปี ๒๕๕๙ ผลผลิตกุ้งทะเล (กุ้งขาวแวนนาไมและกุ้งกุลาดำ) จากการเพาะเลี้ยงแบบพัฒนา ปริมาณ ๓๑๐,๙๗๙ ตัน ประกอบด้วยกุ้งขาวแวนนาไม ๙๖.๖๐% และกุ้งกุลาดำ ๓.๔๐% การส่งออกกุ้งทะเล ปริมาณการส่งออก ๒๐๗,๑๙๓.๔๑ ตัน คิดเป็นมูลค่า ๖๙,๒๐๔.๓๑ ล้านบาท โดยเป็นกุ้งขาวแวนนาไม ๑๘๔,๑๔๓.๘๘ ตัน มูลค่า ๖๒,๐๙๘.๗๓ ล้านบาท การนำเข้ากุ้งทะเล ปี ๒๕๕๙ ไทยมีการนำเข้ากุ้งทะเล ๒๒,๓๓๖.๙๑ ตัน คิดเป็นมูลค่า ๓,๖๓๔.๔๖ ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเข้ากุ้งขาวและกุ้งอื่น ๆ เป็นกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเพื่อนำมาแปรรูปในการผลิตเพื่อการส่งออก ทั้งนี้ การนำเข้ากุ้งทะเลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนวัตถุดิบในประเทศที่มีไม่เพียงพอ

จากการสำรวจเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืด ๒๘ จังหวัด เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ พบว่า มีเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืด ๕,๗๙๔ ราย หยุตเลี้ยงชั่วคราว ๑๓๔ ราย และเลิกการเลี้ยง ๔๙๔ ราย พื้นที่เลี้ยงปัจจุบัน ๘๒,๖๗๕.๕๑ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยในรอบ ๑ ปี โดยการเลี้ยงกุ้งขาวในพื้นที่น้ำจืดได้ผลผลิตเฉลี่ย ๗๓๕ กิโลกรัม/ไร่/ปี คิดเป็นผลผลิตรวม ๖๐,๗๖๕ ตัน/ปี และรายได้จากการขายผลผลิตประมาณ ๑๐,๐๒๖ ล้านบาท

ผลกระทบทางเศรษฐกิจในภาพรวมของอุตสาหกรรมกุ้ง หากมีการระงับการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมในพื้นที่น้ำจืด จะส่งผลกระทบต่อภาพรวมภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดสายการผลิตตั้งแต่ ภาคการผลิต (โรงเพาะฟักลูกกุ้ง ฟาร์มเลี้ยง) ภาคการส่งออก (อุตสาหกรรมห้องเย็น) รวมไปถึงภาคธุรกิจต่อเนื่องด้วย

ตั้งแต่มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๖/๒๕๕๓ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน (ข้อมูลวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๐) พบว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๖/๒๕๕๓ ประกาศคำสั่งผู้ว่าฯ ระงับการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดแล้วทั้งสิ้น ๖๐ จังหวัด และยังไม่ดำเนินการออกประกาศฯ จำนวน ๑๖ จังหวัด

จากการรวบรวมข้อร้องเรียนของผู้ได้รับผลกระทบตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๖๐ สามารถจำแนกได้เป็น ๒ กรณีคือ

กรณีที่ ๑ ผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืด เป็นผู้ร้องเรียน จำนวน ๔ ฉบับ โดยมีประเด็นสำคัญ ๒ ประเด็นดังนี้

๑) การประกาศใช้คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๖/๒๕๕๓ กระทบต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความชำนาญในการประกอบอาชีพอื่นทดแทน และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ ไม่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้มากเท่ากับการเลี้ยงกุ้งทะเล

๒) การประกาศใช้คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๖/๒๕๕๓ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตกุ้งทะเลของไทย ปัจจุบันเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลในพื้นที่ที่ประกาศระงับใช้ความเค็มยังคงฝืนเลี้ยง

กึ่งอยู่ และไม่สามารถขายผลผลิตกึ่งทะเลได้ เนื่องจากหน่วยงานกรมประมงในพื้นที่ที่ระงับการออกหนังสือกำกับ การจำหน่ายสัตว์น้ำ และไม่ต่ออายุการรับรองมาตรฐานฟาร์ม (GAP) และส่งผลกระทบต่อระบบการตรวจสอบ ย้อนกลับผลผลิตกึ่งทะเลในอนาคตได้

กรณีที่ ๒ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรมเป็นผู้ร้องเรียน มีจำนวน ๒๓ ฉบับ โดยมี ประเด็นสำคัญคือ ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากการปล่อยน้ำทิ้งจากฟาร์มเลี้ยงกึ่งทะเล ซึ่งเป็นน้ำที่มีความ เค็ม ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย เกษตรกรขาดรายได้ และอาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้ง ทางดินและน้ำในระยะยาวได้

การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙

๑) กรมประมงได้จัดทำ ร่างแผนแม่บทการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทย (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และกำลังอยู่ในช่วงประชาพิจารณ์

๒) กรมประมงได้มีการจัดทำมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ เป็น ๒ แนวทาง คือ (๑) ค่า เสียโอกาสในการสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม และ (๒) สนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำ ทั้งนี้ มาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจะสามารถดำเนินการได้ครบถ้วนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อได้ข้อยุติใน การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืด

๓) การกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดเขตพื้นที่น้ำจืดใหม่ กำหนดเขตพื้นที่ประกอบกิจการ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม ตามมาตรา ๗๗ ของพระราชกำหนดการประมง และความชัดเจนของ กฎกระทรวงกำหนดกิจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุมที่มีความสอดคล้องกับมติ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ หรือไม่ พร้อมแนวทาง การยกเลิกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๒/๒๕๕๓ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการ จังหวัดปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงได้จัดประชุมคณะทำงานกำหนดแนวทางและ ดำเนินการติดตามประเมินผลการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับผู้แทน กระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณากำหนดเขตพื้นที่น้ำจืดใหม่ กำหนดเขตพื้นที่ประกอบกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำควบคุม ตามมาตรา ๗๗ ของพระราชกำหนดการประมง และพิจารณาความสอดคล้องของกฎกระทรวง กำหนดกิจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุมกับมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ พบว่า การใช้อำนาจตามมาตรา ๗๗ ของพระราช กำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นการให้อำนาจคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดประกาศพื้นที่ที่สามารถ ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม มิได้เป็นการประกาศเขตพื้นที่น้ำจืดที่ห้ามเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็ม และการประกาศพื้นที่ดังกล่าวฯ เป็นอำนาจของคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ไม่สามารถที่จะกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อบังคับได้

ดังนั้น การที่จะดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น จึงไม่สามารถสรุปความชัดเจนเพื่อออก กฎกระทรวงกำหนดให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืดเป็นกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ควบคุม พร้อมยกเลิกคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒/๒๕๕๓ ได้ เนื่องจากมีความเห็นไม่ตรงกันในการบังคับใช้ กฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ อีกทั้ง ยังส่งผลต่อการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ แผนแม่บทการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทย และการจัดทำมาตรการเยียวยาให้กับเกษตรกร จึงต้องนำเรื่องเข้าสู่คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติเพื่อพิจารณา

กรมประมงขอเสนอเพื่อแก้ไขปัญหานี้เป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ บังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ เพียงอย่างเดียว

เนื่องจากการใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ เพียงอย่างเดียว การพิจารณาประกาศเป็นเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม ตามมาตรา ๗๗ เป็นอำนาจของคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด ซึ่งคณะทำงานกำหนดแนวทางและดำเนินการติดตามประเมินผลการใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดมีข้อกังวลว่า จะเป็นการอนุญาตให้มีการเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืดอย่างมาก จึงเสนอว่าควรต้องมีหลักเกณฑ์การพิจารณาเพื่อกำหนดกรอบของการอนุญาตของคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่คณะทำงานฯ กำหนดดังต่อไปนี้

๑. พื้นที่ที่คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดจะไม่สามารถประกาศเป็นพื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มได้

(๑) เป็นพื้นที่ที่มีชั้นตะกอนทะเล ลึกกว่า ๑.๕ เมตร เนื่องจากดินที่มีชั้นตะกอนทะเลลึกกว่า ๑.๕ เมตร ดินด้านบนจะเป็นดินที่มีศักยภาพทางการเกษตรสูง เพราะอิทธิพลจากชั้นตะกอนทะเลจะอยู่พื้นผิว ความลึกของรากพืช จึงควรอนุรักษ์พื้นที่เหล่านี้ไว้สำหรับการใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรกรรม

(๒) เป็นพื้นที่ห้ามเลี้ยงสัตว์น้ำตามที่กฎหมายอื่นกำหนด

๒. พื้นที่ที่ให้คณะกรรมการประมงจังหวัดใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตามความเหมาะสม

(๑) ไม่ควรเป็นที่ดินที่มีความเหมาะสมกับการปลูกพืชเศรษฐกิจ ชั้น ๑ (S๑) เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมด้านการเกษตร โดยพื้นที่ดังกล่าว เป็นข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจให้แก่เกษตรกรในการเลือกชนิดพืชที่จะปลูก ซึ่งขอบเขตพื้นที่ของพืชแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และเนื่องจากพืชเศรษฐกิจมีหลายชนิด

(๒) ไม่ควรเป็นพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์จากชลประทานเพื่อการเกษตรกรรม

อย่างไรก็ตาม การกำหนดเขตพื้นที่และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการพิจารณากำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุมเป็นอำนาจของคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด หากจะให้คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดดำเนินการประกาศเขตฯ โดยใช้หลักเกณฑ์ข้างต้น ต้องอาศัยมติคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ และมติคณะรัฐมนตรีในการกำหนด ซึ่งอาจมีปัญหาตามมาในภายหลัง

หากใช้แนวทางที่ ๑ ต้องมีการดำเนินการดังนี้

(๑) ประกาศยกเลิกคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๖/๒๕๕๓ และ คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๗/๒๕๕๔

(๒) มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์ข้างต้นเพื่อให้คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดใช้ประกาศเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็ม

(๓) ออกกฎกระทรวงประกาศกำหนดให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มเป็นกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม

(๔) คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดประกาศกำหนดเขตพื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็ม

แนวทางที่ ๒ ใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ ควบคู่กับ มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นควรเปลี่ยนแปลงคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๖/๒๕๕๓ และ ๗/๒๕๕๔ โดยให้กำหนดพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้เป็นพื้นที่น้ำจืด ภายใต้มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนี้

(๑) เป็นพื้นที่ที่มีชั้นตะกอนทะเลลึกกว่า ๑.๕ เมตร เนื่องจากดินที่มีชั้นตะกอนทะเลลึกกว่า ๑.๕ เมตร ดินด้านบนจะเป็นดินที่มีศักยภาพทางการเกษตรสูง

(๒) เป็นพื้นที่ห้ามเลี้ยงสัตว์น้ำตามที่กฎหมายอื่นกำหนด

สำหรับพื้นที่นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ข้อ (๑) และ (๒) ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด ในการประกาศเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม ซึ่งกรมประมงจะออกแนวทางอื่น ๆ ในการกำหนดเขตฯ ให้คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดใช้ประกอบการพิจารณา เช่น

(๑) ไม่ควรเป็นที่ดินที่มีความเหมาะสมกับการปลูกพืชเศรษฐกิจ ชั้น ๑ (S๑) เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมด้านการเกษตร

(๒) ไม่ควรเป็นพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์จากชลประทานเพื่อการเกษตรกรรม เป็นต้น

หากใช้แนวทางที่ ๒ ต้องมีการดำเนินการดังนี้

(๑) เปลี่ยนแปลงคำสั่งนายกรัฐมนตรื ที่ ๖/๒๕๕๓ และ ๗/๒๕๕๙ ประกาศห้ามเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่ชั้นตะกอนทะเลลึกกว่า ๑.๕ เมตร และพื้นที่ห้ามเลี้ยงสัตว์น้ำตามที่กฎหมายอื่นกำหนด

(๒) ออกกฎกระทรวงประกาศกำหนดให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มเป็นกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม

(๓) คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดประกาศกำหนดเขตพื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่นอกเหนือจากประกาศคำสั่งนายกรัฐมนตรืตามข้อ (๑)

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

นางอัชฎาพร ไกรพานนท์ รองเลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นว่า การดำเนินงานตามมาตรา ๙ ภายใต้ พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามคำสั่งนายกฯ มีพื้นฐานจากการขยายพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ความเค็มในพื้นที่น้ำจืดเป็นจำนวนมาก และมีข้อร้องเรียนจำนวนมาก ทำให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีข้อห่วงกังวลในอดีตว่าถ้ามีการปล่อยน้ำออกไปก่อให้เกิดการปนเปื้อน และมีผลกระทบต่อเกษตรกรอื่น ๆ จึงมีการประกาศทั่วไปทั้ง ๗๖ จังหวัดยกเว้น ภูเก็ต ทางคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีมติหลายครั้ง ให้กรมประมงจัดทำหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะดำเนินการอย่างไร ขณะนี้ กรมประมงเสนอ ๒ แนวทาง โดยในแนวทางที่ ๑ ใช้มาตรา ๗๗ ภายใต้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ อย่างเดียว ซึ่งเป็นไปตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีความเห็นไว้แล้วว่าเมื่อมีพระราชกำหนดการประมง แล้วก็เสนอยกเลิกคำสั่งนายกฯ ได้ ถ้ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเสร็จเรียบร้อยแล้วก็เสนอเรื่องไปที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งพร้อมที่จะเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อยกเลิกมาตรา ๙ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ความเห็นว่า ในช่วงนั้นเป็นเรื่องของการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จึงใช้มาตรา ๙ ของ พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มากำหนด ถ้ามาใช้มาตรา ๗๗ ภายใต้พระราชกำหนดการประมง แต่ยังคงมีความเสียหายต่อทรัพยากรซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องกังวลหรือไม่ หากยืนยันว่าวิธีการในการเลี้ยงสัตว์น้ำเปลี่ยนไปแล้วไม่เกิดความเสียหายก็ต้องมีคำตอบที่ชัดเจน จึงจะสามารถตัดสินใจได้ว่าดำเนินการต่อไปอย่างไร

นายพจน์ อร่ามวัฒนานนท์ รองประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ให้ความเห็นว่า ในปี ๒๕๔๑ เป็นการเลี้ยงกุ้งกุลาดำซึ่งใช้ความเค็มสูง (๓๐ ppt) เนื่องจากกุ้งมีราคาดีจึงเกิดการบุกรุกมาเลี้ยงในพื้นที่น้ำจืด ส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องดิน ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงกุ้งขาว ซึ่งน้ำที่ใช้เลี้ยงมีความเค็มต่ำ (๕ ppt) โดยมีการเลี้ยง ๒ แบบ เลี้ยงแบบผสมผสานตามวิถีของชาวบ้าน อีกประเภทเลี้ยงเพื่อการอุตสาหกรรมมีการกักน้ำ จัดการน้ำทิ้ง ไม่ปล่อยออกภายนอก

นายปัญญา คำลาภ ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า กรณีการทำเกษตรอินทรีย์ก็ยิ่งทำยาก ส่วนเรื่องการแพร่กระจายของเกลือจะแพร่เร็วกว่าสารเคมี และเรื่องของระบบควบคุม ถ้ามาตรการไม่ดีจริงทำให้การควบคุมเป็นไปได้ยาก

นางเรวดี ประเสริฐเจริญสุข ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ในแง่ของการทำงานปัจจุบัน ปัญหาคือมีผังโครงสร้างพื้นที่แต่แปลงสู่การปฏิบัติไม่ได้ ไม่มีมาตรการที่ชัดเจนที่จะคุ้มครองด้านการเกษตร พื้นที่ถูกดำเนินการในเรื่องของอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นปัญหาของการใช้พื้นที่ ปัจจุบันเกิดความขัดแย้งจากผังโครงสร้างภาพรวม ดังนั้นการให้โอกาสในการเพาะเลี้ยงโดยใช้เพียงมาตรการตะกอนทะเลลึก ๑.๕ เมตร อาจจะยังไม่เพียงพอ ควรจะศึกษาเพิ่มเติมโดยต้องพิจารณาภาพรวมการใช้พื้นที่ทั้งประเทศ การส่งเสริมการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารหรือการส่งออกโดยไม่จัดเขตให้ชัดเจน จะไปเพิ่มเงื่อนไขความขัดแย้งของการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม กรณีการดำเนินการควรจะเป็นนโยบายระดับชาติมากกว่าการกระจายอำนาจ

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้ความเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจต้องควบคู่ไปกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยที่สุด ถามว่าทั้ง ๒ มาตรการ วิธีไหนที่เกิดมรรคผลที่สุด และปฏิบัติได้เป้าหมายที่สุด

อธิบดีกรมประมง ชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ประเด็นที่ ๑ เรื่องความเค็มน้ำทะเลอยู่ที่ ๓๐ ppt แต่พื้นที่ใช้เลี้ยงกุ้งขาวไม่เกิน ๕ ppt ประเด็นที่ ๒ ถ้าใช้เฉพาะพระราชกำหนดการประมง คณะกรรมการประมงประจำจังหวัด สามารถกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตให้เลี้ยงได้เองโดยคำแนะนำจากกรมประมง ซึ่งเป็นการกำหนดเขตทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังต้องมีการกำหนดระบบการเลี้ยง และน้ำทิ้งต้องเป็นไปตามมาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ แต่การใช้มาตรการตะกอนทะเลลึก ๑.๕ เมตร เป็นอีกเกณฑ์ที่เพิ่มขึ้นมา

นายชำนาญวิทย์ เตรัตน์ รองอธิบดีกรมการปกครอง ให้ความเห็นว่า ต้องดูภาพรวมว่าพื้นที่ที่เป็นแหล่งประมงน้ำจืดควรเลี้ยงสัตว์น้ำที่ใช้ความเค็มหรือไม่ และถ้าลดพื้นที่แล้วมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างไร ในกระบวนการกฎหมายมี ๒ ฉบับ ของมาตรา ๙ พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ คือเกิดแล้วไปแก้ไขหรือบรรเทา ส่วนมาตรา ๗๗ พระราชกำหนดการประมง เป็นการควบคุมกำหนดเขต โดยมาตรา ๗๖ ให้อำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดชนิดสัตว์น้ำ รูปแบบการเลี้ยงได้ ในทางวิชาการถ้าเลี้ยงแล้วไม่เกิดผลกระทบคือที่ความเค็มเท่าไรไม่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม แล้วจึงมากำหนดเขตกำหนดชนิดสัตว์น้ำ แต่ถ้าใช้มติคณะรัฐมนตรีจะเป็นการริดรอนสิทธิของประชาชนหรือไม่

นายสุชาติ อิงธรรมจิตร ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ปัญหาหลักของการเลี้ยงกุ้งความเค็มต่ำคือระบบการเลี้ยง สาเหตุที่เข้ามาในพื้นที่น้ำจืดเนื่องจากการเกิดโรคบริเวณที่เลี้ยงเดิมชายฝั่งทะเล อีกประเด็นคือเรื่องของสารอินทรีย์ด้วย ซึ่งในฟาร์มระบบปิดจะมีการป้องกันอย่างดี แต่ในรายย่อยยังไม่มีระบบปิด จึงเกิดปัญหาการถ่ายเทลงสู่ธรรมชาติ ถ้าเป็นระบบปิดจริง ๆ จะลดปัญหาข้อขัดแย้งและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งต้องอาศัยเทคโนโลยี และสามารถเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ได้โดยไม่ถ่ายเทน้ำออกข้างนอก เรื่องของมาตรการต่าง ๆ ในอดีตเกิดมาจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ฟาร์มใหญ่ที่เลี้ยงโดยระบบปิดก็จะลดผลกระทบได้

นายพจน์ อร่ามวัฒนานนท์ รองประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ให้ความเห็นว่า ปัจจุบันการเลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืด ผิดกฎหมายมีปริมาณประมาณ ๕ หมื่นตัน เอาไปใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปไม่ได้ เพราะกรมประมงออกใบรับรองไม่ได้ ซึ่งในความจริงกุ้งเหล่านั้นใช้บริโภคภายในประเทศ และปัจจุบันมีการเลี้ยงที่จังหวัดอุดรธานี และหนองคายแล้ว ปัญหาของเดิมเป็นเรื่องการใช้ความเค็มในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ แต่ต่อมามีการปรับปรุงไปมากในเรื่องของระบบการเลี้ยง การห้ามชาวบ้านเลี้ยงเป็นการกีดกันอาชีพ จึงเห็นควรให้กรมประมงและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหารือเพื่อหาข้อยุติ ส่วนในมติคณะรัฐมนตรีให้จัดทำแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ ไม่ใช่ กุ้งอย่างเดียว ถ้าดูจากผลผลิตสัตว์น้ำปี ๕๘ ผลจับของปีปัจจุบันจะลดลงไปอีกจากการที่ประเทศอินโดนีเซียไม่ให้เข้าไปทำการประมง จึงต้องมาพิจารณาเรื่องการเพาะเลี้ยง ซึ่งเป็นเรื่องความมั่นคงทางอาหาร เป็นเหตุให้ต้องทบทวนแผนแม่บทการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ ซึ่งการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดก็เป็นเรื่องสำคัญ

พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ความเห็นว่า โจทย์เดิมเป็นเรื่องปัญหาการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม วันนี้จึงต้องชี้ให้เห็นว่าการเลี้ยงแบบใหม่จะไม่ไปทำลายสิ่งแวดล้อม

แล้ว ซึ่งจะไม่ต้องใช้มาตรา ๔ พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ได้ มาใช้มาตรา ๗๗ พระราชกำหนดการประมง แต่ก็ต้องไปแก้ไขเพิ่มเติม เพราะการใช้มติคณะรัฐมนตรีอย่างเดียวไม่เพียงพอ เนื่องจากกุ้งเป็นสินค้าที่มีการเติบโตมากที่สุด การยืนยันว่าวิธีการเลี้ยงแบบใหม่จะไม่กระทบสิ่งแวดล้อมต้องอาศัยด้านวิชาการ จะขยายตัวเรื่องเศรษฐกิจอย่างเดียวไม่ได้ ต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมด้วย

ประธานกรรมการ ให้ความเห็นว่า ต้องพิจารณาทั้งเรื่องอาชีพเกษตรกรและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องการให้ทุกคนมีกรอบในการประกอบอาชีพ เจตนาอยากให้พิจารณาธุรกิจการเลี้ยงกุ้ง ใครจะเป็นผู้ควบคุม ใครเป็นผู้รับรอง การเลิกใช้มาตรา ๔ พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต้องมีมาตรการรองรับกรณีคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด จะกำหนดเขตต้องมีมาตรการและหลักเกณฑ์ด้วย

อธิบดีกรมประมง ชี้แจงว่า ตามพระราชกำหนดการประมง ในมาตรา ๗๖ เป็นการประกาศว่ากิจการใดเป็นสัตว์น้ำควบคุมมาตรา ๗๗ ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุมนอกเขตพื้นที่ที่คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดประกาศกำหนดให้เป็นเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และมาตรา ๗๘ กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุมต้องปฏิบัติตามในข้อ (๑) - (๗) ซึ่งภายใต้ข้อกำหนดของพระราชกำหนดการประมง ดังกล่าว พิจารณาแล้วว่าการประกาศสัตว์น้ำควบคุม ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือกิจการของบุคคลอื่น ซึ่งถ้าใช้พระราชกำหนดการประมง อย่างเดียว คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดจะมีอำนาจประกาศเขตในจังหวัดของตัวเอง

มติที่ประชุม ที่ประชุมยังไม่สามารถตกลงเลือกแนวทางใดได้ในการประชุมครั้งนี้ จึงให้แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกระทรวงเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ลงนาม เพื่อประชุมหาข้อสรุปให้ได้โดยเร็ว โดยคำนึงถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การประกอบอาชีพยั่งยืน การเลี้ยงกุ้งเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยมีวิธีการเลี้ยง การกำกับดูแล การตรวจสอบ ต้องไม่มีผลกระทบ ต้องมีมาตรฐานกลาง มาตรฐานท้องถิ่น พิจารณาว่าอันไหนเป็นส่วนหลักส่วนรอง เงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะต้องกำหนดเป็นข้อบังคับหรือระเบียบ เมื่อได้ข้อสรุปแล้วให้จัดส่งเพื่อให้คณะกรรมการฯ พิจารณาก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมในครั้งต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องสืบเนื่อง

๔.๑ แผนงาน/โครงการ ภายใต้ยุทธศาสตร์ ๔ ด้าน

ฝ่ายเลขานุการ นำเรียนความก้าวหน้าในการดำเนินการให้ที่ประชุมทราบว่า จากการประชุมคณะกรรมการนโยบายประมงแห่งชาติครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ กรมประมงได้เสนอร่างนโยบายการบริหารจัดการประมง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ด้านนโยบายการส่งเสริม พัฒนา และการแก้ไขปัญหาการประมงนอกน่านน้ำไทย ด้านนโยบายการพัฒนาการประมงในน่านน้ำไทย ด้านนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ ด้านนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องด้านการประมงของประเทศ

โดยในแต่ละด้านได้จัดทำยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานทั้ง ๔ ด้าน และนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐

คณะอนุกรรมการฯ ทั้ง ๔ ด้าน ได้ดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการภายใต้นโยบายยุทธศาสตร์ และแนวทางการบริหารจัดการประมง ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านนโยบายการส่งเสริม พัฒนา และแก้ไขปัญหาการประมงนอกน่านน้ำไทย
ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ๑๓ แนวทาง ๒๑ โครงการ ๑๕ ตัวชี้วัด
๒. ด้านนโยบายการพัฒนาการประมงในน่านน้ำไทย
ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์ ๑๐ แนวทาง ๒๐ โครงการ ๑๓ ตัวชี้วัด
๓. ด้านนโยบายการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ
ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ๑๓ แนวทาง ๔๐ โครงการ ๓๗ ตัวชี้วัด

๔. ด้านนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องด้านการประมงของประเทศ
ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ๕ แนวทาง ๑๑ โครงการ ๑๑ ตัวชี้วัด

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

นายกังวาลย์ จันทโรจิติ ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ด้านนโยบายฯ นอกน่านน้ำไทย ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ แนวทางที่ ๒ ควรจะไปอยู่ในด้านนโยบายฯ อุตสาหกรรมต่อเนื่องด้านการประมงของประเทศ เนื่องจากผู้ประกอบการในประเทศไทยที่ทำการประมงกับธุรกิจแปรรูปเป็นคนละกลุ่ม

พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ความเห็นว่า ให้ยึดแนวทางการทำการประมงที่ถูกต้องและยั่งยืนนำมาใส่ไว้ยุทธศาสตร์ด้วย รวมถึงเรื่องแรงงานภาคประมง ซึ่งมีความสำคัญในปัจจุบันควรเขียนให้ชัดเจนขึ้น

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้ความเห็นว่า มีข้อห่วงใยว่า ประเทศไทยมียุทธศาสตร์จำนวนมาก น่าจะแจ้งเวียนผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ศึกษาหรือจัดเวทีเชิญมารับฟังความคิดเห็น ทั้งนี้เห็นชอบในหลักการ และหากคณะกรรมการฯ มีรายละเอียดเสนอแนะให้จัดส่งให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการปรับปรุงต่อไป

ประธานกรรมการ ให้ความเห็นว่า ให้ฝ่ายเลขานุการนำไปพิจารณาเรื่องการลงทุนที่เพื่อทำความเข้าใจในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ โดยให้พิจารณาในเรื่องของสารอาหารโปรตีนในอนาคตซึ่งด้านประมงมีบทบาทมาก แต่มีการแข่งขันสูง ต้องดูให้ครบวงจรและคำนึงถึงคุณภาพด้วย ทั้งนี้ในแต่ละยุทธศาสตร์อาจแยกเป็นวัตถุประสงค์ย่อยให้มีความเชื่อมโยงเพื่อสร้างความชัดเจนมากขึ้น และขอให้ทางผู้ประกอบการด้านธุรกิจประมงแจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องจัดส่งให้ฝ่ายเลขานุการ เป็นทางการภายใน ๗ - ๑๕ วัน เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงต่อไป

นายนิริวัฒน์ อีรวนนท์กุล ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ควรจะแยกระหว่างการทำประมงนอกน่านน้ำ และการลงทุนอุตสาหกรรมในต่างประเทศออกจากกัน เพราะแนวทางในการเข้าไปลงทุน กับแนวทางการไปทำการประมง มีวิธีการแตกต่างกัน การลงทุนต้องดูกฎหมายของประเทศนั้น ๆ แต่การทำประมงต้องพิจารณาตามแผนงานที่ทำความตกลงกันได้ และควรเพิ่มยุทธศาสตร์การฟื้นฟูของเรือประมงนอกน่านน้ำ เนื่องจากปัจจุบันอยู่ในสภาพอ่อนแอ เพราะหยุดมานานและมีปัญหาจากการเข้าเป็นภาคีสมาชิกกับ RFMOs เนื่องจากยังไม่ทราบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

นางเรวดี ประเสริฐเจริญสุข ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ในยุทธศาสตร์เรื่องการทำประมงภายในประเทศ มีจุดเด่นเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรบนพื้นฐานระบบนิเวศน์ ซึ่งประมงพื้นบ้านจะได้รับประโยชน์ โดยมีระบบบริหารจัดการและความเป็นธรรม มีข้อเสนอ ๓ ประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง การทำประมงขนาดเล็กมีปริมาณร้อยละ ๘๐ ของการทำประมงทั้งหมดของประเทศ จึงควรจัดทำระบบฐานข้อมูลให้ชัดเจน ประเด็นที่สอง ด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ควรจะแยกให้ชัดเจนในส่วนของอุตสาหกรรมย่อยสู่ตลาดเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และประเด็นที่สาม การส่งเสริมผู้ประกอบการอาชีพประมงที่เป็น ผู้หญิง จะทำให้แผนยุทธศาสตร์มีความเป็นสากลมากขึ้น

พลเรือโท วรณพล กล่อมแก้ว หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำผู้บัญชาการทหารเรือ ให้ความเห็นว่า ด้านนโยบายฯ นอกน่านน้ำไทย ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ แนวทางที่ ๑ ตัวชี้วัด เรือประมงไทยที่ทำการประมงผิดกฎหมายลดจำนวนลง ควรเปลี่ยนเป็น ไม่พบเรือประมงไทยที่ทำการประมงผิดกฎหมาย

นายปัญญา คำลาภ ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ด้านนโยบายฯ ในน่านน้ำไทย มีทั้งประมงพื้นบ้าน และประมงน้ำจืดควรแยกให้ชัดเจน เรื่องตัวชี้วัดการปล่อยสัตว์น้ำเป็นปริมาณแต่ไม่มีอัตราการรอด ซึ่งควรบรรจุไว้เพื่อจะให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นในด้านการศึกษาวิจัยให้มีความชัดเจนระหว่างประมงน้ำเค็มและประมงน้ำจืด

นายมานะ ศรีพิทักษ์ ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา ให้ความเห็นว่า ด้านนโยบายฯ นอกน่านน้ำไทย ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ แนวทางที่ ๑ การพัฒนาบุคลากรภาครัฐและเอกชน เป็นการสร้างบุคลากรเพื่อการเจรจา ควรมีการพัฒนาชาวประมงที่ทำการประมงนอกน่านน้ำด้วยก่อนจะไปถึงการเจรจา ส่วนในยุทธศาสตร์

ที่ ๒ แนวทางที่ ๓ การพัฒนาเครื่องมือประมงนั้นเห็นด้วย เนื่องจากเครื่องมือของไทยปัจจุบันแพ้หลายประเทศ เช่น เวียดนาม มาเลเซีย พม่า ประเทศไทยมีเรือต้นแบบซึ่งมีศักยภาพที่จะนำมาพัฒนาได้ และขอความชัดเจนเรื่อง การส่งเสริมประมงนอกน่านน้ำว่า เป็นการส่งเสริมโดยใช้เรือไทยหรือเรือต่างประเทศ เนื่องจากการลงทุนและการร่วมทุนมีข้อกำหนดที่แตกต่างกัน

นายกิตติ โกลิณสกุล ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ด้านนโยบายฯ นอกน่านน้ำไทย ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ แนวทางที่ ๑ ตัวชี้วัด มีความร่วมมือด้านการประมงกับรัฐชายฝั่งจำนวน ๕ ประเทศ ควรจะเพิ่มเติมให้ชัดเจนว่าเป็นประเทศใดบ้าง จะได้ทราบว่าประเทศที่ระบุสามารถไปทำการประมงได้จริงหรือไม่

นางสาวพนาลี ชูศรี นักการทูตชำนาญการ ให้ความเห็นว่า ตามที่ได้รับมอบหมายให้ค้นหาตลาดใหม่ ปีที่แล้วได้ไปเยือนประเทศอิหร่านกับโอมาน ปีนี้ไปประเทศโมซัมบิก พร้อมด้วยภาครัฐและเอกชน พบว่าส่วนใหญ่ต้องการแบบครบวงจรมากกว่าการทำประมงเพียงอย่างเดียว

มติที่ประชุม เห็นชอบในหลักการและมอบหมายให้กรมประมงรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ไปดำเนินการปรับปรุงต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ การดำเนินการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย

ฝ่ายเลขานุการ นำเรียนสรุปให้ที่ประชุมทราบความก้าวหน้าโดย กรมประมงร่วมกับศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและตามข้อเสนอแนะของสหภาพยุโรป ในการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายรวม ๗ ประเด็น สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑) การดำเนินการด้านกรอบกฎหมาย

๑.๑ กรมประมงได้เสนอและได้ออกกฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๙๑ ฉบับครบถ้วนแล้ว และปัจจุบันได้ออกพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ ออกกฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีการออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จำนวน ๑ ฉบับ จาก ๒๒ ฉบับ อยู่ระหว่างดำเนินการ ๒๑ ฉบับ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนมกราคม ๒๕๖๑

๑.๒ การเข้าเป็นภาคีข้อตกลง SIOFA เมื่อวันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕๖๐ และเข้าเป็นภาคีข้อตกลง UNFSA เมื่อวันที่ ๒๙ พ.ค. ๒๕๖๐

๒) การดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการประมงทะเลไทย

กรมประมงได้ดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการประมงของไทย โดยเป็นแผนงานที่บูรณาการร่วมกับกรอบกฎหมาย และกรอบนโยบายทางการประมงของไทยที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ แผนปฏิบัติการระดับชาติในการต่อต้านการทำประมง (IUU) แผนการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวัง (Monitoring Control and Surveillance: MCS) แผนการควบคุมและตรวจตราการประมงแห่งชาติ (National Plan of Control and Inspection) และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ปัจจุบันประเทศไทยได้ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเรือที่ใช้ทำการประมง ขนถ่ายสัตว์น้ำเก็บรักษาสัตว์น้ำ ตลอดจนเรือที่ใช้ในการสนับสนุนเรือประมง และเร่งปรับปรุงมาตรการในการควบคุมและเฝ้าระวังมิให้เรือดังกล่าวไปทำการประมงขนถ่ายสัตว์น้ำ หรือสนับสนุนการทำประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กรมประมงร่วมกับกรมเจ้าท่ามีแผนจัดทำแนวทางควบคุมเรือประมงพาณิชย์ โดยมาตรการการควบคุมและจัดการเรือประมงที่เข้า – ออกจากระบบโดยใช้มาตรการ Entry / Exit Scheme ขณะนี้อยู่ระหว่างจัดทำหลักเกณฑ์คะแนนเพื่อประกอบเงื่อนไขพิจารณาในด้านต่าง ๆ และได้ดำเนินการยกเว้นประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๓ ฉบับ เพื่อควบคุมจำนวนเรือประมงไทย ซึ่งการดำเนินการโครงการ Entry / Exit Scheme คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๕

๓) การดำเนินการด้านติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการทำประมง

กรมประมงและศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ได้จัดตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) ๓๒ แห่ง และจุดตรวจส่วนหน้าอีก ๑๙ แห่ง เพื่อควบคุมการเข้าออกของเรือประมง รวมทั้งการติดตั้งระบบติดตามตำแหน่งเรือประมง (Vessel Monitoring System: VMS) ในเรือประมงพาณิชย์ขนาดตั้งแต่ ๓๐ ตันกรอสขึ้นไป เพื่อให้สามารถติดตามควบคุมการทำประมงของเรือประมงไทยได้ โดยเฉพาะเรือประมงขนาดใหญ่ที่ไปทำการประมงนอกน่านน้ำ (ในรัฐชายฝั่งอื่น ๆ หรือในทะเลหลวง) โดยมีการเพิ่มการตรวจสอบเรือประมงจริงนอกเหนือจากการตรวจเอกสารเพียงอย่างเดียว และกรมประมงผลักดันให้ศูนย์ VMS เป็นศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและคาดการณ์สถานการณ์ด้านการประมง (Fishery Monitoring Center: FMC) เพื่อควบคุมกองเรือได้อย่างเต็มรูปแบบ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับปรุงสถานที่ศูนย์ FMC คาดว่าจะแล้วเสร็จเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ นอกจากนี้ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย และกรมประมง ได้ทำการประเมินความเสี่ยงของเรือประมงในทุกครั้งที่แจ้งเข้าออกเรือประมง ณ ศูนย์ PIPO เพื่อคัดกรองและเฝ้าระวังเป็นพิเศษในกลุ่มเรือประมงที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อลดการกระทำผิดทั้งในเรื่องการทำประมงผิดกฎหมายและเรื่องแรงงาน นอกจากนี้ กรมประมงได้มีการพัฒนาผู้สังเกตการณ์บนเรือประมง (Observer on Board) มีการจัดฝึกอบรมผู้สังเกตการณ์บนเรือไปแล้ว จำนวน ๓ รุ่น ให้กับข้าราชการกรมประมงและบุคคลทั่วไป จำนวน ๘๐ ราย

๔) การดำเนินการด้านบังคับใช้กฎหมายประมง

มีการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมทั้งกฎหมายและกฎระเบียบอื่นที่เกี่ยวกับการประมงผิดกฎหมายและแรงงานอย่างเข้มงวดและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพบการกระทำผิดมีการเปรียบเทียบปรับและการบังคับใช้กฎหมายทางอาญา และมีการพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ โดยได้จัดสัมมนาให้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีเพื่อเพิ่มพูนความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จำนวน ๔๐ คน และจะมีการจัดอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ ๔ รุ่น จำนวน ๑๖๐ คน

๕) การดำเนินการด้านระบบตรวจสอบย้อนกลับ

มีการปรับปรุงระบบตรวจสอบย้อนกลับสำหรับสัตว์น้ำที่จับภายในประเทศ โดยการกำหนดทำเทียบเรือแบ่งออกเป็น ทำประเภท A๑ (ท่าที่มีสัตว์น้ำจากเรือต่างประเทศขึ้นท่าและถูกนำไปผลิตส่งออกไปต่างประเทศ), ทำประเภท A๒ (ท่าที่มีสัตว์น้ำจากเรือประมงไทยมาขึ้นท่า และถูกนำไปผลิตส่งออกไปต่างประเทศ) ทำประเภท B (ท่าที่มีสัตว์น้ำจากเรือประมงไทยขนาดตั้งแต่ ๓๐ GT มาขึ้นท่าโดยสัตว์น้ำไม่ได้ถูกผลิตส่งออกไปต่างประเทศ) และท่าประเภท C (ท่าที่มีสัตว์น้ำจากเรือประมงไทยขนาดน้อยกว่า ๓๐ GT มาขึ้นท่า โดยสัตว์น้ำไม่ได้ถูกผลิตส่งออกไปต่างประเทศ) และได้ตรวจสอบนามัยทำเทียบเรือที่ขึ้นทะเบียนระหว่าง กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ - เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนเมษายน ๒๕๖๑ และระบบ IT ในการตรวจสอบย้อนกลับนั้น มีการใช้ระบบแล้ว ๒๑ จังหวัด ปัจจุบันอยู่ระหว่างผลักดันให้มีการใช้งานระบบในท่า A๑, A๒, B และ C ให้ครบตามความจำเป็นของแต่ละท่า สำหรับสัตว์น้ำนำเข้าจากต่างประเทศ มีการดำเนินการ ตรวจสอบสัตว์น้ำที่ท่า การซื้อขายและเดินทางของสัตว์น้ำไปยังโรงงาน และควบคุมการใช้สัตว์น้ำภายในโรงงาน โดยเป็นไปตามความร่วมมือกับประเทศที่ส่งออก

๖) การดำเนินการด้านแรงงาน

กรมประมงได้จัดทำหนังสือคนประจำเรือ (Sea book) สำหรับแรงงานต่างด้าว ตั้งแต่วันที่ ๑๙ ธ.ค. ๒๕๕๙ จนถึงวันที่ ๒๕ ก.ย. ๒๕๖๐ เรือประมงที่มาจัดทำประวัติและสแกนลายนิ้วมือ จำนวน ๖,๒๖๓ ลำ แรงงาน จำนวน ๕๓,๒๓๘ ราย และแรงงานที่ได้ดำเนินการพิมพ์เล่ม จำนวน ๕๒,๙๗๗ ราย

๗) การดำเนินการด้านความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การบริหารจัดการประมงระดับภูมิภาค กรมประมงดำเนินการจัดทำความร่วมมือ MOU / IA ด้านการประมงกับประเทศต่าง ๆ ใน ๒ ประเด็นหลัก คือ (๑) การร่วมมือกับต่างประเทศที่ไทยซื้อวัตถุดิบสัตว์น้ำ (๒) การร่วมทำการประมง ปัจจุบันประเทศที่ได้มีการลงนามทำความตกลงร่วมกันแล้ว ๕ ประเทศ ได้แก่ พิจิฟิลิปินส์ เกาหลีใต้ เมียนมาร์ และญี่ปุ่น

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๒ การแก้ไขกฎหมายประมง

ฝ่ายเลขานุการ นำเรียนสรุปให้ที่ประชุมทราบว่า ได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- ปรับปรุงบทนิยามคำว่า “ประมงพาณิชย์” “เรือประมง” ให้สามารถจำแนกประเภทเรือประมงพื้นบ้าน และเรือประมงพาณิชย์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการทำประมงพื้นบ้านให้เรือประมงพื้นบ้านสามารถออกไปทำการประมงในทะเลนอกชายฝั่งได้ (นอกเขตระยะ ๓ ไมล์ทะเล)
- ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการสั่งหยุดประกอบกิจการหรือปิดโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ ซึ่งมีการตรวจพบว่าใช้แรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย ให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น เพื่อให้โรงงานสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ หากเกิดการกระทำผิดซ้ำภายในกำหนดจึงจะมีการสั่งปิดโรงงาน
- ปรับปรุงโดยเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตทำการประมงสามารถโอนใบอนุญาตทำการประมงไปพร้อมกับเรือประมงที่จะโอนขายไปได้ จากเดิมที่ไม่สามารถโอนได้
- ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการนำเข้าสัตว์น้ำและการเข้าเทียบท่าของเรือประมง ที่มีใช้เรือประมงไทยให้รวมถึงการนำเรือประมงที่ไม่มีสัตว์น้ำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้นำสัตว์น้ำเข้ามาด้วย
- กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรการทางปกครอง ทำหน้าที่แทนอธิบดีกรมประมง เพื่อให้การใช้มาตรการทางปกครองรวดเร็ว และรัดกุมมากขึ้น

ข้อคิดเห็นที่ประชุม

นายสมณะแอ เจมุตอ ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนคือในส่วนประมงพื้นบ้าน จึงขอเสนอ ๒ ประเด็น ประเด็นแรกเรื่อง คำนิยาม เจตนารมณ์ของพื้นบ้านต้องการสงวนการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านให้กับคนไทยเท่านั้น และผู้ได้รับอนุญาตให้ทำประมงพื้นบ้านต้องไปทำประมงด้วยตนเองหรือบุคคลในครอบครัว ซึ่งได้ยกร่างเสนอไปแล้ว และประเด็นที่สอง ได้เสนอให้ยกเลิกมาตรา ๓๔ แต่ปัจจุบันยังไม่ได้ยกเลิกเพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

นางอุมาพร พิมลบุตร รองอธิบดีกรมประมง ชี้แจงว่า ปัจจุบันประมงพื้นบ้านสามารถออกไปทำการประมงได้มากกว่า ๓ ไมล์ทะเล เป็นการบรรเทาความเดือดร้อนไประดับหนึ่ง ส่วนในเรื่องนิยาม เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกายังติดขัดอยู่ เนื่องจากประมงพื้นบ้านมีทั้งที่เป็นทำประมงเพื่อยังชีพ และทำประมงเชิงพาณิชย์ซึ่งมีการจ้างแรงงาน ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกันไป

นางเรวดี ประเสริฐเจริญสุข ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า จากการมีการจัดการเรื่อง IUU ทำให้บางส่วนของประมงขนาดใหญ่ มีการออกเรือขนาดเล็กและมีการจ้างแรงงานซึ่งไม่ชัดเจนในกรณีเข้ามาทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเลี้ยงชีพ แต่ไม่ควรออกไปทำการประมง จึงเห็นว่าควรจะให้ความใส่ใจเป็นพิเศษ และเรื่องคำจำกัดความซึ่งเกิดช่องว่างทำให้เรือประมงมีจำนวนมากผู้ไม่ได้ทำการประมงจริงแต่มาลงทุน ซึ่งปัจจุบันประมงพื้นบ้านทำประมงเพื่อการค้าขายและยังชีพด้วย จึงเห็นว่าการแยกแยะระหว่างประมงพื้นบ้านและประมงขนาดเล็กไม่มีความจำเป็น

นางอุมาพร พิมลบุตร รองอธิบดีกรมประมง ชี้แจงว่า ขณะนี้ทราบจำนวนเรือประมงหมดแล้ว โดยแยกเป็นเรือประมงพาณิชย์กับพื้นบ้าน ในส่วนของเรือประมงพื้นบ้านต้องไปดูรายละเอียด เนื่องจากมีทั้งการทำประมงพื้นบ้านและประมงขนาดเล็ก แล้วจึงออกกฎเกณฑ์ต่อไป

นายกังวาลย์ จันทร์โชติ ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ต้องแยกแยะระหว่างการทำประมงเพื่อยังชีพ และการประมงขนาดเล็ก (ใช้เรือขนาดใหญ่) ในส่วนของประเทศไทยควรใช้ขนาดเรือและจำนวนรวมทั้งประเภทเครื่องมือ และแรงงานมาพิจารณาด้วย ไม่เช่นนั้นจะทำให้การบริหารจัดการทำได้ยาก และในเรื่องการแก้กฎหมายในครั้งต่อไป ควรหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก่อนประกาศใช้ และพิจารณาด้วยว่าแก้เพื่ออะไร และมีวัตถุประสงค์อย่างไร

นายนิธิวัฒน์ อีรวนนท์กุล ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า เรื่องการบริหารจัดการประมงพาณิชย์ ประเด็นแรงงานประมง ที่ประกาศเรื่อง Seabook ไปแล้ว ยังมีข้อที่เป็นปัญหาอยู่คือ ประการที่หนึ่ง แรงงานต้องมี ATM ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และลูกเรืออ่านหนังสือไม่ออกจึงมีหลายเรื่องที่ทำไม่ได้ ประการที่สอง การลงนามในสัญญาว่าจ้างโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นพยาน ซึ่งผิดหลักการของข้าราชการ การที่เจ้าหน้าที่เข้าไปเป็นพยานเป็นการชี้นำบางอย่าง

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๓ การคำนวณค่าระดับผลจับสูงสุดที่ยั่งยืน (MSY)

ฝ่ายเลขานุการ นำเรียนสรุปให้ที่ประชุมทราบว่า ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๙ (๖) กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติไว้ โดยให้คณะกรรมการฯ กำหนดปริมาณสูงสุดของสัตว์น้ำที่จะทำการประมงในน่านน้ำไทย เพื่อนำไปจัดสรรปริมาณสัตว์น้ำหรือกำหนดจำนวนวันทำการประมงให้กับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ ทั้งนี้กรมประมง โดยกองวิจัยและพัฒนาประมงทะเล ได้ดำเนินการคำนวณค่าผลผลิตสูงสุดที่ยั่งยืน (maximum sustainable yield : MSY) ในปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ โดยแบ่งกลุ่มสัตว์น้ำออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ สัตว์น้ำหน้าดิน ปลาผิวน้ำ และปลาเกาะตัก ทั้งฝั่งอ่าวไทย และทะเลอันดามัน และเสนอคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติพิจารณาเห็นชอบค่า MSY และ TAC จากนั้น กรมประมงได้กำหนดปริมาณสัตว์น้ำที่อนุญาตให้จับกับเรือประมงที่มีประสิทธิภาพสูง ได้แก่ อวนลาก อวนล้อมจับ อวนล้อมจับปลาเกาะตัก อวนครอบปลาเกาะตัก และอวนช้อน/ยกปลาเกาะตัก โดยใช้การควบคุมจำนวนวันทำการประมง ให้ผู้ยื่นขอใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ในปีการประมง ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ (๑ เมษายน ๒๕๕๙ - ๑ มีนาคม ๒๕๖๑)

ทั้งนี้ คณะผู้แทนจากสหภาพยุโรปซึ่งได้เดินทางมาตรวจประเมินความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ณ กรมประมงเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ และได้จัดส่งรายงานบันทึกการตรวจประเมิน (observation note) ใจความตอนหนึ่งว่า กรมประมงควรจ้างที่ปรึกษาด้านการประเมินค่า MSY และการกำหนดค่า TAC เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวมีความถูกต้อง แม่นยำมากยิ่งขึ้น และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ดังนั้น สำหรับปีการประมง ๒๕๖๑ (๑ เมษายน ๒๕๖๑ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒) กรมประมงกำลังดำเนินการจัดจ้างที่ปรึกษาด้านการคำนวณค่า MSY โดยของบประมาณสนับสนุนจากศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายในวงเงิน ๔๘๐,๐๐๐ บาท และกำหนดกรอบเวลาการคำนวณค่า MSY และการกำหนดค่า TAC ให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติพิจารณาเห็นชอบในเดือนมกราคม ๒๕๖๑ จากนั้นจะนำค่า TAC ไปกำหนดปริมาณสัตว์น้ำที่อนุญาตให้จับได้และ/หรือจำนวนวันทำการประมงให้กับผู้ยื่นขอใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๔ ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลแรงงานประมงทั้งหมดให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน)

นางเพชรรัตน์ สินอวย รองปลัดกระทรวงแรงงาน นำเรียนสรุปให้ที่ประชุมทราบว่า ในการประชุม คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้คณะกรรมการนโยบายการประมง แห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการสำรวจ และจัดทำฐานข้อมูลแรงงานประมงทั้งหมดให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ความต้องการแรงงานประมงทั้งระบบ จำนวนแรงงานประมงต่างด้าวที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว และจำนวนแรงงานประมงต่างด้าวดังกล่าวที่ทำงานอยู่จริง โดยมีจำนวนแรงงานประมงจำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังนี้

๑. แรงงานไทยที่มาขอรับ Seaman Book กับกรมเจ้าท่า เพื่อทำงานในเรือประมง ณ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๕๔,๘๑๗ คน

๒. แรงงานในกิจการประมงซึ่งจดทะเบียนผ่อนผันอนุญาตทำงานผ่านศูนย์ OSS หมดอายุวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๓,๘๖๗ คน

๓. แรงงานในกิจการประมงซึ่งจดทะเบียนผ่อนผันอนุญาตทำงานผ่านศูนย์ OSS หมดอายุวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๑๗,๗๘๔ คน

๔. แรงงานในลักษณะไป - กลับหรือตามฤดูกาลในกิจการประมง ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑,๗๓๑ คน

๕. แรงงานที่เข้ามาตาม MOU ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓,๘๐๒ คน

๖. แรงงานกลุ่มพิสูจน์สัญชาติเดิม ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑๔,๘๔๖ คน

๗. แรงงานที่ผ่านการสัมภาษณ์ตามมาตรการบรรเทาผลกระทบจากพระราชกำหนดการบริหาร จัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๙,๔๐๑ คน

นอกจากนี้ กรมเจ้าท่าได้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบเพื่อการตรวจพิสูจน์ตัวบุคคลของแรงงาน ภาคประมงโดยเทคโนโลยี Biometrics ระยะที่ ๑ ซึ่งเป็นระบบพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลของแรงงานที่ปฏิบัติงาน บนเรือประมง สามารถตรวจสอบย้อนกลับ ป้องกันการปลอมแปลงเอกสาร และการสวมตัวของแรงงานประมง ไร้สัญชาติ โดยตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๐ กรมเจ้าท่าได้เริ่มนำเทคโนโลยีระบบสแกนใบหน้า (Face Scan System) มาใช้ในการออกใบอนุญาตให้ทำงานในเรือประมงตามมาตรา ๒๘๕ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยอยู่ระหว่างจัดเก็บข้อมูลใบหน้าของแรงงานประมงไทยและแรงงานต่างด้าว เข้าสู่ระบบ ควบคู่กับระบบฐานข้อมูลการสแกนม่านตา (Iris Scan System) จากนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ มีข้อสั่งการในการประชุมติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการทำประมงผิด กฎหมาย ให้กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานดำเนินการประสานกับกรมเจ้าท่า เพื่อถ่ายโอนฐานข้อมูล การสแกนม่านตาของกลุ่มแรงงานในกิจการประมงมาไว้ที่กรมการจัดหางาน และขยายผลการดำเนินการไปใน กลุ่มแรงงานในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ โดยศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย จะจัดสรร งบประมาณ วงดุที่ ๖ จำนวน ๑๘,๗๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อสนับสนุนการดำเนินการ

ทั้งนี้ ปัจจุบันกระทรวงแรงงานโดยกรมการจัดหางาน อยู่ระหว่างดำเนินการร่วมกับกรมเจ้าท่า สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย และบริษัทผู้พัฒนา ระบบ เพื่อพัฒนาระบบตามข้อสั่งการดังกล่าว โดยมีกำหนดแล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๐

ข้อคิดเห็นที่ประชุม

ประธานกรรมการ สอบถามกรณีแรงงานในข้อ ๒ ซึ่งจะหมดอายุวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จะมีผลอย่างไร

นางเพชรรัตน์ สินอวย รองปลัดกระทรวงแรงงาน ชี้แจงว่า อยู่ระหว่างการออกมาตรการผ่อนผันให้ สามารถทำการประมงได้ต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๕ การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการ นำเรียนสรุปให้ที่ประชุมทราบว่า ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ ประกอบด้วย กรรมการทั้งหมดจำนวน ๒๔ คน โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่งอีก ๑๒ คน อธิบดีกรมประมง เป็นกรรมการ และเลขานุการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสิบคน โดยมาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้แทนสมาคมในด้านการประมงทะเลชายฝั่ง ด้านการประมงทะเลนอกชายฝั่ง ด้านการประมงนอกน่านน้ำไทย ด้านการประมงน้ำจืด ด้านการประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และด้านการแปรรูปสัตว์น้ำ ด้านละหนึ่งคน

(๒) ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่เกินสองคน

(๓) นักวิชาการด้านการประมง ไม่เกินสองคน

และมาตรา ๑๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

กรมประมงในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ จะได้ดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ โดยมีขั้นตอนการคัดเลือก ดังนี้

๑. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ และกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกไม่เกิน ๑๑ คน เพื่อทำหน้าที่คัดเลือกผู้เหมาะสมและนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่รับผิดชอบงานด้านประมง เป็นประธาน ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง กรมประมง เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒. ประกาศการรับสมัครคัดเลือกบุคคลเข้ารับการศึกษาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๓. แต่งตั้งคณะกรรมการคัดกรองและตรวจสอบคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมประมงที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครและจัดทำบัญชีรายชื่อเสนอให้คณะกรรมการคัดเลือกฯ พิจารณา

๔. คณะกรรมการคัดเลือกฯ ดำเนินการพิจารณาตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน และจัดทำสรุปบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเห็นชอบและประกาศเพื่อทราบต่อไป

ซึ่งบัดนี้ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติจำนวน ๑๐ คน จะหมดวาระในการดำรงตำแหน่งในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมประมงจึงเห็นควรให้มีการดำเนินการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดต่อไป โดยจะให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๐

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่น ๆ

๑. นางสาวพนาลี ชูศรี นักการทูตชำนาญการ รายงานความคืบหน้าเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศว่าตามที่ได้รับมอบหมายให้แสวงหาแหล่งประมงใหม่ ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

๑) ในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙ จากการไปเยือนประเทศอิหร่าน มีดำเนินการเป็นรูปธรรม โดยภาคเอกชนไทยเข้าไปร่วมลงทุนแล้ว ๙ ลำ และลงทุนด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่วนประเทศโอมาน ก่อนข้างมีท่าทีปิดเรื่องการให้เข้าไปทำการประมงอวนลาก แต่สนใจประเด็นการลงทุนด้านการแปรรูปสัตว์น้ำ ต่อมาท่าน

ทูตไทยได้นำเจ้าหน้าที่โอมานมาเยือนประเทศไทย ซึ่งมีท่าที่ผ่อนปรนมากขึ้นและเห็นประโยชน์ของการทำความร่วมมือ จึงยอมให้ประเทศไทยทำ pilot project โดยทำการทดลองให้เรือประมงไทยจำนวน ๒๕ ลำ เข้าไปทำการประมง เป็นระยะเวลา ๖ เดือน - ๑ ปี โดยไม่ขัดข้องประเภทเครื่องมือประมงชนิดต่าง ๆ

๒) ด้านการแสวงหาโอกาสในปีนี้ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ มีการเยือนประเทศโมซัมบิก จากมติคณะกรรมการนโยบายฯ ครั้งที่ ๑ ให้แสวงหาโอกาสแบบพัฒนาแบบครบวงจร จึงมีการนำภาคเอกชนรวมทั้งธนาคารไปด้วย พบว่า ประเทศโมซัมบิกให้ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมประมงและประมงต่อเนื่อง ทั้งนี้ข้อมูลด้านการประมงของประเทศโมซัมบิก มีชายฝั่งยาวเกือบ ๒,๘๐๐ กิโลเมตร แต่ยังใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ จับสัตว์น้ำได้ ๓ แสนตัน/ปี แต่มีความต้องการบริโภคในประเทศอยู่ที่ ๕ แสนตัน/ปี มีเรือประมงอยู่ ๓ ประเภท ได้แก่ ประมงพื้นบ้าน ความยาวเรือต่ำกว่า ๑๐ เมตร ประมงกึ่งพาณิชย์ ความยาวเรือ ๑๐-๒๐ เมตร และประมงพาณิชย์ ความยาวเรือมากกว่า ๒๐ เมตร ส่วนใหญ่เป็นขนาดเล็กและขนาดกลาง เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ยังไม่ทันสมัย อยากให้ประเทศไทยไปลงทุน ซึ่งต้องเสนอโครงการต่อรัฐบาลกลาง ต้องการความร่วมมือในลักษณะ joint venture เพื่อให้ไปบริหารจัดการกองเรือ ซึ่งมีเรือเบ็ดราวทูน่า ๒๑ ลำ และเรืออวนลาก ๓ ลำ ทางไทยได้ส่ง proposal ไปแล้วอยู่ระหว่างการพิจารณา และยังมีความสนใจในเรื่องของตลาดเครื่องมือประมงอุตสาหกรรมการต่อเรือ ห้องเย็นสำหรับเก็บรักษาสินค้าประมง ขณะนี้อยู่ระหว่างจัดทำ MOU โดยกรมประมง

ประธานกรรมการ มีข้อเสนอว่า ให้พิจารณาเรื่องความเสี่ยงและความปลอดภัยของผู้ประกอบการด้วย นายนิธิวัฒน์ อีรวนนท์กุล ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า เรือประมงที่เข้าไปทำการประมงในประเทศอิหร่านเป็นเรือที่ขายไปให้อิหร่านจำนวน ๘ ลำ ส่วนที่บริหารจัดการโดยไทยจำนวน ๔ ลำ มีปัญหาเรื่องแรงงานไทยที่จะไปทำงานต่างประเทศ ประเด็นหลักคือ seaman book ทำให้มีการตกค้างของแรงงาน ส่วนกรณีประเทศโมซัมบิกได้ยื่น proposal ไปแล้ว โดยเป็นเรือประมงเบ็ดราวทูน่าจำนวน ๒๑ ลำ แต่ปัญหาคือชาวประมงของไทยไม่มีความเชี่ยวชาญในเครื่องมือเบ็ดราวทูน่า เรืออวนลาก ๓ ลำ อีก ๓๐ ลำ เป็น ๖ ประเภทเครื่องมือประมงเพื่อสุ่มสำรวจ โดยทางโมซัมบิกให้เริ่มดำเนินการ ๒๐ ลำก่อน และกรณีประเทศโอมานมีจำนวนเรือประมง ๒๕ ลำ แยกเป็น ๖ ประเภทเครื่องมือเช่นกัน อยู่ระหว่างทำ proposal และขอเสนอเพิ่มเติมว่าในประเทศซูดาน มีศักยภาพดีมาก ต้องตรวจสอบเรื่องความปลอดภัยด้วย

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ให้ความเห็นว่า การเพาะเลี้ยงเป็นเรื่องสำคัญ น่าจะพิจารณาเรื่อง deep sea aquaculture ควรมีการศึกษานำร่องการทำธุรกิจดังกล่าว

นายธีรวัฒน์ สัมภวะมานะ หัวหน้ากลุ่มความร่วมมือพหุภาคีและองค์กรระหว่างประเทศ ให้ข้อมูลว่า บริเวณหมู่เกาะแปซิฟิกใต้รวมฟิจิ ปาปัวนิวกินี คิริบาส หมู่เกาะมาร์แชล ไมโครนีเซีย และโซโลมอน กรมประมงได้จัดทำร่าง MOU เสนอให้พิจารณาแล้ว โดยบางประเทศลงนามแล้ว เช่น ฟิจิ บางประเทศมีปัญหาหรือข้อจำกัดเรื่องการสื่อสาร จึงได้ประสานกระทรวงต่างประเทศให้ช่วยผลักดันด้วย

นายสุชาติ อิงธรรมจิตร ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า ความร่วมมือกับประเทศโมซัมบิก ยังมีเรื่องการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง ถึงแม้จะมีทรัพยากรที่สมบูรณ์ แต่ประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลจากทะเลมีความยากจน กระทรวงต่างประเทศได้นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปส่งเสริม มีการสร้างโรงเพาะฟักปลาเพื่อผลิตลูกพันธุ์ไว้แล้ว

นายวิริยะ ศิริชัยเอกวัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ให้ความเห็นว่า บริเวณหมู่เกาะแปซิฟิกเป็นบริเวณที่ไม่เหมาะสมในการทำประมง เราไม่มีศักยภาพ แต่บริเวณด้านใต้ของประเทศซูดาน มีความเหมาะสม (อิรีเทรียและโซมาเลีย) น่าจะเสนอขอความร่วมมือเข้าไปทำการประมง และประเทศที่ไปมาแล้วอยากจะให้มีการติดตามจากทางภาครัฐด้วย

๒. นายปัญญา คำลาภ ผู้ทรงคุณวุฒิฯ แจ้งที่ประชุมทราบว่า มีปัญหาการทำประมงบริเวณลุ่มน้ำสงคราม ซึ่งเกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย ในปี ๒๕๕๙ มีเจ้าหน้าที่ลงไปจับกุมชาวประมงที่ใช้เครื่องมือผิด

กฎหมาย ทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ และกระทบต่ออาชีพของชาวประมง เนื่องจากปัจจุบันชาวบ้านไม่กล้าทำการประมง จึงขอเรียนหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไข

พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แจ้งที่ประชุมว่า ให้หาหรือเพื่อหาแนวทางแก้ไข โดยมอบหมายให้กรมประมงดำเนินการโดยเร็ว

๓. นายสมมะแอ เจ๊ะมูดอ ผู้ทรงคุณวุฒิฯ แจ้งที่ประชุมทราบว่า ได้มีการหารือกับอธิบดีกรมประมง ๒ ประเด็น คือประเด็นแรก การดูแลทรัพยากรสัตว์น้ำเศรษฐกิจวัยอ่อน โดยไม่นำสัตว์น้ำขนาดเล็กมาใช้ประโยชน์ ซึ่งเบื้องต้นใช้ ปลาทุ/ปลาลัง เป็นการนำร่องก่อน โดยพิจารณาสัดส่วนในการจับว่าต้องมีอัตราส่วนเท่าไร จึงจะไม่เป็นการทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำ ประเด็นที่สองอยากให้มีการรับรองการเป็นชาวประมง มีการขึ้นทะเบียนทั้งคนที่มีเรือและไม่มีเรือ

นางอุมาพร พิมลบุตร รองอธิบดีกรมประมง ชี้แจงว่า กรมประมงอยู่ในระหว่างการเตรียมการในเรื่องดังกล่าว

๔. นายมานะ ศรีพิทักษ์ ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา แจ้งที่ประชุมทราบว่า มีข้อเสนอ ๒ เรื่องคือ เรื่องแรก ให้มีการจัดสัมมนาขนาดตประมงไทย ซึ่งเคยจัดเมื่อปี ๒๕๓๐ เป็นเวลา ๒ วัน โดย SEAFDEC และเรื่องที่สอง ควรมีการพัฒนาบุคลากรในเรือ เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ในอนาคตไม่ควรใช้แรงงานต่างด้าวจะสามารถพัฒนาได้อย่างไร

ประธานกรรมการ ให้ความคิดเห็นว่า การจัดสัมมนาดังกล่าวให้อยู่ในวาระเดียวกับการลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำยุทธศาสตร์ ส่วนเรื่องการพัฒนาบุคลากรให้พัฒนาร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน

ข้อสั่งการของประธานกรรมการก่อนปิดการประชุม

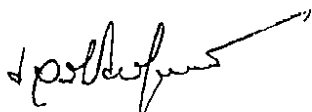
๑. ให้กรมประมงไปดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล ควรทำคู่ขนานกับการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำภาพรวมของประเทศ

๒. ภายใต้ยุทธศาสตร์ในแต่ละด้าน ควรพิจารณาให้ครบวงจร รวมถึงการพิจารณาเรื่องการแก้กฎหมายด้วย

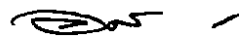
๓. รายละเอียดกลยุทธ์ด้านการศึกษาวิจัย โดยเฉพาะการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ครอบคลุมทุกประเภท

๔. ในการนำเสนอครั้งต่อไปให้มีความชัดเจนในเรื่องที่มอบหมาย โดยให้เร่งดำเนินการเมื่อได้ข้อยุติแล้วจึงเชิญประชุมคณะกรรมการนโยบายฯ

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ น.

(นายเฉลิมชัย สุวรรณรักษ์)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์
พัฒนาการประมง
ผู้จกรายงานการประชุม

(นายอดิศร พร้อมเทพ)
อธิบดีกรมประมง
กรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

ด่วนที่สุด
ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๑๗๓

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงพญาไท เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๔๙๑ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒

ตามหนังสือที่อ้างถึงสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอความเห็นเรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาแล้ว เห็นด้วยกับการขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ เนื่องจากปลากัดไทย (*Betta splendens*) เป็นปลาพื้นเมืองของประเทศไทยที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของชาติไทย โดยจะเป็นส่วนสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์พื้นเมืองและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นางสาวก้อง

(นางสาวบุษกร หวังวิไล)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

๐ ๕ ก.พ. ๒๕๖๒

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

โทร. ๐ ๒๒๖๕ ๖๓๐๗ โทรสาร. ๐ ๒๒๖๕ ๖๑๑๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ policy_group@hotmail.com

ด่วนที่สุด

ที่ พณ ๐๔๐๓/๓๕๖

กระทรวงพาณิชย์
๕๖๓ ถนนนนทบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ความเห็นต่อการเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว (ล) ๔๙๑ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้กระทรวงพาณิชย์เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่องขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงพาณิชย์พิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องต่อการเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ซึ่งแสดงถึงมิติด้านความเป็นเอกลักษณ์ไทยอย่างชัดเจน ตามที่กระทรวงเกษตรฯ เสนอ ซึ่งปลากัดไทยอยู่ในกลุ่มปลาสวยงามที่ได้รับความนิยมและการยอมรับจากผู้ที่นิยมเลี้ยงปลาสวยงามทั้งในและต่างประเทศ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้มากยิ่งขึ้นจากการสร้างเป็นตราสินค้าปลากัดไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งการต่อยอดการจัดทำยุทธศาสตร์ปลากัดไทยเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

กรมการค้าภายใน
กองส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร ๑
โทร ๐๒ ๕๐๗ ๕๗๒๙
โทรสาร ๐๒ ๕๔๗ ๕๓๙๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวบุษกร หวังวิไล)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

๐ ๕ ก.พ. ๒๕๖๒

ด่วนที่สุด

ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๓๕๑

กระทรวงวัฒนธรรม
๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร
เขตห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรม

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๔๘๑ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมขอให้กระทรวงวัฒนธรรมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการวัฒนธรรม นั้น

กระทรวงวัฒนธรรมพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่าได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติพิจารณาในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งมีนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ที่ประชุมได้พิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นและข้อสังเกต ดังนี้

๑. จากการศึกษาข้อมูลในต่างประเทศ จำนวน ๑๕๗ ประเทศ พบว่า มีการประกาศให้สัตว์เป็นสัญลักษณ์ประจำชาติอย่างหลากหลาย โดยมีการประกาศให้สัตว์ชนิดเดียวเป็นสัตว์ประจำชาติ จำนวน ๑๑๓ ประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมนี ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ พม่า ประเทศที่มีการประกาศให้มีสัตว์ประจำชาติมากกว่า ๑ รายการ โดยมีตั้งแต่ ๒ ถึง ๖ รายการ จำนวน ๔๔ ประเทศ ซึ่งมีการประกาศสัตว์หลากหลายชนิดเป็นสัตว์ประจำชาติ อาทิ นก ปลา ม้า ฝูเสื่อ แมลง สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ในตำนาน เช่น มังกรของจีน การูดำของอินโดนีเซีย นกฟีนิกซ์ของกรีซ ประเทศที่ประกาศให้สัตว์น้ำเป็นสัตว์ประจำชาติ จำนวน ๔ ประเทศ ได้แก่ ประเทศเม็กซิโก (Vaquita : โลมาวาเกีตา) อินเดีย (Ganges river dolphin : โลมาแม่น้ำคงคา) ปากีสถาน (Indus river dolphin : โลมาแม่น้ำสินธุ) และปาปัวนิวกินี (Dugong : พะยูน) โดยมีเพียงประเทศเดียวที่ประกาศให้ปลาเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ คือ คอสตาริกา (West Indian manatee : แมนนาที่อินเดียตะวันตก) ประเทศที่ประกาศให้ปลาเป็นปลาประจำชาติ จำนวน ๔ ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น (Carp : ปลาคาร์ป) บังกลาเทศ (Ilish : ปลาตะลุมฟุกฮิลชา) ฟินแลนด์ (European perch) และ แอฟริกาใต้ (Galjoen) สำหรับรายการสัตว์อื่นๆ ที่ประกาศเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติเพิ่มเติมจะประกาศแบบเจาะจง เช่น นกประจำชาติ ม้าประจำชาติ

๒. เห็นด้วยที่จะยกระดับความสำคัญของปลากัดไทยเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติ เนื่องจากปลากัดไทยมีคุณค่าด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ด้านความเป็นเจ้าของและควมมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งด้านการต่อยอดเพิ่มคุณค่าและมูลค่า อย่างไรก็ตามเนื่องจากคำว่า “สัตว์น้ำ” มีความหมายครอบคลุมกว้างขวางในอนาคตอาจมีการศึกษาข้อมูลสัตว์น้ำประเภทอื่นที่มีความเหมาะสมที่จะประกาศเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติเพิ่มเติมก็ได้ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงเห็นว่าควรประกาศให้ “ปลากัดไทยเป็นปลาประจำชาติ”

๓. เพื่อให้การประกาศให้สัตว์หรือสิ่งใดเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติของไทยมีมาตรฐานหรือมีแนวทางและหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจนเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ดังนั้น ในอนาคตหากหน่วยงานใดจะประกาศให้สิ่งใดเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติ ควรมีการศึกษาข้อมูลเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาตามความเหมาะสมด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และนำความเห็นเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

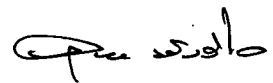
วิ ใจปน

(นายวิระ โรจน์พจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
โทร. ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๑๕ - ๑๗
โทรสาร ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๒๖

นางสาวบุษกร

(นางสาวบุษกร หวังวิไล)

เลขาธิการนโยบายและแผนแห่งชาติ

๐ ๕ กพ. ๒๕๖๒

ที่ นร ๐๑๐๗/๒๕๖๒

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๔ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๔๙๒ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒
๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๔๙๓ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอเรื่อง ขอเสนอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ จึงเรียนรอนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน และเรียนผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีขอเรียนว่า กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอเรื่องขอให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติไปเพื่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ พิจารณาแล้วมีความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตามแนวทางดังนี้

๑. มิติด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

วัฒนธรรม ประเพณี และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า คนไทยรู้จัก ค้นเคย และมีความผูกพันกับปลากัดมาตั้งแต่โบราณ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการพิจารณา เรื่อง การประกาศให้ปลากัดเป็นสัตว์น้ำประจำชาติฯ ของกรมประมง) และเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๖ ที่ผ่านมาก กระทรวงวัฒนธรรมก็ได้ประกาศขึ้นทะเบียนให้ปลากัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

๒. มิติด้านความเป็นเจ้าของ และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การประกาศให้ “ปลากัด” เป็นสัตว์น้ำประจำชาตินั้น เป็นเรื่องที่ชาติใด ๆ ก็สามารถทำได้ แต่ “ปลากัดไทย” (ชื่อวิทยาศาสตร์ *Betta splendens*) นั้น เป็นสายพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น จนเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางในระดับสากล ผ่านชื่อ “Siamese Fighting Fish” หรือ “Siamese Betta” ซึ่งถูกใช้เรียกขานกันมาอย่างยาวนาน ด้วยเหตุนี้ ชื่อ Siamese จึงเป็นเครื่องสะท้อนอย่างชัดเจนว่า ปลากัดไทยนั้น มีต้นกำเนิดมาจากประเทศไทย และสามารถใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ความเป็นเจ้าของได้ ดังนั้นจึงเห็นควรให้ใช้เหตุผลนี้ ประกาศให้ “ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของ

๓. มิติด้านประโยชน์ใช้สอย

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ในปัจจุบัน ปลากัดไทยได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยในหลายประการ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการเพาะเลี้ยง และการสร้างนวัตกรรมด้านการเพาะพันธุ์ ซึ่งนำไปสู่การค้าเชิงพาณิชย์และก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล นอกจากนี้ ก็ยังสามารถนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์การประมงของไทย และสามารถนำไปใช้ประกอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความเป็นไทยได้ (คล้ายกับกรณีปลาการ์ป ที่เสมือนเป็นสัญลักษณ์การประมงของญี่ปุ่น) นอกจากนี้ ก็ยังสามารถนำไปใช้

ในการเจรจา ...

ในการเจรจาต่อรองตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) เพื่อป้องกันการนำปลากัดไทยไปจดสิทธิบัตรโดยชาวต่างชาติได้อีกด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

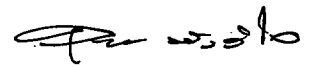
(นางพิชราภรณ์ อินทรีย์รงค์)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๑๓

โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๔๐

สำนักเลขาธิการ

(นางสาวบุษกร หวังวิไล)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

๐ ๕ ก.พ. ๒๕๖๗